

Noter til regnskapet

Note	Side	
1	3	Generell informasjon
2	4	Regnskapsprinsipper
3	16	Kritiske estimater og vurderinger vedrørende bruk av regnskapsprinsipper
4	20	Segmentinformasjon
5	23	Kapitaldekning og kapitalstyring
6	25	Risikoforhold
		Kredittrisiko
7	29	Kredittinstitusjoner - fordringer og gjeld
8	30	Utlån til og fordringer på kunder
9	37	Fraregning av finansielle eiendeler
10	39	Tap på utlån og garantier
11	44	Kreditteksponering for hver interne risikorating
12	46	Maksimal kreditteksponering
13	49	Kredittkvalitet per klasse av finansielle eiendeler
		Markedsrisiko
14	51	Markedsrisiko knyttet til renterisiko
15	52	Markedsrisiko knyttet til valutaeksponering
		Likviditetsrisiko
16	53	Likviditetsrisiko
		Resultatregnskap
17	54	Netto renteinntekter
18	55	Netto provisjons- og andre inntekter
19	56	Netto resultat fra finansielle eiendeler og forpliktelser
20	57	Personalkostnader
21	58	Andre driftskostnader
22	59	Pensjon
23	63	Skatt
		Balanse
24	65	Klassifisering av finansielle instrumenter
25	66	Vurdering av virkelig verdi på finansielle instrumenter
26	69	Virkelig verdi av finansielle instrumenter til amortisert kost
27	71	Sertifikater og obligasjoner
28	72	Finansielle derivater
29	74	Regnskapsmessig sikring av gjeld ved utstedelse av verdipapirer
30	76	Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser
31	79	Immaterielle eiendeler
32	80	Eiendom, anlegg og utstyr
33	82	Leieavtaler
34	83	Øvrige eiendeler
35	84	Innskudd fra og gjeld til kunder
36	85	Gjeld ved utstedelse av verdipapirer

37	87	Annen gjeld og forpliktelse
38	89	Ansvarlig lånekapital og fondsobligasjonslån
39	91	Investering i eierinteresser

Øvrige opplysninger

40	95	Oppkjøp av virksomheter og virksomhetssammenslutning
41	96	Vesentlige transaksjoner med nærstående selskaper
42	97	Eierandelskapital- og eierstruktur
43	99	Resultat per aksje
44	100	Utbytte/konsernbidrag fra datterselskaper

Note 1 - Generell informasjon

Beskrivelse av virksomheten

Se Organisering og tilstedeværelse presentert i årsrapporten.

Konsernet SpareBank 1 SMN

SpareBank 1 SMN har sitt hovedkontor i Trondheim, Søndre gate 4. Bankens markedsområder er i hovedsak Trøndelag og Nordvestlandet.

Konsernregnskapet for 2021 ble godkjent av styret 2. mars 2022.

Note 2 - Regnskapsprinsipper

Grunnlaget for utarbeidelse av det konsoliderte årsregnskapet

Konsernregnskapet 2021 for SpareBank 1 SMN er satt opp i overensstemmelse med internasjonale standarder for finansiell rapportering (IFRS) som er gjort gjeldende i Norge. Dette omfatter også tolkninger fra Den internasjonale tolkningskomité for finansiell rapportering (IFRIC) og dens forgjenger, Den faste tolkningskomité (SIC). Målegrunnlaget for konsernregnskapet er historisk kost med de unntak som er beskrevet nedenfor. Regnskapet er avlagt basert på IFRS standarder og fortolkninger obligatoriske for årsregnskap som avlegges per 31. desember 2021.

Implementerte regnskapsstandarder og andre relevante endringer i regelverk i 2021

Anvendte regnskapsprinsipper er konsistente med prinsippene anvendt i foregående regnskapsperiode, med unntak av de endringene i IFRS som har blitt implementert av konsernet i inneværende regnskapsperiode. Nedenfor er det listet hvilke endringer i IFRS med virkning for 2021-regnskapet som har vært relevante for, samt effekten dette har hatt på konsernets årsregnskap.

Endringer i IFRS 9, IAS 39, IFRS 7, IFRS 4 og IFRS 16 - Referanserentereformen - Fase 2 (uoffisiell norsk oversettelse)

The International Accounting Standards Board (IASB) vedtok i august 2020 andre fase av prosjektet knyttet til referanserentereformen som endrer IFRS 9 Finansielle instrumenter, IAS 39 Finansielle instrumenter: Innregning og måling, IFRS 7 Finansielle instrumenter: Opplysninger, IFRS 4; Forsikringskontrakter og IFRS 16 Leieavtaler. Fase 2 ferdigstiller IASB sin respons på den pågående reformen av interbankrenter (IBOR) og andre referanserenter.

Endringene komplementerer fase 1 av prosjektet som ble vedtatt i 2019 og fokuserer på de regnskapsmessige effektene som kan oppstå når et foretak implementerer nye referanserenter som følge av reformen.

Endringene i fase 2 består i hovedsak av følgende:

- Praktisk løsning for særskilte endringer i kontraktsregulerte kontantstrømmer
- Lettelse fra spesifikke krav knyttet til sikringsbokføring
- Opplysningskrav

Endringene i fase 2 gjelder kun om man har finansielle instrumenter eller sikringsforhold som inkluderer en referanserente som vil endres som følge av reformen. Endringene er gjeldende for regnskapsperioder som begynner på eller etter første januar 2021. Tidliganvendelse er tillatt.

SpareBank 1 SMN valgte å tidliganvende endringene i fase 1 i 2019-regnskapet. Valget om å tidlig-implementere medfører at sikringsforholdene kan videreføres uberørt av IBOR-reformen. IBOR-reformen er en pågående prosess hvor referanserenter benyttet i fordringer, lån og derivater byttes med nye renter. Kvalitativ og kvantitativ informasjon om berørte sikringsforhold er nærmere angitt i note 29 Regnskapsmessig sikring av gjeld ved utstedelse av verdipapirer.

Endring i IFRS 16 - Covid-19 relaterte leiereduksjoner (uoffisiell norsk oversettelse)

I mars 2021 vedtok IASB å forlenge avlastningsperioden til Covid-19-relaterte leiereduksjoner utover 30. juni 2021 med ytterligere et år. Dette er en endring i IFRS 16 Leieavtaler som gir leietakere anledning til å ikke benytte retningslinjene i IFRS 16 om modifikasjoner av leieavtaler for leiereduksjoner som er en direkte konsekvens av Covid-19-pandemien. Endringen påvirker ikke utleiere.

Den praktiske forenklingsregelen fritar leietakere fra å måtte vurdere om leiereduksjoner som oppstår som en direkte konsekvens av Covid-19-pandemien utgjør en modifikasjon av leieavtalen i henhold til definisjonen i IFRS 16 eller ikke. Leietakere som velger å benytte forenklingsregelen regnskapsfører slike endringer i en leieavtale som om disse ikke er å regne som en modifikasjon av leieavtalen i henhold til IFRS 16. Den praktiske forenklingsregelen er gjeldende for endringer i leieavtaler som reduserer leiebetalinger som forfaller på eller før 30. juni 2022.

Bruk av forenklingsregelen skal anvendes retrospektivt, med kumulativ effekt ført direkte mot inngående balanse av egenkapitalen. Endringen gjelder for regnskapsperioder som begynner på eller etter 30. juni 2021, men tidliganvendelse er tillatt. Konsernet har valgt å tidliganvende denne praktiske forenklingsregelen.

Endringen har ikke hatt effekt på regnskapet til SpareBank1 SMN.

Ny misligholdsdefinisjon

Konsernet har fra første januar 2021 implementert ny misligholdsdefinisjon.

Denne er utformet i henhold til European Banking Authority sine retningslinjer for hvordan banker skal anvende misligholdsdefinisjon i kapitalkravsforordningen (CRR) samt presiseringer i CRR/CRD IV forskriften.

Mislighold defineres i to kategorier; betalingsmislighold eller mislighold på grunn av manuell misligholdsmerking.

1. Betalingsmislighold er definert som vesentlig overtrett med mer enn 90 dagers varighet. Terskelverdier for vesentlig overtrett er gitt i CRR/CRD IV forskriften.
2. Mislighold på grunn av manuell misligholdsmerking baserer seg i større grad på kredittfaglige vurderinger, og i mindre grad på automatikk. Hendelser som inngår i denne kategorien er tapsavsetninger på kunden, konkurs/gjeldsordning, vurderinger av betalingslettelser, henstand over 180 dager, eller andre indikasjoner på at det kan være betydelig tvil om kunden vil oppfylle sine forpliktelser.

Ny misligholdsdefinisjon innebærer innføring av karenstid som tilsier at kundene blir kategorisert som misligholdt en periode etter at misligholdet er bragt i orden. Karenstid er 3 måneder eller 12 måneder avhengig av underliggende årsak til misligholdet.

Videre er det innført regler for misligholdsmerking på konsernnivå, der foretakskunder med misligholdt engasjement i et selskap i konsernet (eksempelvis SpareBank 1 Finans Midt-Norge) også vil anses misligholdt i banken. For personmarkeds kunder er det angitt terskelverdier som medfører misligholdssmitte i konsernet. Dersom det misligholdte engasjementet overstiger 20 prosent av samlet engasjement vil engasjementet anses misligholdt på konsernnivå.

Konsernet har med virkning fra første januar 2021 benyttet denne definisjonen også regnskapsmessig for overføring til trinn 3. Utlånsvolum i trinn 3 er i 2021 økt med 1.017 millioner kroner, primært som følge av implementering av ny misligholdsdefinisjon. Den underliggende kredittrisikoen er imidlertid ikke vesentlig endret i løpet av 2021. Sammenligningstall er ikke omarbeidet.

Presentasjonsvaluta

Presentasjonsvalutaen er norske kroner (NOK), som også er bankens funksjonelle valuta. Alle beløp er angitt i millioner kroner med mindre noe annet er angitt.

Konsolidering

Konsernregnskapet omfatter banken og alle datterforetak som ikke er planlagt avhendet i nær framtid og derfor skal klassifiseres som holdt for salg etter IFRS 5. Som datterforetak regnes alle foretak hvor banken har kontroll, dvs. makt til å styre et foretaks finansielle og driftsmessige prinsipper i den hensikt å oppnå fordeler av foretakets aktiviteter. Datterforetak er konsolidert fra det tidspunkt banken har overtatt kontroll, og det tas ut av konsolideringen fra det tidspunkt banken gir fra seg kontroll. Gjensidige balanseposter og alle vesentlige resultatelementer er eliminert.

Ved overtakelse av kontroll i et foretak (virksomhetssammenslutning) blir alle identifiserbare eiendeler og forpliktelser oppført til virkelig verdi i samsvar med IFRS 3. En positiv differanse mellom virkelig verdi av kjøpsvederlaget og virkelig verdi av identifiserbare eiendeler og forpliktelser oppføres som goodwill, mens en eventuell negativ differanse inntektsføres ved kjøpet. Regnskapsføring av goodwill etter førstegangsinnregning er omtalt under avsnittet om immaterielle eiendeler.

Alle transaksjoner innad i konsernet blir eliminert ved utarbeidelse av konsernregnskap. Ikke-kontrollerende eierinteressers andel av konsernets resultat blir presentert i egen linje under resultat etter skatt i resultatregnskapet. I egenkapitalen vises ikke-kontrollerende eierinteressers andel som en egen post.

Tilknyttet foretak

Tilknyttet foretak er foretak der banken har betydelig innflytelse. Normalt er det betydelig innflytelse når banken har en eierandel på 20 prosent eller mer. Tilknyttede foretak regnskapsføres etter egenkapitalmetoden i konsernregnskapet. Investeringen førstegangsinnregnes til anskaffelseskost og justeres deretter for endring i bankens andel av nettoeiendelene til det tilknyttede foretaket. Banken resultatfører sin andel av resultatet i det tilknyttede foretaket. I morbankens regnskap regnskapsføres tilknyttede foretak til kostmetoden. Se også note 39 Investering i eierinteresser.

Felleskontrollert virksomhet

Etter IFRS 11 skal investeringer i felleskontrollerte ordninger klassifiseres enten som felleskontrollerte driftsordninger eller felleskontrollerte virksomheter avhengig av de avtalemessige rettighetene og forpliktelsene til hver enkelt investor. SpareBank 1 SMN har vurdert sine felleskontrollerte ordninger og kommet til at de er felleskontrollerte virksomheter. Felleskontrollerte virksomheter regnskapsføres ved bruk av egenkapitalmetoden i Konsernet og kostmetoden i selskapsregnskapet. Ved bruk av egenkapitalmetoden regnskapsføres felleskontrollerte virksomheter opprinnelig til anskaffelseskost. Deretter reguleres det balanseførte beløpet for å innregne andelen av resultater etter kjøpet, samt andel av utvidet resultat. Når konsernets andel av tap i en felleskontrollert virksomhet overstiger balanseført beløp (inkludert andre langsiktige investeringer som i realiteten er en del av Konsernets nettoinvestering i virksomheten) innregnes ikke ytterligere tap, med mindre det er pådratt forpliktelser eller det er gjennomført utbetalinger på vegne av de felleskontrollerte virksomhetene. Urealisert gevinst på transaksjoner mellom Konsernet og dets felleskontrollerte virksomheter elimineres i

henhold til eierandelen i virksomheten. Urealiserte tap elimineres også med mindre transaksjonen gir bevis for et verdifall på den overførte eiendelen. Beløp rapportert fra felleskontrollerte virksomheter omarbeides om nødvendig for å sikre sammenfall med regnskapsprinsippene til Konsernet.

Se også note 39 Investering i eierinteresser.

Utlån og tap på utlån

Utlån som holdes i en «holde for å motta» forretningsmodell måles til amortisert kost. Amortisert kost er anskaffelseskost minus tilbakebetalinger på hovedstolen, pluss eller minus kumulativ amortisering som følger av en effektiv rentemetode, og fratrukket eventuelle beløp for verdifall eller tapsutsatthet. Den effektive renten er den renten som nøyaktig diskonterer estimerte framtidige kontante inn- eller utbetalinger over det finansielle instrumentets forventede levetid.

Banken selger bare deler av de utlån som kvalifiserer for overføring til SparBank1 Boligkreditt. Utlån som inngår i forretningsmodeller (porteføljer) med utlån som kvalifiserer for overføring holdes derfor både for å motta kontraktsmessige kontantstrømmer og for salg. Bankens klassifiserer derfor alle boliglån til virkelig verdi over andre inntekter og kostnader (OCI). Virkelig verdi på boliglån ved førstegangsinnregning er transaksjonsprisen, uten reduksjon for 12-måneders forventet tap.

Fastrentelån til kunder regnskapsføres til virkelig verdi over resultatet. Gevinst og tap som skyldes endring i virkelig verdi innregnes over resultatregnskapet som verdiendring. Opptjent rente og over/underkurs regnskapsføres som renter. Renterisiko i fastrenteutlåne styres med renteswapper som regnskapsføres til virkelig verdi. Det er konsernets oppfatning at vurdering av fastrenteutlån til virkelig verdi gir mer relevant informasjon om verdiene i balansen.

Tapsnedskrivning utlån

Bankens tapsavsetning innregnes basert på forventet kredittap (ECL). Den generelle modellen for avsetninger for tap av finansielle eiendeler i IFRS 9 gjelder for både finansielle eiendeler som måles til amortisert kost og for finansielle eiendeler til virkelig verdi med verdiendringer over utvidet resultat, som ikke er kjøpt eller utstedt med eksplisitt forventning om intruffet kredittap. I tillegg er også ubenyttet kreditt, lånetilsagn og finansielle garantikontrakter som ikke måles til virkelig verdi over resultatet omfattet.

Målingen av avsetningen for forventet tap avhenger av om kredittrisikoen har økt vesentlig siden første gangs balanseføring. Ved førstegangs balanseføring og når kredittrisikoen ikke har økt vesentlig etter førstegangs balanseføring skal det avsettes for 12-måneders forventet tap. Hvis kredittrisikoen har økt vesentlig skal det avsettes for forventet tap over hele levetiden. Tapsanslaget lages kvartalsvis, og bygger på data i datavarehuset som har historikk over konto- og kundedata for hele kredittporteføljen. Bankens benytter tre makroøkonomiske scenarier for å ta hensyn til ikke-lineære aspekter av forventede tap. De ulike scenarier benyttes for å justere aktuelle parametre for beregning av forventet tap, og et sannsynlighetsvektet gjennomsnitt av forventet tap i henhold til respektive scenarier blir innregnet som tap.

Tapsestimatene beregnes basert på 12 måneders og livslang sannsynlighet for mislighold (probability of default – PD), tap ved mislighold (loss given default – LGD) og eksponering ved mislighold (exposure at default – EAD). Datavarehuset inneholder historikk for observert PD og observert LGD. Dette danner grunnlag for å lage gode estimater på fremtidige verdier for PD og LGD. I tråd med IFRS 9 grupperer bankens sine utlån i tre trinn.

Trinn 1:

Det er startpunkt for alle finansielle eiendeler omfattet av den generelle tapsmodellen. Alle eiendeler som ikke har vesentlig høyere kredittrisiko enn ved førstegangsinnregning får en avsetning for tap som tilsvarer 12 måneders forventet tap. I denne kategorien ligger alle eiendeler som ikke er overført til trinn 2 eller 3.

Trinn 2:

I trinn 2 i tapsmodellen er eiendeler som har hatt en vesentlig økning i kredittrisiko siden førstegangsinnregning, men hvor det ikke er objektive bevis på kredittap. For disse eiendelene skal det avsettes for forventet tap over levetiden. I denne gruppen finner vi kontoer med vesentlig grad av kredittforverring, men som på balansedato tilhører kunder som er klassifisert som friske. Når det gjelder avgrensning mot trinn 1, definerer banken vesentlig grad av kredittforverring ved å ta utgangspunkt i hvorvidt et engasjements beregnede misligholdssannsynlighet (PD) har økt vesentlig. SpareBank 1 SMN benytter både absolutte og relative endringer i livstids-PD som kriterie for flytting til trinn 2. Den viktigste driveren for en vesentlig endring i kredittrisiko er kvantitativ endring i PD på balansedagen sammenlignet med PD ved første gangs innregning. En endring i PD med over 150 prosent til et PD-nivå over 0,6 prosentpoeng er vurdert å være en vesentlig endring i kredittrisiko. Kunder med mer enn 30 dagers betalingsforsinkelse vil alltid flyttes til trinn 2. Det gjøres i tillegg en kvalitativ vurdering basert på hvorvidt engasjementet har vesentlig økt kredittrisiko dersom det er gjenstand for særskilt overvåking eller har betalingslettelser.

Kriteriene for bevegelse mellom trinn 1 og trinn 2 er symmetriske. Dersom en eiendel i trinn 2 ikke lenger er ansett å ha vesentlig økt kredittrisiko sammenlignet med første gangs innregning, vil eiendelen migreres tilbake til trinn 1. Det samme gjelder eiendeler i trinn 3, dersom grunnlaget for plasseringen i trinn 3 ikke lenger er tilstede vil eiendelen migreres til trinn 1 eller 2.

Trinn 3:

I trinn 3 i tapsmodellen er eiendeler som har hatt en vesentlig økning i kredittisiko siden innvilgelse og hvor det på balansedato er objektive bevis på kredittap som medfører redusert fremtidig kontantstrøm til betjening av engasjementet. For disse eiendelene skal det avsettes for forventet tap over levetiden. Dette er eiendeler som under tidligere regelverk var definert som misligholdte/tapsutsatte eller individuelt nedskrevne.

Kredittapet må være et resultat av en eller flere hendelser inntruffet etter første gangs innregning (en tapshendelse) og resultatet av tapshendelsen (eller hendelsene) må også kunne måles pålitelig. Objektive bevis på kredittap omfatter observerbare data som blir kjent for konsernet om følgende tapshendelser:

- vesentlige finansielle vanskeligheter hos utsteder eller låntaker
- ikke uvesentlig mislighold av kontrakt, som manglende betaling av avdrag og renter
- konsernet innvilger låntaker spesielle betingelser med bakgrunn i økonomiske eller legale grunner knyttet til låntakers økonomiske situasjon
- sannsynlighet for at skyldner vil inngå gjeldsforhandlinger eller andre finansielle reorganiseringer
- på grunn av finansielle problemer opphører de aktive markedene for den finansielle eiendelen

Konsernet vurderer først om det eksisterer individuelle objektive bevis på kredittap for finansielle eiendeler som er individuelt signifikante. Dersom det er objektive bevis på at kredittap har inntruffet, beregnes størrelsen på tapet til differansen mellom eiendelens bokførte verdi og nåverdien av estimerte fremtidige kontantstrømmer diskontert med den finansielle eiendelens opprinnelige effektive rentesats. Bokført verdi av eiendelen reduseres ved bruk av en nedskrivningskonto og tapet innregnes i resultatregnskapet.

Misligholdte/tapsutsatte engasjement

Mislighold defineres i to kategorier; betalingsmislighold eller mislighold på grunn av manuell misligholdsmerking.

1. Betalingsmislighold er definert som vesentlig overtrekk med mer enn 90 dagers varighet. Terskelverdier for vesentlig overtrekk er gitt i CRR/CRD IV forskriften.
2. Mislighold på grunn av manuell misligholdsmerking baserer seg i større grad på kredittfaglige vurderinger, og i mindre grad på automatikk. Hendelser som inngår i denne kategorien er tapsavsetninger på kunden, konkurs/gjeldsordning, vurderinger av betalingslettelser, henstand over 180 dager, eller andre indikasjoner på at det kan være betydelig tvil om kunden vil oppfylle sine forpliktelser.

Kundene blir kategorisert som misligholdt en periode etter at misligholdet er bragt i orden. Karenstid er 3 måneder eller 12 måneder avhengig av underliggende årsak til misligholdet.

Misligholdsmerking på konsernnivå medfører at foretakskunder med misligholdt engasjement i et selskap i konsernet anses misligholdt også i banken. For personmarkeds kunder er det angitt terskelverdier som medfører misligholdssmitte i konsernet. Dersom det misligholdte engasjementet overstiger 20 prosent av samlet engasjement vil engasjementet anses misligholdt på konsernnivå.

Konstaterte tap

Konstatering av tap (fraregning av balanseført verdi) foretas når banken ikke har rimelige forventninger om å gjenvinne et engasjement i sin helhet eller en del av den. Kriterier når dette skal gjøres er blant annet:

- Avsluttet konkurs i selskaper med begrenset ansvar
- Stadfestet akkord/gjeldsforhandlinger
- Avvikling for øvrige selskaper med begrenset ansvar
- Avsluttet bo ved dødsfall
- Ved rettskraftig dom
- Sikkerheter er realisert

Engasjementet vil normalt legges på langstidsovervåkning i tilfelle debitor igjen skulle bli søkegod.

Nedskrivning

Balanseført beløp av bankens eiendeler blir gjennomgått på balansedagen for å vurdere om det foreligger indikasjoner på verdifall. Dersom det foreligger slike indikasjoner estimeres eiendelens gjenvinnbare beløp. Årlig beregnes gjenvinnbart beløp på balansedagen for goodwill, eiendeler som har en ubegrenset utnyttbar levetid, og immaterielle eiendeler som ennå ikke er tilgjengelig for bruk. Nedskrivninger foretas når balanseført verdi av en eiendel eller kontantstrømgenererende enhet overstiger gjenvinnbart beløp. Nedskrivninger føres over resultatregnskapet. Nedskrivning av goodwill reverseres ikke. For andre eiendeler reverseres nedskrivninger dersom det er en endring i estimerer som er benyttet for å beregne gjenvinnbart beløp.

Overtatte eiendeler

Som ledd i behandlingen av misligholdte lån og garantier, overtar banken i enkelte tilfeller eiendeler som har vært stilt som sikkerhet for slike engasjementer. Ved overtakelse verdsettes eiendelene til antatt realisasjonsverdi. Eventuelt avvik fra balanseført verdi av misligholdt eller nedskrevet engasjement ved overtakelsen klassifiseres som nedskrivning på utlån. Overtatte eiendeler balanseføres etter sin art. Ved endelig avhendelse resultatføres avviket fra balanseført verdi i henhold til eiendelens art i regnskapet.

Anleggsmidler holdt for salg og avvirket virksomhet

Eiendeler som bankens styre har besluttet skal selges, blir behandlet etter IFRS 5 dersom det er svært sannsynlig at eiendelen vil bli solgt innen 12 måneder. Denne typen eiendeler er i hovedsak overtatte eiendeler i forbindelse med tapsengasjement samt investering i datterselskap holdt for salg. Anleggsmidler og grupper av anleggsmidler og gjeld klassifisert som holdt for salg måles til den laveste verdien av tidligere balanseført verdi og virkelig verdi fratrukket salgskostnader. Resultat fra slik virksomhet samt tilhørende eiendeler og gjeld, presenteres på egen linje som holdt for salg.

Verdipapirer og derivater

Verdipapirer og derivater består av aksjer og andeler, sertifikater og obligasjoner og derivative valuta- og renteinstrumenter. Aksjer og andeler klassifiseres til virkelig verdi over resultatet. Sertifikater og obligasjoner klassifiseres til virkelig verdi over resultatet. Derivater klassifiseres til virkelig verdi over resultatet.

Alle finansielle instrumenter klassifisert som til virkelig verdi over resultatet måles til virkelig verdi, og endring i verdi fra inngående balanse resultatføres som inntekt fra andre finansielle investeringer. Finansielle eiendeler holdt for handelsformål karakteriseres av at instrumenter i porteføljen omsettes hyppig og at posisjoner etableres med mål om kortsiktig gevinst. Øvrige slike finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet er investeringer som ved førstegangsinnregning blir definert som vurdert til virkelig verdi over resultatet.

Finansielle derivater presenteres som en eiendel når virkelig verdi er positiv og som en forpliktelse når virkelig verdi er negativ.

Immaterielle eiendeler

Immaterielle eiendeler består hovedsakelig av goodwill i konsernet SpareBank 1 SMN. Andre immaterielle eiendeler vil innregnes når kravene til balanseføring er til stede. Goodwill oppstår som differanse mellom virkelig verdi av vederlaget ved kjøp av en virksomhet og virkelig verdi av identifiserbare eiendeler og forpliktelser, jfr. omtale under konsolidering. Goodwill avskrives ikke, men den er gjenstand for en årlig nedskrivningstest med sikte på å avdekke et eventuelt verdifall, i samsvar med IAS 36. Ved vurdering av verdifall foregår vurderingen på det laveste nivå der det er mulig å identifisere kontantstrømmer.

Immaterielle eiendeler ervervet separat balanseføres til kost. Økonomisk levetid er enten bestemt eller ubestemt. Immaterielle eiendeler med bestemt levetid avskrives over økonomisk levetid og testes for nedskrivning ved indikasjoner på dette. Avskrivningsmetode og –periode vurderes minst årlig.

Eiendom, anlegg og utstyr

Eiendom, anlegg og utstyr samt eierbenyttet eiendom regnskapsføres i samsvar med IAS 16. Investeringen førstegangsinnregnes til anskaffelseskost og avskrives deretter lineært over forventet levetid. Ved fastlegging av avskrivningsplan splittes de enkelte eiendeler i nødvendig utstrekning opp i komponenter med forskjellig levetid, og det tas hensyn til estimert restverdi. Eiendom, anlegg og utstyr som hver for seg er av liten betydning, eksempelvis PC-er og annet kontorutstyr, vurderes ikke individuelt for restverdier, levetid eller verdifall, men vurderes som grupper. Eierbenyttet eiendom er etter definisjonen i IAS 40 eiendommer som i hovedsak benyttes av banken eller dens datterforetak til sin egen virksomhet.

Eiendom, anlegg og utstyr som avskrives er gjenstand for nedskrivningstest i samsvar med IAS 36 når omstendighetene indikerer det.

Eiendommer som eies med det formål å oppnå leieinntekter eller verdistigning, klassifiseres som investeringseiendommer og måles til virkelig verdi i samsvar med IAS 40. Konsernet har ingen investeringseiendommer.

Leieavtaler*Identifisering av en leieavtale*

Ved inngåelse av en kontrakt vurderer konsernet hvorvidt kontrakten er eller inneholder en leieavtale. En kontrakt er eller inneholder en leieavtale dersom kontrakten overfører retten til å ha kontroll med bruken av en identifisert eiendel i en periode i bytte mot et vederlag.

Konsernet som leietaker

Atskillelse av bestanddelene i en leiekontrakt

For kontrakter som utgjør eller inneholder en leieavtale, separerer konsernet leiekomponenter dersom det kan dra nytte av bruken av en underliggende eiendel enten alene eller sammen med andre ressurser som er lett tilgjengelige for konsernet, og den underliggende

eiendelen verken er svært avhengig av eller tett forbundet med andre underliggende eiendeler i kontrakten. Konsernet regnskapsfører deretter hver enkelt leiekomponent i kontrakten som en leiekontrakt separat fra ikke-leiekomponenter i kontrakten.

Innregning av leieavtaler og innregningsunntak

På iverksettelsestidspunktet for en leieavtale innregner konsernet en leieforpliktelse og en tilsvarende bruksretteiendel for alle sine leieavtaler, med unntak av følgende anvendte unntak:

- Kortsiktige leieavtaler (leieperiode på 12 måneder eller kortere)
- Eiendeler av lav verdi

For disse leieavtalene innregner konsernet leiebetalingene som andre driftskostnader i resultatregnskapet når de påløper.

Leieforpliktelser

Konsernet måler leieforpliktelser på iverksettelsestidspunktet til nåverdien av leiebetalingene som ikke betales på dette tidspunktet. Leieperioden representerer den uoppsigelige perioden av leieavtalen, i tillegg til perioder som omfattes av en opsjon enten om å forlenge eller si opp leieavtalen dersom konsernet med rimelig sikkerhet vil (ikke vil) utøve denne opsjonen.

Leiebetalingene som inngår i målingen av leieforpliktelsen består av:

- Faste leiebetalinger (herunder i realiteten faste betalinger), minus eventuelle fordringer i form av leieinsentiver
- Variable leiebetalinger som er avhengige av en indeks eller en rentesats, første gang målt ved hjelp av indeksen eller rentesatsen på iverksettelsestidspunktet
- Beløp som forventes å komme til betaling for konsernet i henhold til restverdigarantier
- Utøvelseskursen for en kjøpsopsjon, dersom konsernet med rimelig sikkerhet vil utøve denne opsjonen
- Betaling av bot for å si opp leieavtalen, dersom leieperioden gjenspeiler at konsernet vil utøve en opsjon om å si opp leieavtalen.

Leieforpliktelsen måles etterfølgende ved å øke den balanseførte verdien for å gjenspeile renten på leieforpliktelsen, redusere den balanseførte verdien for å gjenspeile utførte leiebetalinger og måle den balanseførte verdien på nytt for å gjenspeile eventuelle revurderinger eller endringer av leieavtalen, eller for å reflektere justeringer i leiebetalinger som følger av justeringer i indekser eller rater.

Konsernet inkluderer ikke variable leiebetalinger i leieforpliktelsen. I stedet innregner konsernet disse variable leiekostnadene i resultatregnskapet. Konsernet presenterer leieforpliktelsen sammen med annen gjeld.

Bruksretteiendeler

Konsernet måler bruksretteiendeler til anskaffelseskost, fratrukket akkumulerte avskrivninger og tap ved verdifall, justert for eventuelle nye målinger av leieforpliktelsen. Anskaffelseskost for bruksretteiendelene omfatter:

- Beløpet fra førstegangsmålingen av leieforpliktelsen
- Alle leiebetalinger ved eller før iverksettelsestidspunktet, minus eventuelle leieinsentiver mottatt
- Alle direkte utgifter til avtaleinngåelse påløpt konsernet
- Et anslag over utgiftene påløpt leietaker for demontering og fjerning av den underliggende eiendelen, gjenoppretting av stedet der enheten er plassert, eller gjenoppretting av den underliggende eiendelen til den stand som vilkårene i leieavtalen krever, med mindre disse utgiftene påløper under produksjonen av varene

Konsernet anvender avskrivningskravene i IAS 16 Eiendom, anlegg og utstyr ved avskrivning av bruksretteiendelen, bortsett fra at bruksretteiendelen avskrives fra iverksettelsestidspunktet fram til det som inntreffer først av slutten av leieperioden og slutten av bruksretteiendelenes utnyttbare levetid.

Konsernet anvender IAS 36 «Verdifall på eiendeler» for å fastslå om bruksretteiendelen er verdiforringet og for å regnskapsføre eventuelle påviste tap ved verdifall.

Konsernet som utleier

Atskillelse av bestanddelene i en leiekontrakt

For en kontrakt som inneholder en leiekomponent og en eller flere ytterligere leiekomponenter og ikke-leiekomponenter, fordeler konsernet vederlagene i kontrakten i henhold til prinsippene i IFRS 15 Driftsinntekter fra kontrakter med kunder.

Klassifisering av leieavtaler

For kontrakter hvor konsernet er utleier, klassifiserer det hver av sine leieavtaler som enten en operasjonell leieavtale eller en finansiell leieavtale. En leieavtale klassifiseres som en finansiell leieavtale dersom den i det vesentlige overfører alle risikoer og fordeler forbundet med eierskap av en underliggende eiendel. En leieavtale klassifiseres som en operasjonell leieavtale dersom den ikke i det vesentlige overfører alle risikoer og fordeler forbundet med eierskap av en underliggende eiendel.

Konsernet som utleier har ingen finansielle leieavtaler.

Operasjonelle leieavtaler

For operasjonelle leieavtaler innregner konsernet leiebetalinger som andre inntekter, hovedsakelig lineært, med mindre et annet systematisk grunnlag bedre gjenspeiler det mønsteret der fordelene ved bruken av den underliggende eiendelen reduseres. Konsernet innregner utgifter som har påløpt ved opptjening av leieinntekten som en kostnad. Konsernet legger til direkte utgifter til avtaleinngåelse som påløper ved inngåelse av en operasjonell leieavtale, til den underliggende eiendelens balanseførte verdi og innregner disse utgiftene som en kostnad over leieperioden på samme grunnlag som leieinntekten.

Innregning og diskonteringsrente

IFRS 16 viser til to ulike metoder for å fastsette diskonteringsrenten for leiebetalinger:

- Implisitt rente i leiekontrakten
- Leietakerens marginale lånerente, dersom den implisitte renten ikke enkelt kan fastsettes

Leiekontraktene som omfattes av IFRS 16 varierer med hensyn til løpetid og opsjonsstruktur. Videre må man gjøre forutsetninger på utgangsverdi av de underliggende eiendelene. Begge disse forholdene gjør en implisitt renteberegning mer komplisert enn en marginal lånerente-betraktning.

SpareBank 1 SMN har et rammeverk for mellomregning som skal gi et mest mulig korrekt bilde av hvordan ulike balanseposter, forretningsområder, segmenter eller regioner i banken bidrar til bankens lønnsomhet. Utgangspunktet for mellomregningsrentene er bankens historiske fundingkostnad. Konsernets fundingkostnad kan deles opp i en kostnad knyttet til senior usikret gjeld og en kostnad knyttet til kapital (fondsobligasjon og ansvarlig lån). Sistnevnte fundingkost skal, som annen egenkapital, fordeles på eiendeler ut fra risikovekter. Kostnaden knyttet til ansvarlig kapital (fondsobligasjon og ansvarlig lån) fremkommer da som et ytterligere tillegg på mellomregning på utlån.

Banken har også indirekte likviditetskostnader knyttet til likviditetsreserver. Dette er reserver banken er pålagt å holde av myndighetene, samt reserver av overskuddslikviditet som banken holder i kortere perioder. Likviditetsreservene har en betydelig negativ avkastning målt mot bankens fundingkostnad. Denne kostnaden fordeles på balanseposter som skaper behov for likviditetsreserver, og fremkommer som et fradrag på mellomregning på innskudd og et tillegg på utlån.

Mellomregningsrente= Fundingkostnad (CoF) + tillegg for likviditetsreservekostnad + tillegg for kapitalkostnad

I mellomregningen fordeles bankens likviditetskostnad eller fundingkostnad på aktiva og passiva, og benyttes aktivt i internregnskapet. Mellomregningen er dermed et godt etablert verktøy i styringen av banken, og oppdateres jevnlig.

Mellomregningsrenten for en eiendel med tilsvarende underliggende, i dette tilfellet næringseiendom, vil derfor være en god representasjon av den marginale lånerenten. Denne diskonteringsrenten vil inkludere de vesentlige tillegg til fundingkostnaden, som gir et mer korrekt bilde av alternativkostnaden for banken. Denne rentesatsen er brukt som diskonteringsrentesats for konsernets leieavtaler som faller under IFRS 16. For 2021 er det lagt inn en diskonteringsrente på 2,05 prosent.

Rett til bruk eiendelen klassifiseres som anleggsmidler i balansen, mens leieforpliktelsen klassifiseres som annen gjeld.

Det alt vesentligste av SMN-konsernets leieforpliktelse knytter seg til leieavtaler for kontorer. Detaljerte opplysninger om leieavtalene finnes i note 33 Leieavtaler.

Renteinntekter og -kostnader

Renteinntekter og -kostnader knyttet til eiendeler og forpliktelser som måles til amortisert kost og virkelig verdi over andre inntekter og kostnader, resultatføres løpende basert på en effektiv rentemetode. Gebyrer knyttet til rentebærende innlån og utlån inngår i beregningen av effektiv rente og amortiseres dermed over forventet løpetid. For gjeldsinstrumenter på eiendelssiden bokført til amortisert kost og som er nedskrevet som følge av objektive bevis for tap, inntektsføres renter basert på netto balanseført beløp.

For rentebærende instrumenter som måles til virkelig verdi vil markedsverdien klassifiseres som inntekt fra andre finansielle investeringer. For rentebærende instrumenter til amortisert kost som ikke inngår i sikringsrelasjoner, amortiseres over-/underkurs som renteinntekt over løpetiden på kontrakten.

Provisjonsinntekter og -kostnader

Provisjonsinntekter og -kostnader blir generelt periodisert i takt med at en tjeneste blir ytt. Gebyrer knyttet til rentebærende instrumenter blir ikke ført som provisjoner, men inngår i beregningen av effektiv rente og resultatføres tilsvarende. Honorarer for rådgivning opptjenes i samsvar med inngått rådgivningsavtale, som oftest etter hvert som tjenesten ytes. Det samme gjelder for løpende forvaltningstjenester. Honorar og gebyr ved omsetning eller formidling av finansielle instrumenter, eiendom eller andre investeringsobjekter som ikke genererer balanseposter i bankens regnskap, resultatføres når transaksjonen sluttføres. Banken mottar provisjon fra SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt tilsvarende differansen mellom lånets rente og den finansieringskostnad SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt oppnår. I bankens regnskap fremkommer dette som provisjonsinntekter.

Transaksjoner og beholdninger i utenlandsk valuta

Transaksjoner i utenlandsk valuta omregnes til norske kroner ved transaksjonskursen. Gevinst og tap knyttet til gjennomførte transaksjoner eller til omregning av beholdninger av pengeposter på balansedagen resultatføres. Gevinst og tap knyttet til omregning av andre poster enn pengeposter, innregnes på samme måte som den tilhørende balansepost.

Sikringsbokføring

Banken vurderer og dokumenterer sikringens effektivitet i samsvar med IAS 39. Banken benytter virkelig verdi sikring for å styre sin renterisiko. I sin sikringsaktivitet sikrer banken seg mot bevegelser i markedsrenten. Endringer i kredittspread er ikke hensyntatt i måling av sikringseffektiviteten. Ved virkelig verdi sikring blir både sikringsinstrumentet og sikringsobjektet regnskapsført til virkelig verdi, og endringer i disse verdiene fra inngående balanse blir resultatført.

Skatt

Resultatført skatt består av periodeskatt (betalbar skatt) og utsatt skatt. Periodeskatt er beregnet skatt på årets skattepliktige resultat. Utsatt skatt regnskapsføres etter gjeldsmetoden i samsvar med IAS 12. Ved beregningen av utsatt skatt benyttes til enhver tid gjeldende skattesats. Det beregnes forpliktelse eller eiendel ved utsatt skatt på midlertidige forskjeller, som er differansen mellom balanseført verdi og skattemessig verdi på eiendeler og forpliktelser. Det beregnes likevel ikke forpliktelse eller eiendel ved utsatt skatt på goodwill som ikke gir skattemessige fradrag, og heller ikke på førstegangsinnregnede poster som verken påvirker regnskapsmessig eller skattepliktig resultat.

Det beregnes en eiendel ved utsatt skatt på fremførbare skattemessige underskudd. Eiendel ved utsatt skatt innregnes bare i det omfang det forventes fremtidig skattepliktige resultater som gjør det mulig å utnytte den tilhørende skattefordelen. Kildeskatt presenteres som periodeskatt. Formueskatt blir presentert som driftskostnad i konsernets regnskap i samsvar med IAS 12.

Innskudd fra kunder

Innskudd fra kunder vurderes til amortisert kost.

Gjeld ved utstedelse av verdipapirer

Utstedt verdipapirgjeld (seniorlån) måles til amortisert kost eller som finansielle forpliktelser bestemt regnskapsført til virkelig verdi med verdiendringer innregnet over resultatet. Som hovedregel benyttes sikringsbokføring (virkelig verdi sikring) ved utstedelse av obligasjonsgjeld med fast rente. Ved sikring er det en entydig, direkte og dokumentert sammenheng mellom verdiendringer på sikringsobjektet (innlånet) og sikringsinstrumentet (rentederivat). For sikringsobjektet regnskapsføres endringer i virkelig verdi knyttet til den sikrede risikoen som et tillegg eller fradrag i balanseført verdipapirgjeld og resultatføres under «Netto resultat fra finansielle eiendeler og forpliktelser». Sikringsinstrumentene vurderes til virkelig verdi og endringene i virkelig verdi resultatføres på samme resultatlinje som sikringsobjektene. Gjeld ved utstedelse av verdipapirer presenteres inklusiv påløpte renter. Se note 29 for en mer utførlig beskrivelse av sikringsbokføring.

Ansvarlige lån og fondsobligasjoner

Ansvarlige lån måles til amortisert kost som andre langsiktige lån. Ansvarlige lån har prioritet etter all annen gjeld. En fondsobligasjon er en obligasjon med en pålydende rente, men banken har under nærmere gitte vilkår ikke plikt til å betale ut renter, og investor har heller ikke senere krav på renter som ikke er utbetalt, dvs. rentene akkumuleres ikke. Fondsobligasjoner er klassifisert som hybridkapital under egenkapital da disse ikke tilfredsstiller definisjonen av finansiell forpliktelse i henhold til IAS 32. Obligasjonene er evigvarende og SpareBank 1 SMN har rett til å ikke betale renter til investorene. Rentene presenteres ikke som en rentekostnad i resultatet, men som en reduksjon i egenkapitalen. Se også nærmere beskrivelse i note 3. Behandling av ansvarlige lån og fondsobligasjoner i beregningen av konsernets kapitaldekning er omtalt i note 5 Kapitaldekning og kapitalstyring.

Utstedte finansielle garantier

Finansielle garantier er kontrakter som medfører at banken må godtgjøre innehaveren for et tap som følge av at en spesifikk debitor unnlater å betale i samsvar med betingelsene, klassifiseres som utstedte finansielle garantier. Ved førstegangsinnregning av utstedte finansielle garantier balanseføres garantiene til mottatt vederlag for garantien. Ved etterfølgende måling vurderes utstedte finansielle garantier til det høyeste beløp av størrelsen på tapsavsetningen og beløpet som ble regnskapsført ved førstegangsinnregning med fradrag for eventuelle kumulative inntekter som er innregnet i resultatregnskapet. Ved utstedelse av finansielle garantier balanseføres vederlaget for garantien under «Andre forpliktelser» i balansen. Inntekter fra utstedte finansielle garantier og kostnader knyttet til kjøpte finansielle garantier amortiseres over durasjonen til instrumentet og presenteres som «Provisjonsinntekter» eller «Provisjonskostnader». Endring i forventet kredittap inngår i linjen «Tap på utlån og garantier» i resultatregnskapet.

Lånetilsagn

Forventede kredittap beregnes for lånetilsagn og presenteres som «Andre forpliktelser» i balansen. Endringer i avsetningen til forventet tap presenteres på linjen «Tap på utlån og garantier» i resultatet. For instrumenter som har både en trukket del og en ubenyttet ramme

blir forventede kredittap fordelt pro rata mellom avsetning til tap på utlån og avsetninger i balansen basert på den relative andelen av eksponeringen.

Pensjoner

SpareBank 1 SMN-konsernet har pensjonsordning for sine ansatte som tilfredsstillende kravene om obligatorisk tjenstepensjon. SpareBank 1 SMN hadde tidligere ytelsespensjon. Ytelsesordningen ble avvirket med virkning fra første januar 2017. Gevinst ved avviklingen ble behandlet som en planendring og i tråd med IAS 19 resultatført i 2016 da beslutningen ble tatt. Konsernet gikk over på innskuddsordning.

Innskuddsbasert pensjonsordning

Innskuddsbaserte pensjonsordninger innebærer at konsernet ikke gir løfte om fremtidig pensjon av en gitt størrelse, men betaler et årlig tilskudd til de ansattes kollektive pensjonssparing. Den fremtidige pensjonen vil avhenge av størrelsen på tilskuddet og den årlige avkastningen på pensjonssparingen. Konsernet har ingen ytterligere forpliktelser knyttet til levert arbeidsinnsats etter at det årlige innskuddet er betalt. Det er ingen avsetning for påløpte pensjonsforpliktelser i slike ordninger. Innskuddsbaserte pensjonsordninger kostnadsføres direkte. Eventuelle forskuddsbetalte innskudd balanseføres som eiendel (pensjonsmidler) i den grad innskuddet kan refunderes eller redusere fremtidige innbetalinger. Innskuddene er gitt til pensjonsplanen for heltidsansatte, og tilskuddet utgjør fra sju prosent fra 0 - 7,1 G og 15 prosent fra 7,1 - 12 G. Pensjonspremien kostnadsføres når den påløper. Se også note 22 Pensjoner.

Avtalefestet førtidspensjon

Bank- og finansnæringen har inngått avtale om avtalefestet pensjon (AFP). Ordningen dekker førtidspensjon fra 62 til 67 år. Bankens ansvar er 100 prosent av pensjonen som utbetales mellom 62 og 64 år og 60 prosent av pensjonen som utbetales mellom 65 og 67 år. Opptak av nye pensjonister opphørte med virkning fra 31. desember 2010. Lov om statstilskudd til arbeidstakere som tar ut avtalefestet pensjon i privat sektor (AFP-tilskuddsloven) trådte i kraft 19. februar 2010. Arbeidstakere som tar ut AFP med virkningstidspunkt i 2011 eller senere, vil bli gitt ytelse etter den nye ordningen. Ny AFP-ordning utgjør et livsvarig påslag på Folketrygden og kan tas ut fra 62 år. Arbeidstakere tjener årlig opp rett til AFP med 0,314 prosent av pensjonsgivende inntekt opp til 7,1G frem til 62 år. Opptjening i ny ordning beregnes på bakgrunn av arbeidstakerens livsinntekt, slik at alle tidligere arbeidsår innregnes i opptjeningsgrunnlaget.

Den nye AFP-ordningen anses regnskapsmessig å være en ytelsesbasert flerforetaksordning. Dette innebærer at det enkelte foretaket skal regnskapsføre sin proporsjonale andel av ordningens pensjonsforpliktelse, pensjonsmidler og pensjonskostnad. Dersom det ikke foreligger beregninger av de enkelte komponentene i ordningen og et konsistent og pålitelig grunnlag for allokering, regnskapsføres den nye AFP-ordningen som en innskuddsordning. På det nåværende tidspunkt foreligger det ikke slikt grunnlag, og den nye AFP-ordningen regnskapsføres derfor som en innskuddsordning. Regnskapsføring av ny AFP-ordning som ytelsesordning vil først skje når pålitelig måling og allokering kan foretas. Ny ordning skal finansieres ved at Staten dekker 1/3 av pensjonsutgiftene og 2/3 skal dekkes av arbeidsgiverne. Arbeidsgivernes premie skal fastsettes som en prosentandel av lønnsutbetalinger mellom 1G og 7,1G.

I tråd med anbefalingen fra Norsk Regnskapsstiftelse er det i regnskapsåret ikke foretatt avsetning for konsernets reelle AFP-forpliktelse. Dette skyldes at Felleskontoret for LO/NHO så langt ikke har foretatt de nødvendige beregninger.

Segmentrapportering

SpareBank 1 SMN har Privatmarked og Næringsliv samt de vesentligste datterselskapene og tilknyttede selskaper som sine primære rapporteringssegmenter. Konsernet presenterer en sektor- og næringsfordeling av utlån og innskudd som sitt sekundære rapporteringsformat. Konsernets segmentrapportering er i samsvar med IFRS 8.

Utbytte og gaver

Foreslått utbytte på egenkapitalbevis og gaver regnskapsføres som egenkapital i perioden frem til det er vedtatt av bankens representantskap.

Hendelser etter balansedagen

Regnskapet anses som godkjent for offentliggjøring når styret har behandlet årsregnskapet. Representantskap og regulerende myndigheter vil etter dette kunne nekte å godkjenne regnskapet, men ikke forandre dette. Hendelser fram til regnskapet anses godkjent for offentliggjøring og som vedrører forhold som allerede var kjent på balansedagen, vil inngå i informasjonsgrunnlaget for fastsettelsen av regnskapsestimater og således reflekteres fullt ut i regnskapet. Hendelser som vedrører forhold som ikke var kjent på balansedagen, vil bli opplyst om dersom de er vesentlige.

Regnskapet er avlagt etter en forutsetning om fortsatt drift. Denne forutsetningen var etter styrets oppfatning til stede på det tidspunkt regnskapet ble godkjent for fremleggelse.

Styrets forslag til utbytte fremgår av årsberetningen og av oppstilling over endring i egenkapital.

Nye eller reviderte regnskapsstandarder som er godkjent, men ikke implementert i 2021

Standardene og fortolkningene som er vedtatt frem til tidspunkt for avleggelse av konsernregnskapet, men hvor ikrafttredelsestidspunktet er frem i tid, er oppgitt under. Konsernets intensjon er å implementere de relevante endringene på ikrafttredelsestidspunktet, under forutsetning av at EU godkjenner endringene før avleggelse av konsernregnskapet.

IFRS 17 Forsikringskontrakter

IFRS 17 Forsikringskontrakter erstatter IFRS 4 Forsikringskontrakter og angir prinsipper for innregning, måling, presentasjon og opplysninger forsikringskontrakter.

Formål med ny standard er å eliminere uensartet praksis i regnskapsføring av forsikringskontrakter og hovedtrekkene i den nye modellen er som følger:

- Et estimat på nåverdien av fremtidige kontantstrømmer for en gruppe av forsikringskontrakter. Fremtidige kontantstrømmer omfatter fremtidige premieinnbetalinger og utbetalinger av forsikringsoppgjør, erstatninger og andre utbetalinger til forsikringstaker. Estimater skal ta hensyn til en eksplisitt justering for risiko og estimatene skal være basert på forholdene på balansedato
- En kontraktmargin («Contractual Service Margin») som er lik dag én-gevinsten i estimatet av nåverdien av fremtidige kontantstrømmer fra en gruppe av forsikringskontrakter. Dette svarer til fortjenesteelementet i forsikringskontraktene som skal innregnes over den perioden tjenesten ytes, det vil si over dekningsperioden til forsikringene
- Visse endringer i estimatet for nåverdien av fremtidige kontantstrømmer justeres mot kontraktmarginen, og innregnes derved i resultatet over gjenværende periode de aktuelle kontraktene dekker
- Effekten av endring i diskonteringsrente skal, som et valg av regnskapsprinsipp, presenteres enten i det ordinære resultatet eller i andre inntekter og kostnader

IFRS 17 skal som et utgangspunkt anvendes retrospektivt, men det er åpnet for en modifisert retrospektiv anvendelse eller en anvendelse basert på virkelig verdi på overgangstidspunktet dersom retrospektiv anvendelse er upraktisk («impracticable»).

Ikrafttredelsestidspunktet er første januar 2023 med krav om at det oppgis sammenliknbare tall. Tidlig implementering er tillatt.

Det forventes en effekt på egenkapitalen som følge av at det tilknyttede selskapet SpareBank 1 Gruppen implementerer denne standarden. SpareBank 1 SMN eier 19,5 prosent av SpareBank 1 Gruppen. Per 31. desember 2021 er ikke informasjon om kvantitative effekter tilgjengelig fra SpareBank 1 Gruppen.

Endringer i IAS 1 - Klassifisering av forpliktelser som kort eller langsiktig (uoffisiell norsk oversettelse)

The International Accounting Standards Board (IASB) vedtok i januar 2020 endringer i IAS 1 Presentasjon av finansregnskap med hensikt å klargjøre vilkårene for å klassifisere en forpliktelse som kort eller langsiktig.

Hensikten med endringene er å fremme konsistens i anvendelsen av kravene ved å hjelpe foretak i å avgjøre om gjeld og andre forpliktelser med et usikkert oppgjørstidspunkt skal klassifiseres som kortsiktig (forfallsdato eller potensiell forfallsdato innen 12 måneder) eller langsiktig. Endringene klargjør også klassifiseringskravene knyttet til gjeld som foretaket potensielt kan gjøre opp ved konvertering til egenkapital.

Endringene presiserer følgende:

- Betydningen av retten til å utsette et oppgjør
- Retten til å utsette et oppgjør må eksistere ved slutten av regnskapsperioden
- At klassifisering ikke er påvirket av sannsynligheten for at et selskap vil utøve sin rett til utsettelse
- Dersom et tilhørende innebygd derivat oppfyller definisjonen av et egenkapitalinstrument vil forpliktelsens vilkår ikke påvirke dens klassifisering

Endringene gjelder for regnskapsperioder som begynner på eller etter første januar 2023, men tidliganvendelse er tillatt. Endringene må anvendes retrospektivt. Konsernet planlegger ikke å anvende disse endringene tidlig.

Det forventes ikke at endringene vil ha vesentlige effekter for konsernet.

Endringer i IAS 37 - Tapsbringende kontrakter, Kostnader ved oppfyllelsen av en kontrakt (uoffisiell norsk oversettelse)

Endringene klargjør at ved vurderingen av hvorvidt en kontrakt er tapsbringende, skal kostnader for å oppfylle kontrakten inkluderes. Da både de inkrementelle kostnadene (eksempelvis kostnader knyttet til direkte arbeidskraft og materialer) og en allokering av andre kostnader som kan relateres direkte til oppfyllelse av kontraktsaktiviteter (for eksempel avskrivning av utstyr benyttet til å oppfylle kontrakten, samt kostnader relatert til kontraktsstyring og oppfølging). Kostnader som ikke direkte kan relateres til en kontrakt (eksempelvis generelle- og administrative kostnader) skal ikke inkluderes med mindre det fremkommer eksplisitt av kontrakten at disse skal belastes motparten.

Endringene må anvendes retrospektivt på kontrakter der et foretak ikke har oppfylt alle sine forpliktelser ved begynnelsen av den regnskapsperioden endringene tas i bruk for første gang.

Endringene er gjeldende for regnskapsperioder som begynner på eller etter første januar 2022, men tidliganvendelse er tillatt. Konsernet har ikke tidlig implementert endringen.

Det forventes ikke at endringene vil ha vesentlig effekt for konsernet

Endringer i IAS 8 - Definisjon av regnskapsmessige estimater (uoffisiell norsk oversettelse)

IASB har utstedt endringer i IAS 8 Regnskapsprinsipper, endringer i regnskapsmessige estimater og feil. Endringene tydeliggjør hvordan selskaper skal skille endringer i regnskapsprinsipper fra endringer i regnskapsmessige estimater. Dette skillet er viktig fordi endringer i regnskapsmessige estimater bare brukes prospektivt på fremtidige transaksjoner og andre fremtidige hendelser, mens endringer i regnskapsprinsipper blir generelt sett også brukt tilbakevirkende på tidligere transaksjoner og andre tidligere hendelser.

Endringene er gjeldende for regnskapsperioder som begynner på eller etter første januar 2023, men tidliganvendelse er tillatt. Konsernet planlegger ikke å anvende endringene tidlig.

Det forventes ikke at endringene vil ha effekt for konsernet.

Endringer IAS 1 og IFRS praksiserklæring 2 – Opplysning av regnskapsprinsipper (uoffisiell norsk oversettelse)

Etter tilbakemeldinger om at det var nødvendig med mer veiledning for å hjelpe selskaper til å bestemme hvilke regnskapsprinsipinformasjon som skal opplyses om, har ISAB utstedt endringer i IAS 1 Presentasjon av finansregnskap og IFRS praksiserklæring Praksisuttalelse 2 i å foreta Vesentlighetsvurderinger. Endringene krever at selskaper skal opplyse om vesentlig informasjon om regnskapsprinsipper i stedet for vesentlige regnskapsprinsipper. Endringene gir veiledning i hvordan vesentlighetsbegrepet skal brukes på regnskapsprinsipper.

Endringene er gjeldende for regnskapsperioder som begynner på eller etter første januar 2023, men tidliganvendelse er tillatt så lenge dette opplyses om. Konsernet planlegger ikke å anvende endringene tidlig.

Det forventes at endringene vil kunne ha effekt på omfanget av note 2 regnskapsprinsipper.

Endringer i IAS 12 Inntektsskatt - Utsatt skatt relatert til eiendeler og forpliktelser som oppstår fra en enkel transaksjon

Endringer i IAS 12 Inntektsskatt presiserer at det skal innregnes utsatt skatt på transaksjoner hvor foretak regnskapsfører både en eiendel og en forpliktelse. Målet med endringene er å redusere mangfoldet i rapporteringen av utsatt skatt på leieavtaler og avviklingsforpliktelser.

IAS 12 Inntektsskatt spesifiserer hvordan et selskap regnskapsfører inntektsskatt, inkludert utsatt skatt. I spesifikke tilfeller, omtalt i IAS 12.15 og IAS 12.24, er selskaper unntatt fra å innregne utsatt skatt når de innregner eiendeler eller forpliktelser for første gang. Det har tidligere vært en viss usikkerhet om fritaket gjaldt for transaksjoner som leieavtaler og avviklingsforpliktelser - transaksjoner hvor selskaper regnskapsfører både en eiendel og en forpliktelse.

Nå får disse to bestemmelsen tillegg som gjør det tydelig at transaksjoner som gir grunnlag for lik skatteøkende og skattereduserende midlertidig forskjell ikke er omfattet av unntaket, og at det derfor skal regnskapsføres utsatt skatt på denne type transaksjoner.

Endringene er gjeldende for regnskapsperioder som begynner på eller etter første januar 2023.

Det forventes at endringene vil kunne ha følgende effekter: Ved implementering av denne endringen vil konsernet regnskapsføre utsatt skatt og utsatt skattefordel på bruksrett og leieforpliktelse. Innregningen vil medføre en utsatt skatt og utsatt skattefordel på omtrent 120 millioner kroner.

Årlige forbedringer 2018-2020 (utgitt Mai 2020) (uoffisiell norsk oversettelse)

IFRS 1 Førstegangsanvendelse av IFRS - Datterselskap som førstegangsbruker

Endringen åpner for at et datterselskap som anvender unntaket i IFRS 1.D16(a) kan måle akkumulerte omregningsdifferanser for alle utenlandske virksomheter til den balanseførte verdien som ville blitt inkludert i morforetakets konsernregnskap, basert på datoen for morselskapets overgang til IFRS. Tilsvarende valg er også tilgjengelig for tilknyttede foretak og felleskontrollerte ordninger som benytter unntaket i IFRS 1.D16(a).

Et foretak anvender endringen for regnskapsperioder som starter på eller etter første januar 2022. Tidliganvendelse er tillatt.

IFRS 9 Finansielle instrumenter - Gebyrer inkludert i «10 prosent test» for fraregning

Endringen klargjør hvilke gebyrer som skal inkluderes i vurderingen av hvorvidt vilkårene i en ny eller modifisert finansiell forpliktelse er

svært forskjellige fra vilkårene tilhørende den opprinnelige finansielle forpliktelsen. Ved bestemmelse av de gebyrene som er betalt fratrukket mottatte gebyrer, er det kun gebyrer som betales eller mottas mellom låntaker og långiver som skal inkluderes, inkludert gebyrer betalt eller mottatt av enten låntaker eller långiver på vegne av den andre part. Ingen lignende endringer er foreslått for IAS 39.

Et foretak anvender denne endringen på finansielle forpliktelser som er modifisert eller byttet på eller etter starten av den regnskapsperioden endringene tas i bruk for første gang.

Endringen er gjeldende for regnskapsperioder som starter på eller etter første januar 2022. Tidliganvendelse er tillatt. Det forventes ikke at endringen vil ha vesentlige effekter for SpareBank 1 SMN.

Note 3 - Kritiske estimater og vurderinger vedrørende bruk av regnskapsprinsipper

Ved utarbeidelse av konsernregnskapet foretar ledelsen estimater, skjønnsmessige vurderinger og tar forutsetninger som påvirker effekten av anvendelsen av regnskapsprinsipper. Dette vil derfor påvirke regnskapsførte beløp for eiendeler, forpliktelser, inntekter og kostnader. Estimater og skjønnsmessige vurderinger evalueres løpende og er basert på historisk erfaring og forventninger om fremtidige hendelser som anses å være sannsynlige på balansetidspunktet.

Klassifisering av finansielle instrumenter

Finansielle eiendeler skal klassifiseres enten til virkelig verdi over andre inntekter og kostnader (OCI), amortisert kost eller til virkelig verdi over resultat. Banken fastsetter klassifiseringen basert på karakteristika ved eiendelens kontraktuelle kontantstrømmer og hvilken forretningsmodell eiendelen styres under.

For å kunne klassifisere en finansiell eiendel må banken fastslå hvorvidt de kontraktuelle kontantstrømmene fra eiendelen er utelukkende betaling av rente og hovedstol på utestående beløp.

Hovedstol er virkelig verdi på eiendelen ved førstegangsinnregning. Rente består av betaling for tidsverdien av penger, for kredittrisiko knyttet til hovedstol utestående i en bestemt periode, og for andre utlansrisiki og kostnader, i tillegg til en fortjenestemargin. Dersom banken fastslår at de kontraktuelle kontantstrømmene knyttet til en eiendel ikke er utelukkende betaling for rente og hovedstol, skal eiendelen klassifiseres som målt til virkelig verdi over resultatet.

Ved klassifisering av finansielle eiendeler, fastsetter banken forretningsmodellen som benyttes for hver portefølje av eiendeler som styres samlet for å oppnå samme forretningsmessige målsetning. Forretningsmodellen reflekterer hvordan banken styrer sine finansielle eiendeler og i hvilken grad kontantstrømmen genereres gjennom mottak av de kontraktuelle kontantstrømmene, salg av finansielle eiendeler eller begge. Banken fastsetter forretningsmodellen ved bruk av scenarier som er rimelig sannsynlig å forvente inntreffer. Fastsettelse av forretningsmodellen krever bruk av skjønn og vurdering av all tilgjengelig informasjon på det aktuelle tidspunktet.

En portefølje av finansielle eiendeler klassifiseres i en «holde for å motta» forretningsmodell når bankens primære mål er å holde disse eiendelene for å motta de kontraktuelle kontantstrømmene og ikke selge dem. Når bankens mål oppnås gjennom både å motta og å selge eiendelene, vil eiendelene klassifiseres i en «holde for å motta og selge» forretningsmodell. I en slik forretningsmodell vil både mottak av kontraktuelle kontantstrømmer og salg av eiendeler være integrerte deler for å oppnå bankens målsetning for den aktuelle porteføljen.

Finansielle eiendeler måles til virkelig verdi over resultatet dersom de ikke faller innenfor enten en «holde for å motta» forretningsmodell, eller «holde for å motta eller selge» forretningsmodell.

Tap på utlån og garantier

Bankens utlansportefølje reklassifiseres månedlig. Kunder med objektive bevis på tap grunnet betalingsmislighold, svekkelse i kredittverdighet eller andre objektive kriterier er gjenstand for en individuell gjennomgang og beregning av tap. Dersom bankens beregninger viser at nåverdien av diskontert kontantstrøm basert på effektiv rente på innregningsstidspunktet er lavere enn lånets bokførte verdi plasseres utlånet i trinn 3 og det foretas nedskrivning for beregnet tap. Stor grad av skjønn kreves for å vurdere bevis på tap, og estimering av beløp og tidfesting av fremtidige kontantstrømmer for å fastsette beregnet tap påvirkes av dette skjønn. Endringer i disse faktorene vil kunne påvirke størrelsen på avsetningen for tap. Hvor sikkerhetsverdier er knyttet til spesielle objekter eller bransjer som er i krise, vil sikkerheter måtte realiseres i lite likvide markeder og vurdering av sikkerhetsverdier kan i slike tilfeller være beheftet med betydelig usikkerhet.

For utlån i trinn 1 og 2 foretas det en beregning av forventet kredittap ved bruk av bankens tapsmodell basert på estimater for sannsynlighet for tap (PD) og tap ved mislighold (LGD), samt eksponering (EAD). Banken benytter samme PD-modell som i IRB, men med forventningsrett kalibrering, det vil si uten sikkerhetsmarginer, som et utgangspunkt for vurdering av økt kredittrisiko. PD-estimatet representerer en 12-måneders sannsynlighet.

Nedskrivninger for eksponeringer i trinn 1 vil være beregning av ett års forventet tap, mens for eksponeringer i trinn 2 blir det beregnet tap over levetiden.

De viktigste inputfaktorene i bankens tapsmodell som bidrar til vesentlige endringer i tapsestimatet og er gjenstand for stor grad av skjønn er følgende:

- Bruk av framoverskuende informasjon og framskrivning av makroøkonomiske variabler for flere scenarier og sannsynlighetsvekting av disse
- fastsettelse av hva en vesentlig økning i kredittrisiko er for et utlån

Bruk av framoverskuende informasjon

Måling av forventet kredittap for hvert trinn krever både informasjon om hendelser og nåværende forhold, samt forventede hendelser og fremtidige økonomiske forhold. Estimering og bruk av framoverskuende informasjon krever stor grad av skjønn. Hvert makroøkonomiske scenario som benyttes, inkluderer en projeksjon i en femårsperiode. Vårt estimat på forventet kredittap i trinn 1 og 2 er et sannsynlighetsvektet snitt av tre scenarier; Basis, Oppside og Nedside. Basisscenario er utviklet med et utgangspunkt i observert mislighold og tap siste tre år, skjønnsmessig justert til et forventningsrett estimat på utviklingen som ligger noe over observert mislighold og tap siste 3 år.

Utviklingen i Oppside og Nedside scenariet utarbeides ved hjelp av justeringsfaktorer der utviklingen i konjunktorene fremskrives ved hjelp av forutsetninger om hvor mye mislighetssannsynligheten (PD) eller tap ved mislighold (LGD) vil øke eller reduseres sammenlignet med basisscenarioet i en femårsperiode. Utgangspunktet er basert på observasjoner siste 15 år, der Nedside reflekterer forventet misligholds- og tapsnivå i en krisesituasjon med nivåer på PD og LGD som benyttes i konservative stress-scenarier for andre formål i bankens kredittstyring.

Det er gjennom 2020 og 2021 gjort enkelte endringer i input til bankens tapsmodell som følge av endrede fremtidsforventninger på grunn av koronasituasjonen. Krisen og med den vesentlig økt makroøkonomisk usikkerhet har gjort vurderingene ekstra krevende. Tilsynsmyndighetene har understreket viktigheten av at det fokuseres på forventede langsiktige effekter av krisen og det har også vært bankens fokus i disse vurderingene.

I første kvartal 2020 endret banken forutsetningene for basisscenarioet i negativ retning. Dette er videreført i hele 2020 og 2021. I tredje kvartal 2020 ble også bankens eksponering mot hotell og reiseliv inkludert næringsseiendom med inntektene hovedsakelig mot denne næringen, skilt ut i en egen portefølje med egne vurderinger av PD- og LGD-baner samt særskilte scenarier og vektning av disse for å reflektere porteføljens utsatthet for effektene av korona. I tillegg er hele porteføljen lagt i trinn 2 eller 3.

Utviklingen i basisscenarioet utarbeides ved hjelp av justeringsfaktorer der utviklingen i konjunktorene fremskrives ved hjelp av forutsetninger om hvor mye mislighetssannsynligheten (PD) eller tap ved mislighold (LGD) vil øke eller reduseres sammenlignet med basisscenarioet i en femårsperiode. Vi forventer økte tap knyttet til debitorer som før krisen har et krevende utgangspunkt – typisk debitorer i trinn 2. Vi har derfor valgt å øke banene for PD og LDG samt redusere forventede nedbetalinger i basisscenarioet særlig fra år 2 og utover siden dette vil påvirke forventet tap nettopp for debitorer i trinn 2. For å hensynta migrasjon til trinn 2, er PD- og LGD-estimatene også økt første år. Det er i tillegg forutsatt ingen nedbetalinger første år for alle porteføljer i nedsidescenariet.

Scenariene vektet med utgangspunkt i vårt beste estimat på sannsynlighet for de ulike utfallene representert. Estimatenes oppdateres kvartalsvis og var slik ved vurderingene per 31.12:

Portefølje	2021			2020		
	Basis	Nedside	Oppside	Basis	Nedside	Oppside
Personmarked (boliglån)	70 %	15 %	15 %	70 %	20 %	10 %
Næringsliv ekskl. landbruk og offshore	65 %	20 %	15 %	65 %	20 %	15 %
Landbruk	65 %	20 %	15 %	65 %	20 %	15 %
Offshore	65 %	20 %	15 %	65 %	20 %	15 %
Reiseliv	60 %	30 %	10 %	60 %	30 %	10 %

For offshore porteføljen er det gjort særskilte vurderinger mht sannsynlighet for mislighold under ulike scenarier og tilhørende realisasjonsverdier. I disse vurderingene har de ulike offshore segmentene supply, subsea og seismikk forskjellige scenariovekter. Det er benyttet konsistente forutsetninger mht forventet utvikling i rater, utnyttelsesgrader og realisasjonsverdier for fartøy i de ulike scenarioene der fartøyenes nåværende og forventede kontraktssituasjon er vurdert.

Sensitiviteter

Første del av tabellen under viser fullt modellberegnet forventet kredittap på grunnlag per 31. desember 2021 i de tre scenarioene, fordelt på porteføljene Privatmarked (PM) og Bedriftsmarked (BM), samt offshore, reiseliv og landbruk som summerer seg til Morbank. I tillegg viser tabellen fullt modellberegnet forventet kredittap i datterselskapet SpareBank 1 Finans Midt-Norge (SB1 Finans MN). ECL for morbanken og datterselskapet er summert i kolonnen Konsern.

Andre del av tabellen viser porteføljefordelt ECL ved anvendt scenariovekting samt en alternativ scenariovekting med doblett sannsynlighet for nedsidescenariet.

Dersom man doblett nedsidescenarioets sannsynlighet på bekostning av basisscenarioet ved utgangen av fjerde kvartal 2021 ville dette medført en økning i tapsavsetningene på 319 millioner kroner for morbanken og 326 millioner kroner for konsernet.

	BM	PM	Offshore	Reiseliv	Landbruk	Sum morbank	SB 1 Finans MN	Konsern
ECL i forventet scenario	437	71	559	39	35	1.142	51	1.193
ECL i nedsidescenariet	1.061	298	1.190	91	128	2.768	119	2.887
ECL i oppsidescenariet	362	37	471	10	19	899	36	935
ECL med anvendt scenariovekting 80/10/10	-	-	-	-	-	-	56	56
ECL med anvendt scenariovekting 65/20/15	551	-	672	52	-	1.275	-	1.275
ECL med anvendt scenariovekting 60/30/10	-	-	-	-	51	51	-	51
ECL med anvendt scenariovekting 70/15/15	-	100	-	-	-	100	-	100
Sum ECL anvendt	551	100	672	52	51	1.426	56	1.482
ECL med alternativ scenariovekting 70/20/10	-	-	-	-	-	-	63	63
ECL med alternativ scenariovekting 45/40/15	676	-	798	68	-	1.541	-	1.541
ECL med alternativ scenariovekting 30/60/10	-	-	-	-	70	70	-	70
ECL med alternativ scenariovekting 55/30/15	-	134	-	-	-	134	-	134
SUM ECL alternativ (doblet nedside)	676	134	798	68	70	1.745	63	1.808
Endring ECL ved alternativ vekting	125	34	126	16	19	319	7	326

Porteføljen Reiseliv inkluderer næringseiendom med mer enn 50 prosent av inntektene fra aktører innen hotell og reiselivsbedrifter.

Tabellen reflekterer at det er til dels betydelige forskjeller i underliggende PD- og LGD-estimer i de ulike scenarioene og at det er differensierte nivåer og nivåforskjeller mellom porteføljene. På konsernnivå er ECL i oppsidescenariet, som i stor grad reflekterer taps- og misligholdsbildet de seneste årene, om lag 80 prosent av ECL i forventet scenario. Nedsidescenariet gir om lag dobbel ECL sammenlignet med forventet scenario. Anvendt scenariovekting gir om lag 20 prosent høyere ECL enn i forventet scenario.

Fastsettelse av vesentlig økning i kredittrisiko:

Vurderingen av hva som er vesentlig økning i kredittrisiko krever stor grad av skjønn. Bevegelser mellom trinn 1 og trinn 2 er basert på hvorvidt instrumentets kredittrisiko på balansedagen har økt vesentlig relativt til tidspunktet for førstegangsinnregning. Denne vurderingen gjøres med utgangspunkt i instrumentets økonomiske 12 måneders PD, og ikke forventede tap.

Vurderingen gjøres på hvert enkelt instrument. Vår vurdering gjennomføres minimum kvartalsvis, basert på tre forhold:

1. Banken benytter både absolute og relative endringer i PD som kriterie for flytting til trinn 2. En endring i PD med over 150 prosent er vurdert å være en vesentlig endring i kredittrisiko. I tillegg må sluttnivået på PD være over 0,6 prosentpoeng
2. Det gjøres i tillegg en kvalitativ vurdering basert på hvorvidt engasjementet har vesentlig økt kredittrisiko dersom det er gjenstand for særskilt overvåking eller har mottatt betalingslettelser (forbearance)
3. I tillegg vil kunder med 30-90 dagers betalingsmislighold alltid flyttes til trinn 2

Hvis noen av de nevnte forhold indikerer at en vesentlig økning i kredittrisiko har inntruffet, blir instrumentet flyttet fra trinn 1 til trinn 2.

Se også note 2 Regnskapsprinsipper og note 6 Risikoforhold.

Virkelig verdi egenkapitalinteresser

Eiendeler som vurderes til virkelig verdi over resultatregnskapet vil i hovedsak være verdipapir som omsettes i et aktivt marked. Et aktivt marked er definert som et marked for omsetning av ensartede produkter hvor det normalt finnes villige kjøpere og selgere til enhver tid, og hvor prisene er tilgjengelige for allmennheten. Aksjer notert på en regulert markedsplass faller inn under definisjonen på et aktivt marked. Det kan være utfordringer knyttet til aksjer hvor det er stor forskjell mellom kjøps- og salgskurs, omtalt som spread, og hvor aksjen omsettes sjeldent. Noen vesentlige aksjer vil være basert på interne verddivurderinger, transaksjonspriser eller eksterne analyser av selskapet. Slike aksjer vedsettes ved bruk av anerkjente verdsettelsesteknikker. Dette kan være bruk av diskonterte kontantstrømmer eller ved hjelp av sammenligningsprising hvor en benytter lignende selskaper som er børsnoterte og benytter multipliseringsprising for å fastslå verdien på det unoterte selskapet. Slike verdsettelse vil kunne være beheftet med usikkerhet. Eventuelle endringer i forutsetninger vil kunne påvirke innregnede verdier. Investeringene i private equity fond foretatt i datterselskapet SpareBank 1 SMN Invest verdsettes basert på net asset value (NAV) som rapporteres fra fondene. Konsernet benytter «fair value option» for investeringer i private equity-fond. Virkelig verdi blir beregnet basert på verdsettelsesprinsipper fastsatt i IFRS 13 og retningslinjer for verdsettelse i henhold til International Private Equity and Venture Capital (IPEV), se www.privateequityvaluation.com.

Ledelsen har basert sine vurderinger på den informasjon som er tilgjengelig i markedet kombinert med beste skjønn. Det er ikke fremkommet ny informasjon om vesentlige forhold som var inntruffet eller forelå allerede på balansedagen per 31. desember 2021 og frem til styrets behandling av regnskapet 2. mars 2022. Se for øvrig note 30 for spesifikasjon av aksjer og egenkapitalinteresser.

Virkelig verdi på finansielle derivater og andre finansielle instrumenter

Virkelig verdi av derivater fastsettes ved bruk av verdiluringsmodeller der prisen på underliggende instrument, eksempelvis renter og valuta, innhentes i markedet. Ved måling av finansielle instrumenter hvor observerbare markedsdata ikke er tilgjengelig, gjør konsernet antagelser om hva markedsaktører vil legge til grunn ved verdsettelse av tilsvarende finansielle instrumenter. I verdsettelsene kreves det utstrakt bruk av skjønn blant annet ved beregning av likviditetsrisiko, kredittrisiko og volatilitet. En endring i de nevnte faktorene vil påvirke fastsatt virkelig verdi på konsernets finansielle instrumenter. For mer informasjon se note 25 Vurdering av virkelig verdi på finansielle instrumenter.

For opsjoner vil volatiliteter være enten observerte implisitte volatiliteter eller beregnede volatiliteter basert på historiske kursbevegelser for underliggende instrument. I de tilfeller bankens risikoposisjon er tilnærmet nøytral, vil midtkurser bli anvendt. Med nøytral risikoposisjon menes eksempelvis at renterisiko innenfor et løpetidsbånd er tilnærmet null. I den utstrekning markedsprisene som innhentes tar utgangspunkt i transaksjoner med lavere kredittrisiko, vil dette hensyntas ved at den opprinnelige prisdifferansen målt mot slike transaksjoner med lavere kredittrisiko amortiseres over løpetiden.

Goodwill

Konsernet gjennomfører tester for å vurdere mulig verdifall på goodwill årlig eller ved indikasjon på verdifall. Vurderingen er basert på konsernets bruksverdi. Gjenvinnbart beløp fra kontantstrømgenererende enheter er fastsatt ved beregning av neddiskonterte fremtidige kontantstrømmer. Kontantstrømmene er basert på historisk inntjening og forventninger om fremtidige forhold og inkluderer antagelser og estimater om usikre forhold. Utfallet av nedskrivningstestene avhenger av anslag på avkastningskrav. Avkastningskravene er skjønnsmessig fastsatt på bakgrunn av tilgjengelig informasjon på balansedagen.

Ved nedskrivningstest av goodwill knyttet til Romsdals Fellesbank anses porteføljen å være integrert med bankens øvrige utlåns- og innskuddsvirksomhet, og laveste nivå for kontantgenererende enhet er segmentene Privatmarked og Næringsliv. Goodwill er forholdsmessig fordelt på segmentene basert på andel av utlånsvolum. Det estimeres en netto kontantstrøm med utgangspunkt i inntjeningen i bankens utlånsportefølje. Det er utarbeidet en prognose for kontantstrømmene over 5 år med forventet vekst, med et terminalverdi uten vekst deretter. Kontantstrømmene er neddiskontert med et avkastningskrav (før skatt rente) på 1,3 prosent.

Beregninger viser at verdien av neddiskonterte fremtidige kontantstrømmer overstiger balanseført goodwill med god margin.

Øvrig goodwill i konsernet beregnes ut fra snitt inntjening i markedsområdet og neddiskonteres med risikofri rente + risikopremie for lignede virksomheter (12-14 prosent).

Oppkjøp

Oppkjøp av et annet selskap skal regnskapsføres etter oppkjøpsmetoden. Ved oppkjøpsmetoden skal det foretas en fullstendig merverdiallokering hvor kjøpesum allokteres til identifiserte eiendeler og forpliktelser i det oppkjøpte selskapet. Merverdier utover de som er allokert til identifiserte eiendeler og forpliktelser regnskapsføres som goodwill. Eventuelle mindreverdier skal, etter grundig vurdering, inntektsføres i resultatregnskapet i oppkjøpsåret (badwill). Analysene inneholder både konkrete beregninger og bruk av beste skjønn for å komme frem til en mest mulig riktig virkelig verdi av de oppkjøpte selskapene på oppkjøpstidspunktet. Det er alltid knyttet noe usikkerhet til skjønnsmessige poster, men disse er underbygget av beregninger om forventede kontantstrømmer, sammenlignbare transaksjoner tidligere perioder mv. Se også note 40 Oppkjøp av virksomheter og virksomhetssammenslutning.

Selskap holdt for salg

SpareBank 1 SMNs strategi er at eierskap som følge av misligholdte engasjementer i utgangspunktet skal ha kort varighet, normalt ikke lengre enn ett år. Det jobbes kontinuerlig med salg av selskapene, og regnskapsmessig klassifiseres disse som holdt for salg. Se også note 39 Investering i eierinteresser.

Salg av låneporteføljer

Ved salg av låneporteføljer til SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt vurderer konsernet om kriteriene for fraregning er oppfylt i henhold til IAS 39. Ved utgangen av regnskapsåret er alle solgte porteføljer fraregnet morbankens balanse. Se også note 9 Fraregning av finansielle eiendeler.

Klassifisering av fondsobligasjoner

SpareBank 1 SMN har utstedt fondsobligasjoner hvor vilkårene tilfredsstillter kravene i CRD IV for å regnes med som kjernekapital. Fra 2017 er disse klassifisert som egenkapital i regnskapet da de ikke tilfredsstillter definisjonen av finansiell forpliktelse i henhold til IAS 32. Obligasjonene er evigvarende og SpareBank 1 SMN har rett til å ikke betale renter til investorene. Rentene presenteres ikke som en rentekostnad i resultatet, men som en reduksjon i egenkapitalen.

Note 4 - Segmentinformasjon

For datterselskapene oppgis tall fra de respektive selskapsregnskapene, mens for tilknyttede og felleskontrollerte selskaper som tas inn etter egenkapitalmetoden oppgis konsernets resultatandel etter skatt samt bokført verdi av investeringen på konsernnivå.

Konsern 31. desember 2021

Resultatregnskap (mill. kr)	Privat- marked	Nærings- liv	SB1 Markets	EM 1	SB 1		SB1 Gruppen	BN Bank	Øvrige/ elim	Total
					Finans MN	Regnskaps- huset SMN				
Netto renteinntekter	1.128	1.106	-7	2	450	0	-	-	117	2.796
Renter av anvendt kapital	37	14	-	-	-	-	-	-	-52	-
Sum renteinntekter	1.165	1.120	-7	2	450	0	-	-	66	2.796
Netto provisjons- og andre inntekter	906	251	782	441	-90	562	-	-	-20	2.832
Netto avkastning på finansielle investeringer **)	2	15	126	10	4	-	471	164	234	1.026
Sum inntekter	2.074	1.386	901	453	364	562	471	164	280	6.655
Sum driftskostnader	916	446	647	382	141	477	-	-	-15	2.993
Resultat før tap	1.157	940	254	71	224	85	471	164	294	3.662
Tap på utlån, garantier m.v.	-10	145	-	-	25	-	-	-	1	161
Resultat før skatt	1.167	795	254	71	198	86	471	164	293	3.501
EK avkastning *)	13,4 %	11,5 %								13,5 %
Balanse										
Utlån til kunder	137.672	47.585	-	-	10.321	-	-	-	-225	195.353
Herav solgt til Boligkreditt og Næringskreditt	-46.821	-1.231	-	-	-	-	-	-	0	-48.052
Nedskrivning utlån	-125	-1.223	-	-	-60	-	-	-	-3	-1.410
Andre eiendeler	123	18.526	2.820	436	111	625	2.177	1.488	26.649	52.954
Sum eiendeler	90.850	63.656	2.820	436	10.372	625	2.177	1.488	26.422	198.845
Innskudd fra og gjeld til kunder	50.691	59.619	-	-	-	-	-	-	977	111.286
Annen gjeld og egenkapital	40.159	4.037	2.820	436	10.372	625	2.177	1.488	25.445	87.559
Sum egenkapital og gjeld	90.850	63.656	2.820	436	10.372	625	2.177	1.488	26.422	198.845

*) Regulatorisk kapital er lagt til grunn ved beregning av anvendt kapital i Privatmarked og Næringsliv. Denne kapitalen er oppgrosset til 16,9 prosent for å være i tråd med bankens kapitalmål gjennom året

Konsern 31. desember 2020

Resultatregnskap (mill. kr)	Privat- marked	Nærings- liv	SB1 Markets	SB 1						Øvrige/ elim	Total
				EM 1	Finans MN	Regnskaps- huset SMN	SB1 Gruppen	BN Bank			
Netto renteinntekter	1.112	1.085	-13	2	387	1	-	-	186	2.759	
Renter av anvendt kapital	101	63	-	-	-	-	-	-	-165	-	
Sum renteinntekter	1.213	1.149	-13	2	387	1	-	-	21	2.759	
Netto provisjons- og andre inntekter	867	211	636	392	-22	533	-	-	-101	2.516	
Netto avkastning på finansielle investeringer **)	-2	21	137	-	-	-	194	120	481	951	
Sum inntekter	2.078	1.381	759	394	364	533	194	120	401	6.225	
Sum driftskostnader	929	422	590	342	131	423	-	-	68	2.904	
Resultat før tap	1.149	959	169	52	234	110	194	120	333	3.321	
Tap på utlån, garantier m.v.	56	846	-	-	49	-	-	-	1	951	
Resultat før skatt	1.093	113	169	52	184	110	194	120	333	2.370	
EK avkastning *)	13,4 %	2,1 %								10,0 %	
Balanse											
Utlån til kunder	129.149	44.845	-	-	9.622	-	-	-	-815	182.801	
Herav solgt Boligkreditt og Næringskreditt	-46.899	-1.354	-	-	-	-	-	-	100	-48.153	
Nedskrivning utlån	-148	-1.298	-	-	-66	-	-	-	-5	-1.517	
Andre eiendeler	156	10.471	3.265	357	66	592	2.151	1.514	36.210	54.781	
Sum eiendeler	82.258	52.663	3.265	357	9.623	592	2.151	1.514	35.490	187.912	
Innskudd fra og gjeld til kunder	47.478	49.420	-	-	-	-	-	-	631	97.529	
Annen gjeld og egenkapital	34.780	3.244	3.265	357	9.623	592	2.151	1.514	34.859	90.383	
Sum egenkapital og gjeld	82.258	52.663	3.265	357	9.623	592	2.151	1.514	35.490	187.912	

*) Regulatorisk kapital er lagt til grunn ved beregning av anvendt kapital i Privatmarked og Næringsliv. Denne kapitalen er oppgrosset til 15,4 prosent for å være i tråd med bankens kapitalmål gjennom året

**) Spesifikasjon av netto avkastning på finansielle eiendeler (mill. kr)	31.12.2021	31.12.2020
Utbytte	22	39
Gevinst/(tap) på aksjer	176	-4
Gevinst/(tap) på sertifikater og obligasjoner	-285	103
Gevinst/(tap) på finansielle derivater	301	32
Gevinst/(tap) på finansielle instrumenter knyttet til sikringsbokføring	-6	1
Gevinst/(tap) på øvrige finansielle instrumenter til virkelig verdi (FVO)	12	-11
Gevinst/(tap) på valuta	70	82
Gevinst/(tap) på aksjer og aksjederivater i SpareBank 1 Markets	31	28
Sum verdiendringer finansielle eiendeler	299	230
SpareBank 1 Gruppen	471	194
Gevinst Fremtind	-	340
SpareBank 1 Boligkreditt	16	18
SpareBank 1 Næringskreditt	7	18
BN Bank	164	120
SpareBank 1 Kreditt	13	2
SpareBank 1 Betaling	-15	-2
SpareBank 1 Forvaltning	32	-
Andre selskaper	17	-10
Sum avkastning på eierinteresser	705	681
Sum	1.026	951
Virkelig verdi sikring		
Virkelig verdi-endringer på sikringsinstrumentet	-664	467
Virkelig verdi-endringer på den sikrede posten henførbart til sikret risiko	657	-465
Gevinster el.tap fra sikringsbokføring, netto	-6	1

Note 5 - Kapitaldekning og kapitalstyring

Kapitaldekning beregnes og rapporteres i samsvar med EUs kapitalkrav for banker og verdipapirforetak (CRR/CRD IV). SpareBank 1 SMN benytter interne målemetoder (Internal Rating Based Approach) for kredittrisiko. For foretaksporteføljene benyttes Avansert IRB. Bruk av IRB stiller omfattende krav til bankens organisering, kompetanse, risikomodeller og risikostyringssystemer.

Per 31. desember 2021 er samlet minstekrav til ren kjernekapital 12,5 prosent. Kravet til bevaringsbuffer er 2,5 prosent, systemrisikobufferen for norske IRB-A banker 4,5 prosent og den norske motsykliske kapitalbuffer 1,0 prosent. Disse kravene er i tillegg til kravet om ren kjernekapital på 4,5 prosent. I tillegg har Finanstilsynet fastsatt et pilar 2-krav for SpareBank 1 SMN på 1,9 prosent, dog minimum 1.794 millioner kroner. Motsyklisk kapitalbuffer øker til 1,5 prosent fra 30. juni 2022, deretter til 2,0 prosent fra 31. desember 2022.

I henhold til CRR/CRDIV-forsikten kan ikke gjennomsnittlig risikovekt for engasjementer med pantesikkerhet i boligeiendom i Norge være lavere enn 20 prosent. Per 31. desember 2021 er det både i morbank og konsern foretatt en justering for å komme opp til 20 prosent gjennomsnittlig risikovekt. Dette er i noten presentert sammen med massemarked eiendom under kredittrisiko IRB.

Systemrisikobufferen er på 4,5 prosent for de norske engasjementene. For engasjement i andre land skal det aktuelle lands sats benyttes. Per 31. desember 2021 er derfor den reelle satsen for morbank og for konsern 4,4 prosent.

Motsyklisk kapitalbuffer beregnes på differensierte satser. For engasjementer i andre land benyttes den motsyklisk kapitalbuffersatsen som er fastsatt av myndighetene i vedkommende land. Dersom landet ikke har fastsatt sats benyttes samme sats som for engasjementer i Norge med mindre Finansdepartementet fastsetter en annen sats. Per 31. desember 2021 er både morbank og konsern under unntaksgrensen slik at den norske satsen benyttes på alle aktuelle engasjementer.

Morbanken			Konsern	
31.12.20	31.12.21	(mill. kr)	31.12.21	31.12.20
18.092	19.356	Sum balanseført egenkapital	23.241	21.310
-1.250	-1.250	Hybridkapital inkludert i egenkapital	-1.293	-1.293
-515	-458	Utsatt skattefordel, goodwill og andre immaterielle eiendeler	-961	-1.044
-890	-1.517	Fradrag for avsatt utbytte og gaver	-1.517	-890
-	-	Ikke-kontrollerende eierinteresser bokført i annen egenkapital	-989	-838
-	-	Ikke-kontrollerende eierinteresser som kan medregnes i ren kjernekapital	568	488
-43	-41	Verdijusteringer som følge av kravene om forsvarlig verdsettelse	-56	-56
-47	-495	Positiv verdi av justert forventet tap etter IRB-metoden	-560	-74
-	-	Verdiendring på sikringsinstrumenter ved kontantstrømsikring	3	10
-186	-202	Fradrag ren kjernekapital for vesentlige investeringer i finansinstitusjoner	-648	-572
15.160	15.393	Sum ren kjernekapital	17.790	17.041
1.250	1.250	Fondsobligasjon	1.581	1.595
-	-48	Fradrag kjernekapital for vesentlige investeringer i finansinstitusjoner	-48	-
16.410	16.595	Sum kjernekapital	19.322	18.636
		Tilleggskapital utover kjernekapital		
1.750	1.750	Ansvarlig kapital	2.226	2.262
-139	-214	Fradrag for vesentlige investeringer i finansinstitusjoner	-214	-139
1.611	1.536	Sum tilleggskapital	2.011	2.123
18.020	18.130	Netto ansvarlig kapital	21.333	20.759
		Minimumskrav ansvarlig kapital		
1.053	1.049	Spesialiserte foretak	1.248	1.240
920	1.016	Foretak	1.030	930
1.511	1.400	Massemarked eiendom	2.384	2.261
107	93	Massemarked øvrig	95	110
1.026	1.000	Egenkapitalposisjoner IRB	1	1
4.617	4.558	Sum kredittrisiko IRB	4.758	4.541

1	3	Stater og sentralbanker	4	2
93	106	Obligasjoner med fortrinnsrett	133	142
441	398	Institusjoner	299	332
-	1	Lokale og regionale myndigheter, offentlige foretak	29	27
32	188	Foretak	432	281
20	7	Massemarked	466	476
11	25	Engasjementer med pant i fast eiendom	128	136
272	279	Egenkapitalposisjoner	521	408
99	92	Øvrige eiendeler	142	159
970	1.098	Sum kredittrisiko Standardmetoden	2.154	1.962
30	35	Gjeldsrisiko	36	31
-	-	- Egenkapitalrisiko	34	18
-	-	- Valutarisiko og oppgjørslisiko	1	3
421	433	Operasjonell risiko	817	770
25	26	Risiko for svekket kredittverdighet for motpart (CVA)	93	123
6.063	6.150	Minimumskrav ansvarlig kapital	7.893	7.448
75.785	76.873	Beregningsgrunnlag (RWA)	98.664	93.096
3.410	3.459	Minimumskrav ren kjernekapital, 4,5 prosent	4.440	4.189
		Bufferkrav		
1.895	1.922	Bevaringsbuffer, 2,5 prosent	2.467	2.327
3.410	3.459	Systemrisikobuffer, 4,5 prosent	4.440	4.189
758	769	Motsykliskbuffer, 1,0 prosent	987	931
6.063	6.150	Sum bufferkrav til ren kjernekapital	7.893	7.448
5.687	5.784	Tilgjengelig ren kjernekapital etter bufferkrav	5.457	5.404
		Kapitaldekning		
20,0 %	20,0 %	Ren kjernekapitaldekning	18,0 %	18,3 %
21,7 %	21,6 %	Kjernekapitaldekning	19,6 %	20,0 %
23,8 %	23,6 %	Kapitaldekning	21,6 %	22,3 %
		Uvektet kjernekapitalandel		
178.219	191.697	Balanseposter	269.857	256.978
6.190	10.782	Poster utenom balansen	11.341	7.514
-606	-1.042	Øvrige justeringer	-2.110	-1.577
183.803	201.437	Beregningsgrunnlag for uvektet kjernekapitalandel	279.088	262.915
16.410	16.595	Kjernekapital	19.322	18.636
8,9 %	8,2 %	Uvektet kjernekapitalandel (Leverage Ratio)	6,9 %	7,1 %

Note 6 - Risikoforhold

Risikostyring

SpareBank 1 SMN har som mål å opprettholde en moderat risikoprofil, og å ha en så høy kvalitet i sin risikoppfølging at ingen enkelthendelser skal kunne skade bankens finansielle stilling i alvorlig grad. Bankens risikoprofil er kvantifisert gjennom mål for rating, konsentrasjon, risikjustert avkastning, misligholdssannsynlighet, tapsgrader, forventet tap, nødvendig økonomisk kapital, regulatorisk kapitaldekning samt kjente, og forventede likviditetsmessige regulatoriske krav.

Prinsippene for risikostyring i SpareBank 1 SMN er fastsatt i bankens risikostyringspolicy. Banken legger stor vekt på å identifisere, måle, styre og følge opp sentrale risikoer for å sikre at konsernet utvikler seg i tråd med vedtatt risikoprofil og strategier.

Risikostyringen i konsernet skal støtte opp under konsernets strategiske utvikling og måloppnåelse. Risikostyringen skal videre sikre finansiell stabilitet og forsvarlig formuesforvaltning. Dette skal oppnås gjennom:

- en sterk organisasjonskultur som kjennetegnes av høy bevissthet om risikostyring
- en god forståelse av hvilke risikoer som driver inntjeningen og risikokostnadene, og gjennom dette skape bedre beslutningsgrunnlag
- å tilstrebe en optimal kapitalanvendelse innenfor vedtatt forretningsstrategi
- å unngå uventede negative hendelser som kan være ødeleggende for konsernets drift og omdømme i markedet

Konsernets risiko tallfestes blant annet gjennom beregninger av forventet tap og behov for risikjustert kapital (økonomisk kapital) for å kunne dekke uventede tap.

Forventet tap beskriver det beløpet man statistisk må forvente å tape i en tolv måneders periode. Risikjustert kapital beskriver hvor mye kapital konsernet mener det trenger for å dekke den faktiske risikoen konsernet har påtatt seg. Styret har vedtatt at den risikjusterte kapitalen skal dekke 99,9 prosent av alle mulige uventede tap. Det er lagt til grunn statistiske metoder for beregning av forventet tap og for risikjustert kapital, men beregningen forutsetter likevel i noen tilfeller bruk av ekspertvurderinger. For risikotyper hvor det ikke finnes anerkjente metoder for å beregne kapitalbehov, legger banken vekt på å definere rammer for styring av risikoen som sikrer at sannsynligheten for at en hendelse inntreffer er svært lav. For ytterligere detaljer vises det til bankens Pilar III-rapportering som er tilgjengelig på bankens hjemmesider.

Konsernets overordnede risikoeksponering og risikoutvikling følges opp gjennom periodiske risikorapporter til administrasjonen og styret. Overordnet risikoovervåking og rapportering foretas av avdeling for risikostyring, som er uavhengig av de enkelte forretningsområdene i konsernet.

Kredittrisiko

Kredittrisiko er risikoen for tap som følge av at kunder eller motparter ikke har evne eller vilje til å oppfylle sine forpliktelser overfor konsernet.

Konsernet er eksponert for kredittrisiko gjennom alle sine fordringer på kunder og motparter. Hovedsakelig er konsernet eksponert gjennom ordinær utlånsvirksomhet og leasingaktiviteter, men i tillegg er konsernets kredittrisiko knyttet til likviditetsreserveporteføljen samt gjennom motpartsrisiko som oppstår gjennom rente- og valutaderivater.

Kredittrisiko knyttet til konsernets utlånsvirksomhet utgjør konsernets største risikoområde.

Gjennom den årlige revisjonen av bankens kredittstrategi konkretiserer styret bankens risikoappetitt gjennom fastsettelse av mål og rammer for bankens kredittportefølje. Bankens kredittstrategi og kredittpolicy er utledet av bankens hovedstrategi, og inneholder retningslinjer for risikoprofilen herunder maksimalt forventet tap (EL) for henholdsvis Privatmarked og Næringsliv, maksimal misligholdssannsynlighet i porteføljen (PD) og maksimal regulatorisk kapital (UL) allokert til kredittvirksomheten.

Konsentrasjonsrisiko styres ved fordeling mellom Privatmarked og Næringsliv, begrensning i størrelse på utlån og tapsgrad på enkeltengasjement, rammer for maksimal eksponering for tjue største grupperte engasjement, rammer for maksimal eksponering innenfor bransjer, samt rammer for regulatorisk beregningsgrunnlag fra utlån til Privatmarked og Næringsliv.

Etterlevelse av kredittstrategi og styrevedtatte rammer overvåkes løpende av avdeling for risikostyring og rapporteres kvartalsvis til styret.

Banken har godkjenning til å benytte interne modeller i sin risikostyring og kapitalberegning (IRB), og fikk i februar 2015 tillatelse til å benytte avansert IRB-metode.

Bankens risikoklassifiseringssystem er utviklet for å kunne styre bankens utlånsportefølje i tråd med bankens kredittstrategi og for å sikre den risikojusterte avkastningen. Styret delegerer kredittfullmakt til konsernsjef. Konsernsjef kan videre delegerer fullmakter under konserndirektørnivå. Utlånsfullmaktene er gradert i forhold til engasjementsstørrelse og risikoprofil.

Banken har en egen avdeling for kredittstøtte som bistår eller tar over behandlingen av kunder hvor det er åpenbart, eller anses overveiende sannsynlig, at kunden ikke vil kunne betjene sine forpliktelser uten at det iverksettes tiltak ut over ordinær oppfølging.

Banken bruker kredittmodeller for risikoklassifisering, risikoprising og porteføljestyring. Risikoklassifiseringssystemet baserer seg på følgende hovedkomponenter:

1. Misligholdssannsynlighet (PD)

Bankens kredittmodeller er basert på statistiske beregninger av misligholdssannsynlighet. Beregningene er basert på scoringsmodeller som tar hensyn til finansiell stilling samt interne og eksterne adferdsdata. Modellene er delvis Point In Time-orienterte, og reflekterer misligholdssannsynligheten i løpet av de neste tolv månedene under de gjeldende konjunkturførhold. Banken har i tillegg utviklet en kontantstrømsbasert PD-modell som benyttes for eksponeringer mot utleie av næringseiendom. Banken har søkt Finanstilsynet om å kunne anvende denne modellen i kapitalkravsberegningen (IRB).

For å kunne gruppere kundene etter misligholdssannsynlighet benyttes det ni risikoklasser. I tillegg har banken to risikoklasser for kunder med misligholdte og/eller nedskrevne engasjement.

Modellene valideres løpende og minimum årlig både med hensyn på evne til å rangere kundene samt å estimere PD-nivå. Valideringsresultatene bekrefter at modellens treffsikkerhet er innenfor interne mål og internasjonale anbefalinger.

2. Eksponering ved mislighold (EAD)

EAD er en beregnet størrelse på eksponeringen ved et eventuelt fremtidig misligholdstidspunkt. For trekkrettigheter benyttes en konverteringsfaktor (KF) for å anslå hvor mye av nåværende ubenyttet ramme som vil være trukket opp ved et fremtidig misligholdstidspunkt. For garantier benyttes en myndighetsbestemt KF til å estimere hvor mye av avgitte garantier som vil bli gjort gjeldende etter mislighold. KF valideres månedlig for trekkrettigheter innenfor Privatmarked og Næringsliv. Bankens EAD-modell tar hensyn til ulikheter både mellom produkter og kundetyper.

3. Tap gitt mislighold (LGD)

Banken estimerer tapsgrad for hvert lån basert på forventet tilfriskningsgrad, realisasjonsverdi (RE-verdi) på underliggende sikkerhetsverdier, gjenvinningsgrad på usikret del av lånene samt direkte kostnader ved inndrivelse. Verdiene fastsettes etter faste modeller og faktiske realisasjonsverdier valideres for å teste modellenes pålitelighet.

Estimert tapsgrad skal ta hensyn til en framtidig lavkonjunktur. Med et begrenset datagrunnlag fra lavkonjunktur har banken lagt inn betydelige sikkerhetsmarginer i sine estimater for å sikre konservative anslag ved beregning av kapitalkrav.

De tre overnevnte parametrene (PD, EAD og LGD) danner grunnlaget for konsernets porteføljeklassifisering og statistisk beregning av forventet tap (EL) og behov for nødvendig økonomisk og regulatorisk kapital/risikojustert kapital (UL).

Motpartsrisiko

Motpartsrisiko i derivathandel styres gjennom bruk av ISDA og CSA-avtaler med de finansinstitusjoner som utgjør bankens største motparter. ISDA regulerer oppgjør mellom finansielle motparter. CSA-avtalene begrenser maksimal eksponering gjennom markedsevaluering av porteføljen og margininnbetaling når verdiendringen i porteføljen overstiger maksimal avtalt ramme eller minimum overføringsbeløp. Banken vil fortsette å inngå CSA-avtaler med finansielle motparter for å styre motpartsrisikoen. Se note 12 for ytterligere beskrivelse av disse avtalene.

For kunder sikres motpartsrisikoen gjennom bruk av kontantdepot eller andre sikkerheter som til enhver tid skal overstige markedsverdien av kundens portefølje. Det er etablert egne rutiner for innkalling av ytterligere sikkerheter eller lukking av posisjoner dersom markedsverdiene overstiger åtti prosent av sikkerhetene.

For verdipapir og derivater som handles over Oslo Børs benytter datterselskapet SpareBank 1 Markets DNB ASA som clearingagent overfor Oslo Clearing. Eventuelle marginsikkerheter betales konto i DNB. DNB opererer som agent mellom SpareBank 1 Markets og Oslo Clearing. Det betyr at det er Oslo Clearing som er SpareBank 1 sin motpart.

Markedsrisiko

Markedsrisiko er en felles betegnelse for risikoen for tap som oppstår som følge av endringer i kurser eller priser på finansielle instrumenter. Markedsrisiko oppstår i SpareBank 1 SMN hovedsakelig i forbindelse med bankens investeringer i obligasjoner, sertifikater og aksjer, inklusive finansiering. SpareBank 1 SMN har utkontraktert kundehandel med rente og valutainstrumenter til SpareBank 1 Markets. Denne kundeaktiviteten, samt SpareBank 1 Markets anvendelse av bankens balanse, påvirker også bankens markedsrisiko.

Styringen av markedsrisiko skjer gjennom rammer for blant annet investeringer i aksjer, obligasjoner og posisjoner i rente og valutamarkedene. Bankens strategi for markedsrisiko legger grunnlaget for utarbeidelse av ledelsesrapportering, kontroll og oppfølging av rammer og retningslinjer.

Konsernet definerer rammer for eksponering i egenkapitalinstrumenter med utgangspunkt i stresstester basert på Finanstilsynets modul for markedsrisiko. Rammene gjennomgås minst årlig og vedtas av bankens styre. Etterlevelse av rammene overvåkes av avdeling for risikostyring, og status rapporteres månedlig til styret.

Renterisiko er risiko for tap som følge av endringer i markedsrentene i finansielle markeder. Renterisikoen for alle renteposisjoner kan uttrykkes ved å se på endringen i verdien på renteinstrumentene ved en renteendring på ett prosentpoeng på hele rentekurven på alle balanseposter. Konsernet benytter analyser som viser effekten av nevnte renteendring for ulike løpetidsbånd, og det er egne rammer for renteeksponering innenfor hvert løpetidsbånd og samlet. Rentebindingen på konsernets instrumenter er i all hovedsak kort, og konsernets renterisiko er lav til moderat.

Spreadrisiko er risikoen for at tap oppstår som følge av endringer i markedsverdi/virkelig verdi av obligasjoner grunnet generelle endringer i risikopåslag (kredittspread). Obligasjonsporteføljen styres med utgangspunkt i en evaluering av de enkelte utstedere. I tillegg har banken en egen ramme for samlet spreadrisiko for samtlige obligasjoner. Banken beregner spreadrisiko basert på Finanstilsynets modul for markeds- og kredittisiko. Tapspotensialet for den enkelte kreditteksponering beregnes med utgangspunkt i rating og durasjon.

Valutakursrisiko er risikoen for tap som har bakgrunn i endringer i valutakursene. Konsernet måler valutarisikoen ut fra nettoposisjoner i de ulike valutasortene. Rammene for valutakursrisiko er uttrykt ved rammer for maksimal aggregert valutaposisjon og maksimal posisjon i enkeltvaluta.

Aksjerisiko er risikoen for tap i posisjoner som følge av endringer i aksjekurser. Denne risikoen er knyttet til posisjoner i egenkapitalinstrumenter. Aksjer i datterselskaper og aksjer som inngår i en konsolidert eller strategisk vurdering inkluderes ikke.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risikoen for at konsernet ikke er i stand til å refinansiere sin gjeld eller ikke har evnen til å finansiere økninger i eiendeler.

Innskudd fra kunder er bankens viktigste finansieringskilde, per 31. desember 2021 var innskuddsdekningen 57 prosent inklusive solgte lån til SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt, mot 53 prosent per 31. desember 2020 (konserntall).

Banken reduserer sin likviditetsrisiko gjennom en spredning av innlån på ulike markeder, innlånskilder, løpetider og instrumenter samt ved bruk av langsiktige innlån. For stor konsentrasjon i forfall øker sårbarheten for refinansiering. Denne risikoen er søkt begrenset gjennom definerte rammer.

Finansavdelingen i banken er ansvarlig for konsernets finansiering og likviditetsstyring. Etterlevelse av rammer overvåkes av avdeling for risikostyring, og status rapporteres månedlig til styret. Konsernet styrer sin likviditet samlet ved at finansavdelingen både har ansvaret for å finansiere banken og datterselskapene.

Styringen tar utgangspunkt i konsernets overordnede likviditetsstrategi som blir gjennomgått og vedtatt av styret minimum årlig. Likviditetsstrategien gjenspeiler konsernets moderate risikoprofil. Som en del av strategien er det også utarbeidet beredskapsplaner både for konsernet og SpareBank 1-alliansen for håndtering av likviditetssituasjonen i perioder med urolige kapitalmarkeder. Disse hensyntar perioder med både bankspesifikke, systemmessige krisescenarier og en kombinasjon av disse.

Banken skal ha en tilstrekkelig beholdning av likvide aktiva for å dekke ordinær drift i minimum 12 måneder uten tilgang på eksternt finansiering samt tåle et fall i boligpriser på 30 prosent. Banken skal i tillegg ha en tilstrekkelig likviditetsbuffer bestående av aktiva som tilfredsstillende LCRkravene, og som i størrelse til enhver tid sikrer at banken er over minimumskravet. Tilgangen til finansiering har fungert tilfredsstillende i 2021.

Konsernets likviditetssituasjon per 31. desember 2021 vurderes som tilfredsstillende.

Operasjonell risiko

Operasjonell risiko kan defineres som risikoen for tap som følge av:

- Mennesker: Brudd på rutiner/retningslinjer, manglende kompetanse, uklar policy, strategi eller rutiner, interne misligheter
- Systemer: Svikt i IT og andre systemer
- Eksterne årsaker: Kriminalitet, naturkatastrofer, andre eksterne årsaker

Operasjonell risiko er en risikokategori som fanger opp alt det vesentlige av kostnader forbundet med kvalitetsbrister i bankens løpende virksomhet.

Styring av operasjonell risiko har fått økt betydning i finansnæringen gjennom de senere årene. Faktorer som spiller inn er internasjonalisering, en sterk teknologisk utvikling og stadig økende krav fra både kunder, myndigheter og andre interessegrupper. Internasjonalt har mange betydelige tapshendelser i finansnæringen hatt sin bakgrunn i svikt innenfor dette risikoområdet.

Identifisering, styring og kontroll av operasjonell risiko er en integrert del av lederansvaret på alle nivå i SpareBank 1 SMN. Ledernes viktigste hjelpemidler i arbeidet er faglig innsikt og lederkompetanse samt handlingsplaner, kontrollrutiner og gode oppfølgingssystemer. Et systematisk arbeid med risikovurderinger bidrar også til økt kunnskap og bevissthet om aktuelle forbedringsbehov i egen enhet. Eventuelle svakheter og forbedringstiltak rapporteres oppover i organisasjonen.

SpareBank 1 SMN legger vekt på fullmaktstrukturer, gode rutinebeskrivelser og godt definerte ansvarsforhold gjennom leveranseavtaler mellom de ulike divisjonene som elementer i et rammeverk for å håndtere den operasjonelle risikoen.

Ledelsen vurderer foretakets IT-systemer som sentrale for drift, regnskapsføring og rapportering av gjennomførte transaksjoner, samt fremskaffing av grunnlag for viktige estimater og beregninger. It- systemene er hovedsakelig standardiserte, og forvaltningen og driften er i stor grad utkontraktert til tjenesteleverandører.

Banken har tatt i bruk et eget registrerings- og oppfølgingsverktøy (Risiko Informasjonssystem) for bedre struktur og oppfølging av risiko, hendelser og forbedringsområder i konsernet.

Operasjonelle tap rapporteres periodisk til styret. Styret mottar årlig en uavhengig vurdering fra intern revisjon og ansvarlig revisor på konsernets risiko og om internkontrollen virker hensiktsmessig og er betryggende. Styret vurderer den operasjonelle risikoen i foretaket som moderat, herunder risikoen knyttet til regnskaps- og rapporteringsprosessen.

For ytterligere informasjon vises til bankens Pilar III-rapportering som er tilgjengelig på <https://www.sparebank1.no/nb/smn/om-oss/investor/finansiell-info/kapitaldekning.html> samt følgende noter:

Note 12 Maksimal kreditteksponering

Note 13 Kredittkvalitet per klasse av finansielle eiendeler

Note 14 Markedsrisiko knyttet til renterisiko

Note 15 Markedsrisiko knyttet til valutaeksponering

Note 7 - Kredittinstitusjoner - fordringer og gjeld

Morbank			Konsern	
31.12.20	31.12.21	Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner (mill. kr)	31.12.21	31.12.20
10.375	11.344	Utlån og fordringer uten avtalt løpetid eller oppsigelsestid	2.859	2.565
2.526	1.846	Utlån og fordringer med avtalt løpetid eller oppsigelsestid	1.846	2.527
12.901	13.190	Sum	4.704	5.091
Spesifikasjon på de vesentligste valutasorter				
25	11	CAD	11	25
30	8	CHF	8	30
815	1.324	EUR	1.299	793
154	195	GBP	195	154
8	9	JPY	9	8
11.768	11.400	NOK	2.948	3.975
40	147	SEK	143	40
39	82	USD	78	43
23	13	Andre	13	23
12.901	13.190	Sum	4.704	5.091
1,6 %	1,0 %	Gjennomsnittlig rente	0,6 %	1,1 %
Innskudd fra kredittinstitusjoner (mill. kr)				
31.12.20	31.12.21		31.12.21	31.12.20
10.404	10.340	Innskudd og gjeld uten avtalt løpetid eller oppsigelsestid	11.063	10.869
4.226	3.999	Innskudd og gjeld med avtalt løpetid eller oppsigelsestid	3.999	4.226
14.629	14.340	Sum	15.063	15.094
Spesifikasjon av gjeld på de vesentligste valutasorter				
1.716	1.640	EUR	1.640	1.716
38	2	GBP	2	38
8	3	JPY	3	8
12.847	12.626	NOK	13.349	13.312
-	69	SEK	69	-
21	0	USD	0	21
1	0	Andre	0	1
14.629	14.340	Sum	15.063	15.094
0,4 %	0,2 %	Gjennomsnittlig rente	0,2 %	0,4 %
Øvrige engasjementer til kredittinstitusjoner (mill. kr)				
31.12.20	31.12.21		31.12.21	31.12.20
191	-	Ubenyttede kreditter	-	191
95	55	Garantier	55	95
286	55	Sum	55	286

Innskudd og utlån fra/til kredittinstitusjoner har i hovedsak flytende rente.

Gjennomsnittrenten er beregnet med utgangspunkt i renteinntekt/rentekostnad i forhold til beholdningskontienes gjennomsnittssaldo for det aktuelle år. Gjelder beholdning i valuta NOK.

Note 8 - Utlån til og fordringer på kunder

Morbank			Konsern	
31.12.2020	31.12.2021	(mill. kr)	31.12.2021	31.12.2020
125.660	137.113	Brutto utlån	147.301	134.648
1.446	1.348	Tapsavsetninger	1.410	1.517
124.214	135.766	Utlån til og fordringer på kunder	145.890	133.131
Tilleggsinformasjon				
46.613	46.650	Utlån solgt til SpareBank 1 Boligkreditt	46.650	46.613
760	578	- herav utlån til ansatte	1.106	1.380
1.540	1.402	Utlån solgt til SpareBank 1 Næringskreditt	1.402	1.540
43	78	Ansvarlig kapital i øvrige finansinstitusjoner	-	43
1.027	1.261	Utlån til ansatte ¹⁾	2.173	1.907

1) Rentesubsidiering ved utlån til ansatte inngår i rentenetto. Lånerenten til ansatte er 75 prosent av beste boliglånsrente til øvrige kunder

Utlån og engasjementer fordelt på type

Morbank			Konsern	
31.12.2020	31.12.2021	(mill. kr)	31.12.2021	31.12.2020
Brutto utlån				
-	-	Leiefinansieringsavtaler (Finansiell lease)	3.392	3.365
10.592	11.460	Kasse-/drifts- og brukskreditter	11.549	10.042
3.976	4.173	Byggelån	4.173	3.976
111.093	121.480	Nedbetalingslån	128.187	117.265
125.660	137.113	Sum brutto utlån	147.301	134.648
Øvrige engasjementer				
3.915	4.549	Finansielle garantier, herav:	4.549	3.915
1.151	924	Betalingsgarantier	924	1.151
1.238	1.282	Kontraktsgarantier	1.282	1.238
980	894	Lånegarantier	894	980
119	67	Garantier for skatter	67	119
427	1.383	Annet garantiansvar	1.383	427
992	1.175	Ubenyttede garantitilsagn	1.175	992
13.173	13.570	Ubenyttede kreditter	13.788	13.189
1.019	6.435	Innvilgede lånetilsagn ¹⁾	6.584	1.136
12	19	Remburser	19	12
19.110	25.747	Sum øvrige engasjementer	26.115	19.244
144.770	162.860	Sum Totale engasjementer	173.415	153.892

1) Økningen i innvilgede lånetilsagn skyldes finansieringsbevis, som tidligere ikke har vært inkludert på grunn av feil. Historikk er ikke omarbeidet.

Utlån og engasjementer fordelt på sektor og næring

Morbank (mill. kr)	31.12.2021			31.12.2020		
	Brutto utlån	Øvrige engasjementer	Totale engasjementer	Brutto utlån	Øvrige engasjementer	Totale engasjementer
Lønnstakere o.l	80.178	8.153	88.331	72.101	5.476	77.577
Offentlig forvaltning	2	944	945	9	411	420
Jordbruk og skogbruk	9.433	864	10.297	9.160	839	9.999
Fiske og fangst	5.853	1.904	7.756	5.243	301	5.544
Havbruk	1.926	1.680	3.606	1.704	1.704	3.409
Industri og bergverk	2.151	1.958	4.109	2.234	2.076	4.309
Bygg og anlegg, kraft og vannforsyning	3.169	2.132	5.301	3.195	2.184	5.379
Varehandel, hotell- og restaurantvirksomhet	2.572	1.562	4.134	2.289	1.938	4.227
Sjøfart og offshore	4.715	1.121	5.836	4.537	839	5.376
Eiendomsdrift	15.522	2.119	17.641	13.887	819	14.706
Forretningsmessig tjenesteyting	4.497	952	5.449	3.644	761	4.405
Transport og annen tjenesteytende virksomhet	5.714	1.376	7.089	6.032	1.378	7.409
Øvrige sektorer	1.383	982	2.365	1.626	385	2.010
Sum totalt engasjement fordelt på sektor og næring	137.113	25.747	162.860	125.660	19.110	144.770

Konsern (mill. kr)	31.12.2021			31.12.2020		
	Brutto utlån	Øvrige engasjementer	Totale engasjementer	Brutto utlån	Øvrige engasjementer	Totale engasjementer
Lønnstakere o.l	86.244	8.370	94.614	77.848	5.546	83.394
Offentlig forvaltning	34	945	979	33	411	445
Jordbruk og skogbruk	9.783	877	10.659	9.591	844	10.435
Fiske og fangst	5.870	1.904	7.774	5.259	301	5.560
Havbruk	2.176	1.689	3.865	2.100	1.709	3.809
Industri og bergverk	2.766	1.980	4.746	2.646	2.081	4.726
Bygg og anlegg, kraft og vannforsyning	4.124	2.166	6.289	4.077	2.195	6.271
Varehandel, hotell- og restaurantvirksomhet	2.966	1.576	4.541	2.586	1.958	4.543
Sjøfart og offshore	4.715	1.121	5.836	4.537	839	5.376
Eiendomsdrift	15.643	2.124	17.766	13.969	820	14.789
Forretningsmessig tjenesteyting	4.990	972	5.961	3.423	766	4.189
Transport og annen tjenesteytende virksomhet	6.667	1.409	8.076	6.942	1.389	8.331
Øvrige sektorer	1.325	983	2.308	1.638	385	2.022
Sum totalt engasjement fordelt på sektor og næring	147.301	26.115	173.415	134.648	19.244	153.892

Utlån og øvrige engasjementer fordelt på geografiske områder

Morbank (mill. kr)	31.12.2021			31.12.2020		
	Brutto utlån	Øvrige engasjementer	Totale engasjementer	Brutto utlån	Øvrige engasjementer	Totale engasjementer
Trøndelag	91.521	14.788	106.309	82.308	12.477	94.785
Møre og Romsdal	27.698	7.558	35.256	25.481	5.097	30.579
Nordland	1.051	62	1.113	1.024	41	1.065
Oslo	6.322	1.437	7.759	7.127	554	7.680
Landet for øvrig	10.271	1.875	12.146	9.391	923	10.314
Utlandet	250	27	277	329	18	347
Sum	137.113	25.747	162.860	125.660	19.110	144.770

Konsern (mill. kr)	31.12.2021			31.12.2020		
	Brutto utlån	Øvrige engasjementer	Totale engasjementer	Brutto utlån	Øvrige engasjementer	Totale engasjementer
Trøndelag	95.160	15.156	110.316	85.762	12.611	98.373
Møre og Romsdal	29.509	7.558	37.067	27.191	5.097	32.289
Nordland	1.263	62	1.325	1.183	41	1.224
Oslo	6.524	1.437	7.961	6.700	554	7.254
Landet for øvrig	14.594	1.875	16.469	13.482	923	14.404
Utlandet	250	27	277	329	18	347
Sum	147.301	26.115	173.415	134.648	19.244	153.892

Brutto utlån solgt til SpareBank 1 Boligkreditt

(mill. kr)	31.12.2021			31.12.2020		
	Brutto utlån	Øvrige engasjementer	Totale engasjementer	Brutto utlån	Øvrige engasjementer	Totale engasjementer
Trøndelag	31.440	1.819	33.259	33.338	1.899	35.237
Møre og Romsdal	6.855	392	7.247	6.629	404	7.033
Nordland	244	5	249	186	6	192
Oslo	2.598	58	2.656	2.246	71	2.317
Landet for øvrig	5.404	95	5.499	4.144	109	4.253
Utlandet	110	2	112	70	2	72
Sum	46.650	2.371	49.021	46.613	2.491	49.105

Brutto utlån solgt til SpareBank 1 Næringskreditt

(mill. kr)	31.12.2021			31.12.2020		
	Brutto utlån	Øvrige engasjementer	Totale engasjementer	Brutto utlån	Øvrige engasjementer	Totale engasjementer
Trøndelag	1.018	-	1.018	1.032	-	1.032
Møre og Romsdal	54	-	54	58	-	58
Nordland	-	-	-	-	-	-
Oslo	285	-	285	404	-	404
Landet for øvrig	44	-	44	47	-	47
Utlandet	-	-	-	-	-	-
Sum	1.402	-	1.402	1.540	-	1.540

Utlån til og fordringer på kunder knyttet til finansielle leieavtaler

Konsern (mill. kr)	31.12.2021	31.12.2020
Brutto fordringer knyttet til finansielle leieavtaler		
- Inntil 1 år	106	212
- Mellom 1 og 5 år	2.176	2.705
- Over 5 år	1.014	543
Sum brutto fordringer	3.296	3.460
Mottatt, ikke opptjent inntekt knyttet til finansielle leieavtaler	95	95
Netto investeringer knyttet til finansielle leieavtaler	3.392	3.365
Netto investeringer i finansielle leieavtaler kan analyseres på følgende måte:		
- Inntil 1 år	119	163
- Mellom 1 og 5 år	2.244	2.662
- Over 5 år	1.028	540
Sum netto fordringer	3.392	3.365

Utlån og øvrige engasjement fordelt på risikogrupper

Banken beregner misligholdssannsynlighet for alle kunder i utlånsporteføljen på innvilgestidspunkt. Misligholdssannsynligheten beregnes på grunnlag av nøkkeltall knyttet til inntjening, tæring og adferd. Misligholdssannsynligheten benyttes som grunnlag for nøkkeltall for risikoklassifisering av kunden. I tillegg benyttes risikoklassen for å klassifisere hver enkelt kunde i en risikogruppe. Se note 11 for inndeling av risikoklasser.

Kundene rescores månedlig i bankens porteføljestyringssystem.

Øvrige engasjement inkluderer remburs, garantier, ubenyttede kreditter og lånetilsagn.

Engasjementsoppfølging gjøres ut ifra engasjementets størrelse, risiko og migrering. Risikoprising av næringslivsengasjement gjøres med bakgrunn i forventet tap og nødvendig økonomisk kapital for det enkelte engasjement.

Banken benytter makrobaserte stresstester for å estimere nedskrivningsbehov knyttet til objektive hendelser som ikke har gitt utslag i porteføljekvalitet på måletidspunktet.

Risikogruppe tapsutsatte og/eller misligholdte består av kunder med mislighold over 90 dager og/ eller objektive bevis på verdifall som medfører redusert fremtidig kontantstrøm til betjening av engasjementet. Se note 2 Regnskapsprinsipper for utfyllende beskrivelse av disse engasjementene.

Morbank 31.12.21 (mill. kr)	Verken misligholdt eller tapsutsatt					Tapsutsatte og/eller misligholdte	Sum
	Laveste risiko	Lav risiko	Middels risiko	Høy risiko	Høyeste risiko		
Brutto utlån							
Virkelig verdi over andre inntekter og kostnader	71.241	7.516	2.455	785	851	304	83.152
Trinn 1	71.130	6.739	996	211	203	-	79.280
Trinn 2	111	777	1.458	574	648	-	3.568
Trinn 3	-	-	-	-	-	304	304
Amortisert kost	23.283	12.471	9.438	1.239	458	2.796	49.685
Trinn 1	22.751	10.258	7.569	634	166	-	41.378
Trinn 2	532	2.213	1.868	605	292	-	5.511
Trinn 3	-	-	-	-	-	2.796	2.796
Virkelig verdi over resultatet	3.686	426	117	25	15	6	4.276
Sum brutto utlån	98.211	20.413	12.010	2.049	1.325	3.106	137.113
Øvrige engasjementer	15.588	6.063	3.007	805	178	106	25.747
Trinn 1	15.399	5.726	2.467	355	38	-	23.985
Trinn 2	189	336	541	450	140	-	1.655
Trinn 3	-	-	-	-	-	106	106
Totale engasjementer	113.799	26.476	15.017	2.854	1.503	3.212	162.860

Morbank 31.12.20 (mill. kr)	Verken misligholdt eller tapsutsatt					Tapsutsatte og/eller misligholdte	Sum
	Laveste risiko	Lav risiko	Middels risiko	Høy risiko	Høyeste risiko		
Brutto utlån							
Virkelig verdi over andre inntekter og kostnader	61.617	8.152	2.957	864	1.001	284	74.876
Trinn 1	61.542	7.241	1.218	263	232	-	70.496
Trinn 2	75	911	1.739	601	769	-	4.096
Trinn 3	-	-	-	-	-	284	284
Amortisert kost	21.035	12.498	9.306	1.311	551	1.798	46.500
Trinn 1	19.784	10.260	7.336	763	245	-	38.388
Trinn 2	1.251	2.238	1.970	548	306	-	6.313
Trinn 3	-	-	-	-	-	1.798	1.798
Virkelig verdi over resultatet	3.597	465	135	48	39	2	4.285
Sum brutto utlån	86.250	21.115	12.398	2.222	1.592	2.084	125.660
Øvrige engasjementer	10.560	4.144	3.572	539	185	111	19.110
Trinn 1	10.306	3.941	2.649	401	46	-	17.343
Trinn 2	253	203	923	138	139	-	1.656
Trinn 3	-	-	-	-	-	111	111
Totale engasjementer	96.809	25.258	15.970	2.761	1.777	2.195	144.770

Konsern 31.12.21 (mill. kr)	Verken misligholdt eller tapsutsatt					Tapsutsatte og/eller misligholdte	Sum
	Laveste risiko	Lav risiko	Middels risiko	Høy risiko	Høyeste risiko		
Brutto utlån							
Virkelig verdi over andre inntekter og kostnader	71.241	7.516	2.455	785	851	304	83.152
Trinn 1	71.130	6.739	996	211	203	-	79.280
Trinn 2	111	777	1.458	574	648	-	3.568
Trinn 3	-	-	-	-	-	304	304
Amortisert kost	23.800	14.444	15.809	1.921	991	2.986	59.950
Trinn 1	23.268	12.227	13.454	1.032	166	-	50.147
Trinn 2	532	2.217	2.355	888	825	-	6.818
Trinn 3	-	-	-	-	-	2.986	2.986
Virkelig verdi over resultatet	3.608	426	117	25	15	6	4.198
Sum brutto utlån	98.649	22.386	18.381	2.731	1.857	3.296	147.301
Øvrige engasjementer	15.588	6.063	3.375	805	178	106	26.115
Trinn 1	15.399	5.726	2.680	355	38	-	24.199
Trinn 2	189	336	695	450	140	-	1.809
Trinn 3	-	-	-	-	-	106	106
Totale engasjementer	114.237	28.449	21.756	3.536	2.035	3.402	173.415

Konsern 31.12.20 (mill. kr)	Verken misligholdt eller tapsutsatt					Tapsutsatte og/eller misligholdte	Sum
	Laveste risiko	Lav risiko	Middels risiko	Høy risiko	Høyeste risiko		
Brutto utlån							
Virkelig verdi over andre inntekter og kostnader	61.617	8.152	2.957	864	1.001	284	74.876
Trinn 1	61.542	7.241	1.218	263	232	-	70.496
Trinn 2	75	911	1.739	601	769	-	4.096
Trinn 3	-	-	-	-	-	284	284
Amortisert kost	20.593	14.401	15.311	2.113	1.097	1.971	55.487
Trinn 1	19.342	12.159	12.901	1.164	245	-	45.811
Trinn 2	1.251	2.243	2.410	949	852	-	7.705
Trinn 3	-	-	-	-	-	1.971	1.971
Virkelig verdi over resultatet	3.597	465	135	48	39	2	4.285
Sum brutto utlån	85.808	23.018	18.402	3.025	2.138	2.257	134.648
Øvrige engasjementer	10.562	4.171	3.657	550	193	111	19.244
Trinn 1	10.309	3.967	2.728	401	46	-	17.452
Trinn 2	253	203	929	149	147	-	1.681
Trinn 3	-	-	-	-	-	111	111
Totale engasjementer	96.370	27.189	22.059	3.575	2.331	2.368	153.892

Utlån og øvrige engasjement solgt til SpareBank 1 Boligkreditt

Risikogrupper (mill. kr)	31.12.2021			31.12.2020		
	Brutto utlån	Øvrige engasjement	Totale engasjement	Brutto utlån	Øvrige engasjement	Totale engasjement
Laveste risiko	39.955	2.363	42.318	40.790	2.481	43.271
Lav risiko	4.972	4	4.976	4.320	7	4.327
Middels risiko	1.121	3	1.125	967	3	970
Høy risiko	297	1	298	302	0	302
Høyeste risiko	279	0	279	218	0	218
Tapsutsatte og/eller misligholdte	24	0	24	16	-	16
Sum	46.650	2.491	49.021	46.613	2.491	49.105

Utlån og øvrige engasjement solgt til SpareBank 1 Næringskreditt

Risikogrupper (mill. kr)	31.12.2021			31.12.2020		
	Brutto utlån	Øvrige engasjement	Totale engasjement	Brutto utlån	Øvrige engasjement	Totale engasjement
Laveste risiko	1.402	-	1.402	1.455	-	1.455
Lav risiko	-	-	-	85	-	85
Middels risiko	-	-	-	-	-	-
Høy risiko	-	-	-	-	-	-
Høyeste risiko	-	-	-	-	-	-
Tapsutsatte og/eller misligholdte	-	-	-	-	-	-
Sum	1.402	-	1.402	1.540	-	1.540

Note 9 - Fraregning av finansielle eiendeler

Som et ledd i sin ordinære virksomhet foretar banken transaksjoner som resulterer i salg av finansielle eiendeler. Banken overfører slike finansielle eiendeler i hovedsak gjennom salg av kundens boliglån til SpareBank 1 Boligkreditt eller næringsseidomsloan til SpareBank 1 Næringskreditt.

Mottatt vederlag for lån som er solgt til Sparebank 1 Boligkreditt AS og Sparebank 1 Næringskreditt AS tilsvarer bokført verdi og vurderes å samsvare med lånenes virkelige verdi på salgstidspunktet.

I henhold til inngått forvaltningsavtale med kredittforetakene forestår banken forvaltning av lånene og opprettholder kundekontakten. Banken mottar et vederlag i form av provisjoner for de plikter som følger med forvaltningen av lånene.

Kredittforetakene kan selge lånene som er kjøpt fra banken, samtidig som bankens rett til å forvalte kundene og motta provisjon følger med. Dersom banken ikke er i stand til å betjene kundene kan retten til betjening og provisjon falle bort. Videre kan banken ha opsjon til å kjøpe tilbake lån under gitte betingelser.

Hvis kredittforetakene får tap på kjøpte lån har de en viss rett til å avregne dette i provisjoner fra samtlige banker som har solgt lånene. Det foreligger dermed en begrenset gjenværende involvering knyttet til solgte lån ved mulig begrenset avregning av tap mot provisjon. Denne muligheten til avregning anses imidlertid ikke å være av en slik karakter at den endrer på konklusjonen om at det vesentligste av risiko og fordeler ved eierskap er overført. Bankens maksimale eksponering for tap er representert ved det høyeste beløpet som vil kunne kreves dekket under avtalene.

Banken har vurdert de regnskapsmessige implikasjonene dithen at det vesentligste av risiko og fordeler ved eierskap knyttet til de solgte lånene er overført til kredittforetakene. Dette innebærer full fraregning av solgte lån. Banken innregner alle rettigheter og plikter som skapes eller beholdes ved salget separat som eiendeler eller forpliktelser.

SpareBank 1 Boligkreditt

SpareBank 1 Boligkreditt AS eies av sparebanker som inngår i SpareBank 1-alliansen. Banken har en eierandel på 20,94 prosent per 31. desember 2021 (22,36 prosent pr 31. desember 2020). SpareBank 1 Boligkreditt AS erverver lån med pant i boliger og utsteder obligasjoner med fortrinnsrett, (OMF) innenfor regelverket for dette som ble etablert i 2007. Lån solgt til SpareBank 1 Boligkreditt AS er sikret med pant i bolig innenfor 75 prosent av takst. Solgte lån er juridisk eid av SpareBank 1 Boligkreditt AS og banken har, utover retten til å forestå forvaltning og motta provisjon, samt rett til å overta helt eller delvis nedskrevne lån, ingen rett til bruk av lånene. Banken forestår forvaltningen av de solgte lånene og banken mottar en provisjon basert på nettoen av avkastningen på lånene banken har solgt og kostnadene i kredittforetaket.

Det er i 2021 kjøpt og solgt boliglån til en netto verdi av 0,4 milliarder kroner (6,8 milliarder kroner i 2020) til Sparebank 1 Boligkreditt. Totalt er det fraregnet boliglån til Sparebank 1 Boligkreditt for 46,7 milliarder kroner ved utgangen av regnskapsåret (46,6 milliarder i 2020).

Likviditetsfasilitet

SpareBank 1 SMN har, sammen med de andre eierne av SpareBank 1 Boligkreditt, inngått avtale om etablering av likviditetsfasilitet for SpareBank 1 Boligkreditt. Dette innebærer at bankene forplikter seg til å kjøpe OMF utstedt at foretaket begrenset til en samlet verdi av de neste tolv måneders forfall i SpareBank 1 Boligkreditt.

Forpliktelsen er begrenset til foretakets forpliktelser til å innfri utstedte OMF etter at foretakets egen beholdning av likviditet på forfallstidspunktet er trukket fra. Hver eier hefter prinsipalt for sin andel av behovet, subsidiært for det dobbelte av det som er det primære ansvaret i henhold til samme avtale. Obligasjonene kan deponeres i Norges Bank og medfører således ingen vesentlig økning i risiko for banken. I henhold til sin likviditetsstrategi holder SpareBank 1 Boligkreditt likviditet iht kravene etter Net Stable Funding Regime. Denne likviditetsreserven hensyntas ved vurderingen av bankenes ansvar. Det er derfor kun i de tilfeller hvor foretaket ikke lenger har tilstrekkelig likviditet for de neste tolv måneders forfall at banken vil rapportere noe engasjement knyttet til dette.

Soliditet

Sammen med de øvrige eierne av SpareBank 1 Boligkreditt har SpareBank 1 SMN også inngått avtale om å sikre at SpareBank 1 Boligkreditt til enhver tid har en kjernekapitaldekning på minst ni prosent. Aksjonærene skal tilføre tilstrekkelig kjernekapital innen tre måneder etter å ha mottatt skriftlig anmodning om dette, med mindre det foretas andre grep for å redusere behovet for kapital.

Aksjonærenes forpliktelse til å tilføre slik kjernekapital er proratarisk og ikke solidarisk, og skal være iht til hver aksjonærs pro rata andel av aksjene i SpareBank 1 Boligkreditt. Hver eier hefter prinsipalt for sin andel av behovet, subsidiært for det dobbelte av det som er det

primære ansvaret i henhold til samme avtale. Foretaket har ved årsskiftet ca 23,7 prosent ansvarlig kapital, hvorav ca 21,2 prosent er kjernekapital. Sammenholdt med den svært lave risikoprofilen i foretaket har banken vurdert det som usannsynlig at det blir innkalt kapital iht denne avtalen og har valgt å ikke holde noen reserver for dette.

SpareBank 1 Næringskreditt

SpareBank 1 Næringskreditt AS eies av sparebanker som inngår i SpareBank 1-alliansen. Banken har en eierandel på 12,78 prosent per 31.12.2021 (31,01 prosent per 31.12.2020). SpareBank 1 Næringskreditt AS erverver lån med pant i næringseiendom og utsteder OMF innenfor regelverket for dette som ble etablert i 2007. Lån solgt til SpareBank 1 Næringskreditt AS er sikret med pant i næringseiendom innenfor 60 prosent av takst. Solgte lån er juridisk eid av SpareBank 1 Næringskreditt AS og banken har, utover retten til å forestå forvaltning og å motta provisjon for dette og rett til å overta helt eller delvis nedskrevne lån, ingen rett til bruk av lånene. Banken forestår forvaltningen av de solgte lånene og banken mottar en provisjon basert på nettoen av avkastningen på lånene banken har solgt og kostnadene i kredittforetaket.

Samlede lån solgt til Sparebank 1 Næringskreditt er i 2021 redusert med 138 millioner kroner (reduert med 127 millioner kroner i 2020). Totalt er det fraregnet næringseiendoms lån til Sparebank 1 Næringskreditt for 1,4 milliarder kroner ved utgangen av regnskapsåret (1,5 milliarder kroner i 2020).

Likviditetsfasilitet

Som beskrevet ovenfor om SpareBank 1 Boligkreditt er det inngått tilsvarende avtale med SpareBank 1 Næringskreditt.

Soliditet

Det er på samme måte inngått avtale om å sikre kjernekapital i SpareBank 1 Næringskreditt på minimum ni prosent. Se omtale ovenfor om SpareBank 1 Boligkreditt.

Note 10 - Tap på utlån og garantier

Morbank (mill. kr)	2021			2020		
	PM ^{*)}	NL ^{*)}	Totalt	PM ^{*)}	NL ^{*)}	Totalt
Periodens endring i tapsavsetninger	-11	39	27	49	666	715
Mertap ved konstatering	10	107	117	14	197	212
Inngang på tidligere konstaterte utlån, garantier m.v.	-9	-1	-10	-7	-18	-25
Sum tap på utlån og garantier	-10	145	134	56	846	902

^{*)} PM = Privatmarked, NL = Næringsliv

Banken har i 2021 konstatert tap på 184 millioner kroner som fortsatt er underlagt håndhevingaktiviteter, tilsvarende tall for 2020 var 116 millioner kroner.

Konsern (mill. kr)	2021			2020		
	PM ^{*)}	NL ^{*)}	Totalt	PM ^{*)}	NL ^{*)}	Totalt
Periodens endring i tapsavsetninger	-20	50	30	48	681	729
Mertap ved konstatering	30	112	142	55	213	268
Inngang på tidligere konstaterte utlån, garantier m.v.	-9	-3	-12	-25	-21	-46
Sum tap på utlån og garantier	1	159	161	78	873	951

^{*)} PM = Privatmarked, NL = Næringsliv

Konsernet har i 2021 konstatert tap på 200 millioner kroner som fortsatt er underlagt håndhevingaktiviteter, tilsvarende tall for 2020 var 130 millioner kroner.

Morbank (mill. kr)	1.1.21	Endring	Endring	31.12.21
		avsetning for tap	som skyldes konstatering	
Utlån til amortisert kost Næringsliv	1.377	38	-117	1.298
Utlån til amortisert kost Privatmarked	35	8	-12	31
Utlån til virkelig verdi over utvidet resultat Privatmarked	147	-19	-	128
Utlån til virkelig verdi over utvidet resultat Næringsliv	0	1	-	1
Sum avsetning til tap på utlån og garantier	1.559	27	-129	1.458
Presentert som:				
Avsetning til tap på utlån	1.446	30	-129	1.348
Annen gjeld - avsetninger	81	-2	-	79
Utvidet resultat - virkelig verdi justering av tap	32	-1	-	31

Morbank (mill. kr)	1.1.20	Endring	Endring	31.12.20
		avsetning for tap	som skyldes konstatering	
Utlån til amortisert kost Næringsliv	916	667	-206	1.377
Utlån til amortisert kost Privatmarked	34	12	-11	35
Utlån til virkelig verdi over utvidet resultat Privatmarked	109	38	-	147
Utlån til virkelig verdi over utvidet resultat Næringsliv	1	-1	-	0
Sum avsetning til tap på utlån og garantier	1.060	715	-217	1.559
Presentert som:				
Avsetning til tap på utlån	937	725	-217	1.446
Annen gjeld - avsetninger	100	-19	-	81
Utvidet resultat - virkelig verdi justering av tap	23	9	-	32

Konsern (mill. kr)	1.1.21	Endring avsetning for tap	Endring som skyldes konstatering	31.12.21
Utlån til amortisert kost Næringsliv	1.421	50	-128	1.343
Utlån til amortisert kost Privatmarked	62	-1	-12	49
Utlån til virkelig verdi over utvidet resultat Privatmarked	147	-19	-	128
Utlån til virkelig verdi over utvidet resultat Næringsliv	0	1	-	1
Sum avsetning til tap på utlån og garantier	1.630	30	-140	1.520
Presentert som:				
Avsetning til tap på utlån	1.517	33	-140	1.410
Annen gjeld - avsetninger	81	-2	-	79
Utvidet resultat - virkelig verdi justering av tap	32	-1	-	31

Konsern (mill. kr)	1.1.20	Endring avsetning for tap	Endring som skyldes konstatering	31.12.20
Utlån til amortisert kost Næringsliv	948	682	-209	1.421
Utlån til amortisert kost Privatmarked	63	10	-11	62
Utlån til virkelig verdi over utvidet resultat Privatmarked	109	38	-	147
Utlån til virkelig verdi over utvidet resultat Næringsliv	1	-1	-	0
Sum avsetning til tap på utlån og garantier	1.121	729	-220	1.630
Presentert som:				
Avsetning til tap på utlån	998	739	-220	1.517
Annen gjeld - avsetninger	100	-19	-	81
Utvidet resultat - virkelig verdi justering av tap	23	9	-	32

Avsetning til tap på utlån

Morbank (mill.kr)	31.12.21				31.12.20			
	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Total	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Total
Privatmarked								
Inngående balanse	35	97	47	180	25	73	45	143
Overført til (fra) trinn 1	20	-20	-0	-	14	-13	-0	-
Overført til (fra) trinn 2	-2	2	-0	-	-1	2	-0	-
Overført til (fra) trinn 3	-1	-6	7	-	-0	-3	3	-
Netto ny måling av tap	-22	24	-3	-1	-17	12	9	5
Nye utstedte eller kjøpte utlån	19	17	1	37	13	13	0	26
Utlån som har blitt fraregnet	-12	-32	-4	-48	-8	-23	-2	-33
Endring som skyldes endrede forutsetninger	1	-0	-	1	10	38	2	50
Konstaterte nedskrivninger (konstaterte tap)	0	0	-12	-12	-	-	-11	-11
Utgående balanse	39	82	36	156	35	97	47	180
Næringsliv								
Inngående balanse	88	387	823	1.299	66	210	540	816
Overført til (fra) trinn 1	15	-15	-	-	14	-14	-0	-
Overført til (fra) trinn 2	-5	5	-	-	-4	4	-0	-
Overført til (fra) trinn 3	-2	-26	28	-	-0	-1	1	-
Netto ny måling av tap	-26	26	38	39	-2	72	486	556
Nye utstedte eller kjøpte utlån	32	21	100	153	45	99	1	144
Utlån som har blitt fraregnet	-20	-145	-1	-166	-30	-96	-1	-127
Endring som skyldes endringer i forutsetninger	1	14	-	15	0	113	2	115
Konstaterte nedskrivninger (konstaterte tap)	-	-	-117	-117	-	-	-206	-206
Utgående balanse	84	268	871	1.223	88	387	823	1.299
Total balanseført tapsavsetning	123	350	907	1.379	123	484	870	1.478

Konsern (mill. kr)	31.12.21				31.12.20			
	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Total	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Total
Privatmarked								
Inngående balanse	42	107	58	207	32	84	56	172
Overført til (fra) trinn 1	22	-22	-0	-	14	-13	-0	-
Overført til (fra) trinn 2	-2	3	-0	-	0	-0	-0	-
Overført til (fra) trinn 3	-1	-7	8	-	-1	-2	3	-
Netto ny måling av tap	-23	26	-1	2	-17	11	11	5
Nye utstedte eller kjøpte utlån	22	20	1	43	12	15	5	31
Utlån som har blitt fraregnet	-14	-37	-9	-60	-6	-20	1	-25
Endring som skyldes endrede forutsetninger	0	-2	-4	-5	7	33	-6	35
Konstaterte nedskrivninger (konstaterte tap)	-	-	-12	-12	-	-	-11	-11
Utgående balanse	45	89	40	174	42	107	58	207
Næringsliv								
Inngående balanse	98	399	845	1.342	71	218	560	849
Overført til (fra) trinn 1	20	-20	-0	-	14	-14	-0	-
Overført til (fra) trinn 2	-7	7	-0	-	-2	2	-0	-
Overført til (fra) trinn 3	-2	-27	29	-	-1	0	1	-
Netto ny måling av tap	-29	31	42	44	-2	72	484	555
Nye utstedte eller kjøpte utlån	35	23	112	169	46	103	3	151
Utlån som har blitt fraregnet	-21	-146	-2	-169	-26	-93	10	-109
Endring som skyldes endrede forutsetninger	-2	12	-2	9	-2	111	-4	106
Konstaterte nedskrivninger (konstaterte tap)	-	-	-128	-128	-	-	-209	-209
Utgående balanse	94	278	896	1.268	98	399	845	1.342
Total balanseført tapsavsetning	138	367	936	1.442	140	507	902	1.549

Avsetning til tap på garantier og ubenyttede kreditter

Morbank og Konsern (mill. kr)	31.12.21				31.12.20			
	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Total	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Total
Inngående balanse	27	50	4	81	14	29	57	100
Overført til (fra) trinn 1	6	-6	-0	-	2	-2	-0	-
Overført til (fra) trinn 2	-7	7	-	-	-0	0	-0	-
Overført til (fra) trinn 3	-0	-1	1	-	-0	-0	0	-
Netto ny måling av tap	-9	4	0	-4	2	16	-54	-36
Nye utstedte eller kjøpte utlån	7	4	0	11	11	8	0	19
Utlån som har blitt fraregnet	-6	-5	-0	-11	-5	-13	-0	-19
Endring som skyldes endrede forutsetninger	0	2	-	2	3	12	0	16
Konstaterte nedskrivninger (konstaterte tap)	-	-	-	-	-	-	-	-
Utgående balanse	19	55	5	79	27	50	4	81
Herav								
Privatmarked				2				2
Næringsliv				76				79

Næringsfordeling av avsetning til tap på utlån

Morbank (mill.kr)	31.12.21				31.12.20			
	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Total	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Total
Jordbruk og skogbruk	2	31	6	39	2	34	5	41
Fiske og fangst	6	7	0	13	6	2	-	8
Havbruk	1	0	0	2	2	0	3	5
Industri og bergverk	5	36	15	56	8	25	2	35
Bygg, anlegg, kraft og vannforsyning	13	16	14	43	11	27	17	55
Varehandel, hotell- og restaurantvirksomhet	8	28	11	46	10	30	17	58
Sjøfart og offshore	14	118	555	687	10	180	614	804
Eiendomsdrift	20	50	36	105	20	56	38	114
Forretningsmessig tjenesteyting	13	12	222	247	12	56	142	210
Transport og annen tjenesteytende virksomhet	7	6	17	30	8	10	2	19
Offentlig forvaltning	0	-	-	0	0	-	-	0
Øvrige sektorer	0	0	-	0	0	0	0	0
Lønnstakere	2	47	30	79	2	65	31	97
Sum avsetning til tap på utlån	91	350	907	1.348	91	484	870	1.446
Utvidet resultat - virkelig verdi justering av tap	31			31	32			32
Total balanseført tapsavsetning	123	350	907	1.379	123	484	870	1.478

Konsern (mill.kr)	31.12.21				31.12.20			
	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Total	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Total
Jordbruk og skogbruk	3	33	7	42	3	36	5	44
Fiske og fangst	6	7	0	13	6	2	-	8
Havbruk	1	1	1	3	3	1	3	6
Industri og bergverk	7	38	21	66	10	27	7	44
Bygg, anlegg, kraft og vannforsyning	16	19	18	53	13	31	20	64
Varehandel, hotell- og restaurantvirksomhet	9	28	16	53	12	31	19	62
Sjøfart og offshore	14	118	555	687	10	180	614	804
Eiendomsdrift	20	50	36	106	20	56	39	115
Forretningsmessig tjenesteyting	14	14	227	255	13	57	143	213
Transport og annen tjenesteytende virksomhet	8	7	22	37	10	12	10	32
Offentlig forvaltning	0	-	0	0	0	-	-	0
Øvrige sektorer	0	0	-	0	0	0	2	2
Lønnstakere	7	53	34	95	7	73	41	122
Sum avsetning til tap på utlån	107	367	936	1.410	108	507	902	1.517
Utvidet resultat - virkelig verdi justering av tap	31			31	32			32
Total balanseført tapsavsetning	138	367	936	1.442	140	507	902	1.549

Morbank (mill. kr)	31.12.21				31.12.20			
	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Total	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Total
Privatmarked								
Inngående balanse	73.297	4.430	381	78.108	69.045	5.129	487	74.661
Overført til (fra) trinn 1	1.007	-1.002	-6	-	1.050	-1.019	-31	-
Overført til (fra) Trinn 2	-1.325	1.332	-7	-	-1.433	1.470	-38	-
Overført til (fra) Trinn 3	-61	-87	148	-	-30	-47	77	-
Netto økning/reduksjon saldo eksisterende utlån	-2.513	-102	-15	-2.630	-2.093	-136	-7	-2.237
Nye utstedte eller kjøpte utlån	43.464	1.198	118	44.780	49.001	1.464	111	50.575
Utlån som har blitt fraregnet	-31.569	-1.876	-156	-33.601	-42.243	-2.429	-196	-44.867
Finansielle eiendeler som har blitt konstatert	0	-1	-20	-21	-1	-2	-22	-24
Utgående balanse	82.299	3.892	444	86.636	73.297	4.430	381	78.108
Næringsliv								
Inngående balanse	35.587	5.979	1.702	43.268	33.190	3.971	1.470	38.632

Overført til (fra) Trinn 1	647	-647	-0	-	521	-521	-0	-
Overført til (fra) trinn 2	-1.434	1.434	-	-	-2.605	2.614	-9	-
Overført til (fra) trinn 3	-43	-593	637	-	-70	-685	754	-
Netto ny måling av tap	-1.202	-196	-39	-1.437	-1.541	-208	38	-1.711
Nye utstedte eller kjøpte utlån	13.125	-550	1.074	13.649	17.141	1.672	328	19.141
Utlån som har blitt fraregnet	-8.320	-236	-524	-9.081	-11.046	-753	-862	-12.662
Finansielle eiendeler som har blitt konstatert	-1	-4	-193	-199	-2	-111	-19	-132
Utgående balanse	38.359	5.186	2.656	46.201	35.587	5.979	1.702	43.268
Utlån til virkelig verdi over resultatet	4.276			4.276	4.285			4.285
Brutto utlån ved utgangen av perioden	124.934	9.079	3.100	137.113	113.169	10.409	2.083	125.660

Konsern (mill. kr)	31.12.21				31.12.20			
	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Total	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Total
Privatmarked								
Inngående balanse	78.206	5.208	453	83.867	73.675	5.924	570	80.169
Overført til (fra) trinn 1	1.227	-1.221	-6	-	1.260	-1.225	-35	-
Overført til (fra) Trinn 2	-1.598	1.609	-11	-	-1.731	1.785	-54	-
Overført til (fra) Trinn 3	-74	-132	206	-	-44	-89	133	-
Netto ny måling av tap	-2.599	-154	-28	-2.782	-2.136	-196	-15	-2.346
Nye utstedte eller kjøpte utlån	46.190	1.465	125	47.781	51.383	1.702	119	53.204
Utlån som har blitt fraregnet	-33.775	-2.161	-189	-36.125	-43.512	-2.624	-239	-46.375
Finansielle eiendeler som har blitt konstatert	-0	-1	-20	-21	-689	-70	-25	-784
Utgående balanse	87.577	4.612	531	92.721	78.206	5.208	453	83.867
Næringsliv								
Inngående balanse	38.107	6.587	1.802	46.496	35.466	4.426	1.539	41.431
Overført til (fra) Trinn 1	879	-876	-2	-	693	-690	-4	-
Overført til (fra) trinn 2	-1.795	1.797	-1	-	-2.897	2.909	-11	-
Overført til (fra) trinn 3	-57	-626	683	-	-107	-695	801	-
Netto ny måling av tap	-652	-257	-53	-963	-1.589	-265	34	-1.819
Nye utstedte eller kjøpte utlån	14.533	-455	1.085	15.164	18.238	1.875	349	20.462
Utlån som har blitt fraregnet	-9.159	-397	-561	-10.117	-11.287	-815	-883	-12.985
Finansielle eiendeler som har blitt konstatert	-1	-4	-193	-199	-410	-159	-24	-593
Utgående balanse	41.855	5.768	2.759	50.382	38.107	6.587	1.802	46.496
Utlån til virkelig verdi over resultatet	4.198			4.198	4.285			4.285
Brutto utlån ved utgangen av perioden	133.630	10.381	3.290	147.301	120.598	11.794	2.255	134.648

Note 11 - Kreditteksponering for hver interne risikorating

Banken benytter eget klassifiseringssystem for overvåking av kredittisiko i porteføljen. Risikoklasseinndeling skjer ut fra hvert enkelt engasjements sannsynlighet for mislighold. I tabellen er denne inndelingen sammenholdt med tilsvarende ratingklasser hos Moody's.

Historisk mislighold er tall for morbank og viser default ratio (DR) per risikoklasse. Tallene er et uvektet snitt for normalscorede kunder i perioden 2015-2021.

Sikkerhetsdekning representerer forventet realisasjonsverdi (RE-verdi) på underliggende sikkerhetsverdier. Verdiene fastsettes etter faste modeller, og faktiske realisasjonsverdier valideres for å teste modellenes pålitelighet. I samsvar med kravene i kapitalkravsforskriften er estimatene «down-turn»-estimer. Basert på sikkerhetsdekningen (RE-verdi / EAD) klassifiseres engasjementet i en av sju klasser, hvor beste sikkerhetsklasse har en sikkerhetsdekning på over 120 prosent, og laveste sikkerhetsklasse har en sikkerhetsdekning på under 20 prosent.

Risiko- klasse	Misligholdssansynlighet			Historisk mislighold	Mislighold 2021	Sikkerhetsdekning		
	Fra	Til	Moody's			Sikkerhets- klasse	Nedre grense	Øvre grense
A	0,00 %	0,10 %	Aaa-A3	0,01 %	0,00 %	1	120	
B	0,10 %	0,25 %	Baa1-Baa2	0,04 %	0,02 %	2	100	120
C	0,25 %	0,50 %	Baa3	0,08 %	0,09 %	3	80	100
D	0,50 %	0,75 %	Ba1	0,31 %	0,15 %	4	60	80
E	0,75 %	1,25 %	Ba2	0,52 %	0,40 %	5	40	60
F	1,25 %	2,50 %		1,08 %	0,87 %	6	20	40
G	2,50 %	5,00 %	Ba2-B1	2,14 %	2,06 %	7	0	20
H	5,00 %	10,00 %	B1-B2	4,54 %	3,44 %			
I	10,00 %	99,99 %	B3-Caa3	13,49 %	13,06 %			
J	mislighold							
K	tapsutsatt							

Bankens engasjementer klassifiseres i risikogrupper på bakgrunn av risikoklasse.

Risikoklasse	Risikogrupper
A - C	Laveste risiko
D - E	Lav
F - G	Middels
H	Høy
I	Høyeste risiko
J - K	Mislighold og nedskrevet

Morbank (mill. kr)	Gjennom- snittlig usikret eksponering i %		Gjennom- snittlig usikret eksponering i %	
	31.12.2021	Totalt engasjement 31.12.2021	31.12.2020	Totalt engasjement 31.12.2020
Laveste risiko	3,5 %	113.794	3,5 %	96.809
Lav risiko	7,4 %	26.482	4,6 %	25.258
Middels risiko	6,4 %	15.016	13,9 %	15.970
Høy risiko	9,7 %	2.854	10,4 %	2.761
Høyeste risiko	5,4 %	1.503	12,5 %	1.777
Mislighold og/eller tapsutsatt	26,6 %	3.211	25,2 %	2.195
Totalt		162.860		144.770

Konsern (mill. kr)	Gjennom-	Totalt	Gjennom-	Totalt
	snittlig usikret eksponering i %	engasjement	snittlig usikret eksponering i %	engasjement
	31.12.2021	31.12.2021	31.12.2020	31.12.2020
Laveste risiko	3,5 %	114.237	3,6 %	96.370
Lav risiko	7,3 %	28.449	5,1 %	27.189
Middels risiko	6,8 %	21.756	12,1 %	22.059
Høy risiko	9,3 %	3.536	11,1 %	3.575
Høyeste risiko	6,8 %	2.035	13,0 %	2.331
Mislighold og/eller tapsutsatt	26,3 %	3.402	25,9 %	2.368
Totalt		173.415		153.892

Realisasjonsverdien på stilte sikkerheter fastsettes slik at disse ut fra en konservativ vurdering reflekterer den antatte realisasjonsverdi i en nedgangskonjunktur.

Note 12 - Maksimal kreditteksponering

Tabellen nedenfor viser maksimal eksponering mot kreditrisiko i balansen, inkludert derivater. Eksponeringen er vist brutto før eventuelle pantstillelser og tillatte motregninger.

For opplysning om klassifisering av finansielle instrumenter der dette ikke er spesifisert, se note 24 Klassifisering av finansielle instrumenter.

Morbank	Brutto maksimal eksponering for kreditrisiko	Taps-avsetning	Sikkerhet i eiendom	Sikkerhet i verdipapirer	Øvrig sikkerhet og mot-regnings-avtaler*)	Netto maksimal eksponering for kreditrisiko
31.12.21 (mill. kr)						
Eiendeler						
Fordringer på sentralbanker	1.238	-	-	-	-	1.238
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	13.190	-	-	-	-	13.190
Utlån til kunder vurdert til virkelig verdi over resultatet	4.276	-	4.090	27	11	148
Utlån til kunder vurdert til amortisert kost	49.685	1.250	26.178	2.245	17.868	2.143
Utlån til kunder vurdert til virkelig verdi over andre inntekter og kostnader	83.152	97	81.958	60	423	613
Sertifikater og obligasjoner	30.762	-	-	-	11.350	19.412
Derivater	3.192	-	-	-	2.029	1.163
Opptjente ikke mottatte inntekter	152	-	-	-	-	152
Fordringer verdipapirer	20	-	-	-	-	20
Sum eiendeler	185.666	1.348	112.226	2.333	31.681	38.078
Forpliktelses, ikke balanseført						
Stilte garantier og remburser	5.798	57	-	-	-	5.741
Ubenyttede kreditter og lånetilsagn	20.004	22	3.624	356	206	15.796
Andre engasjement	3.467	-	-	-	-	3.467
Sum forpliktelser	29.269	79	3.624	356	206	25.003
Sum total kreditrisikoeksponering	214.934					63.081

	Brutto maksimal eksponering for kreditrisiko	Taps-avsetning	Sikkerhet i eiendom	Sikkerhet i verdipapirer	Øvrig sikkerhet og mot-regnings-avtaler*)	Netto maksimal eksponering for kreditrisiko
31.12.20 (mill. kr)						
Eiendeler						
Fordringer på sentralbanker	2.725	-	-	-	-	2.725
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	12.901	-	-	-	-	12.901
Utlån til kunder vurdert til virkelig verdi over resultatet	4.285	-	4.017	27	15	226
Utlån til kunder vurdert til amortisert kost	46.500	1.331	22.816	2.122	18.158	2.072
Utlån til kunder vurdert til virkelig verdi over andre inntekter og kostnader	74.876	115	73.650	46	429	635
Sertifikater og obligasjoner	26.684	-	-	-	11.848	14.836
Derivater	7.175	-	-	-	4.755	2.420
Opptjente ikke mottatte inntekter	135	-	-	-	-	135
Fordringer verdipapirer	11	-	-	-	-	11
Sum eiendeler	175.293	1.446	100.483	2.195	35.206	35.962
Forpliktelses, ikke balanseført						
Stilte garantier og remburser	5.014	55	-	-	-	4.959
Ubenyttede kreditter og lånetilsagn	18.299	26	3.432	498	308	14.035
Andre engasjement	3.408	-	-	-	-	3.408
Sum forpliktelser	26.720	81	3.432	498	308	22.402
Sum total kreditrisikoeksponering	202.013					58.364

Konsern	Brutto maksimal eksponering for kredittrisiko	Taps-avsetning	Sikkerhet i eiendom	Sikkerhet i verdipapirer	Øvrig sikkerhet og mot-avtaler*)	Netto maksimal eksponering for kredittrisiko
31.12.21 (mill. kr)						
Eiendeler						
Fordringer på sentralbanker	1.238	-	-	-	-	1.238
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	4.704	-	-	-	-	4.704
Utlån til kunder vurdert til virkelig verdi over resultatet	4.276	-	4.090	27	11	148
Utlån til kunder vurdert til amortisert kost	59.872	1.310	26.178	2.245	28.127	2.011
Utlån til kunder vurdert til virkelig verdi over andre inntekter og kostnader	83.152	97	81.958	60	423	613
Sertifikater og obligasjoner	30.762	-	-	-	11.350	19.412
Derivater	3.224	-	-	-	2.029	1.196
Opptjente ikke mottatte inntekter	186	-	-	-	-	186
Fordringer verdipapirer	300	-	-	53	228	20
Sum eiendeler	187.716	1.408	112.226	2.386	42.168	29.528
Forpliktelser, ikke balanseført						
Stilte garantier og rembuser	5.798	57	-	-	-	5.741
Ubenyttede kreditter og lånetilsagn	20.372	22	3.624	408	206	16.112
Andre engasjement	3.723	-	-	-	-	3.723
Sum forpliktelser	29.893	79	3.624	408	206	25.576
Sum total kredittrisikoeksponering	217.608					55.104

	Brutto maksimal eksponering for kredittrisiko	Taps-avsetning	Sikkerhet i eiendom	Sikkerhet i verdipapirer	Øvrig sikkerhet og mot-avtaler*)	Netto maksimal eksponering for kredittrisiko
31.12.20 (mill. kr)						
Eiendeler						
Fordringer på sentralbanker	2.725	-	-	-	-	2.725
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	5.091	-	-	-	14	5.077
Utlån til kunder vurdert til virkelig verdi over resultatet	4.285	-	4.017	27	15	226
Utlån til kunder vurdert til amortisert kost	55.487	1.262	22.825	2.122	27.824	1.455
Utlån til kunder vurdert til virkelig verdi over andre inntekter og kostnader	74.876	115	73.650	46	429	635
Sertifikater og obligasjoner	26.606	-	-	-	11.848	14.758
Derivater	7.226	-	51	-	4.755	2.420
Opptjente ikke mottatte inntekter	185	-	-	-	-	185
Fordringer verdipapirer	678	-	43	624	-	11
Sum eiendeler	177.159	1.377	100.586	2.820	44.885	27.492
Forpliktelser, ikke balanseført						
Stilte garantier og rembuser	5.014	55	-	-	-	4.959
Ubenyttede kreditter	18.432	26	3.516	498	441	13.951
Andre engasjement	3.698	-	-	-	-	3.698
Sum forpliktelser	27.144	81	3.516	498	441	22.608
Sum total kredittrisikoeksponering	204.304					50.100

*) Øvrig sikkerhet inkluderer blant annet kontanter, løssøre, skip og mottatte garantier. For obligasjoner med fortrinnsrett består sikkerhetsmassen av utlån til kunder i selskapet som har utstedt obligasjonen. For derivater er det stilt kontanter som sikkerhet, i tillegg bilaterale ISDA-avtaler om netting av derivater.

Bankens maksimale kreditteksponering fremgår av oppstillingen ovenfor. SpareBank 1 SMN utfører engrosbanktjenester for BN Bank og Samspar-bankene. I tilknytning til dette er det etablert garantiavtale som sikrer fullt oppgjør for eksponeringer knyttet til disse avtalene.

For privat- og næringslivskunder anvendes rammeavtaler med krav om sikkerhetsstillelse ved derivathandel. For kunder som driver med tradingvirksomhet aksepteres kun kontantdepot som sikkerhet. Kunder stiller kontantdepot og/eller pant i eiendeler som sikkerhet for kunders handel av strøm- og laksederivater på NASDAQ OMX Oslo ASA og Fish Pool ASA.

SpareBank 1 SMN inngår standardiserte og hovedsakelig bilaterale ISDA-avtaler om netting av derivater der finansielle institusjoner er motparter. I tillegg har banken inngått tilleggsavtaler om sikkerhetsstillelse (CSA) mot de mest anvendte motpartene. Per 31. desember 2021 har banken rundt 40 (45) aktive ISDA-avtaler. Fra 1. mars 2017 måtte banken i henhold til EMIR ha en CSA med daglig utveksling av marginsikkerhet mv. med alle finansielle motparter som banken handler med hjemhørende (blant annet) i et EU-land. Banken inngår utelukkende avtaler med kontanter som sikkerhet. Håndteringen av sikkerhetsstillelsen under disse avtalene har banken satt ut til SEB Prime Collateral Services, det vil si at de håndterer marginkravene på vegne av banken. Mer om sikkerheter og pantstillelser i note 37 Annen gjeld og forpliktelser.

Sikkerhetsstillelsene er vurdert til markedsverdi, begrenset til maksimal kreditteksponering for den enkelte motpart.

Konsernet har 299 millioner kroner engasjementer i steg 3 hvor det ikke er foretatt nedskrivning grunnet verdien på sikkerhetsstillelsen, tilsvarende tall for 2020 var 82 millioner kroner.

Note 13 - Kredittkvalitet per klasse av finansielle eiendeler

Kredittkvaliteten av finansielle eiendeler håndteres ved at banken benytter sine interne retningslinjer for kredittrater. Se avsnitt kredittrisiko under note 6 Risikoforhold.

Tabellen nedenfor viser kredittkvaliteten per klasse av eiendeler for utlansrelaterte eiendeler i balansen, basert på bankens eget kredittratingsystem. Hele utlansengasjementet er inkludert når deler av engasjementet er misligholdt. Misligholdt er i noten definert til betalingsmislighold over tusen kroner over 90 dager.

		Verken misligholdt eller nedskrevet					Tapsutsatte og/eller misligholdte	Sum
		Laveste risiko	Lav risiko	Middels risiko	Høy risiko	Høyeste risiko		
Morbank								
31.12.21 (mill.kr)	Noter							
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	7	13.190	-	-	-	-	-	13.190
Utlån til og fordringer på kunder	8							
Privatmarked		77.289	8.252	2.970	907	963	450	90.831
Næringsliv		20.922	12.160	9.040	1.142	362	2.656	46.282
Sum utlån		98.211	20.413	12.010	2.049	1.325	3.106	137.113
Finansielle investeringer	27							
Noterte stat og statsgaranterte obligasjoner		8.821	-	-	-	-	-	8.821
Noterte andre obligasjoner		13.725	325	220	-	-	-	14.269
Unoterte stat og statsgaranterte obligasjoner		3.456	-	-	-	-	-	3.456
Unoterte andre obligasjoner		4.155	61	-	-	-	-	4.216
Sum finansielle investeringer		30.157	385	220	-	-	-	30.762
Totalt		141.558	20.798	12.229	2.049	1.325	3.106	181.065
31.12.20 (mill.kr)	Noter							
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	7	12.901	-	-	-	-	-	12.901
Utlån til og fordringer på kunder	8							
Privatmarked		67.453	8.954	3.423	1.029	1.138	383	82.380
Næringsliv		18.797	12.161	8.974	1.193	454	1.702	43.280
Sum utlån		86.250	21.115	12.398	2.222	1.592	2.084	125.660
Finansielle investeringer	27							
Noterte stat og statsgaranterte obligasjoner		9.298	-	-	-	-	-	9.298
Noterte andre obligasjoner		9.724	3.713	473	328	-	-	14.239
Unoterte stat og statsgaranterte obligasjoner		-	-	-	-	-	-	-
Unoterte andre obligasjoner		82	3.066	-	-	-	-	3.147
Sum finansielle investeringer		19.104	6.779	473	328	-	-	26.684
Totalt		118.255	27.894	12.871	2.550	1.592	2.084	165.246

Konsern

31.12.21 (mill.kr)	Noter	Verken misligholdt eller nedskrevet					Tapsutsatte og/eller misligholdte	Sum
		Laveste risiko	Lav risiko	Middels risiko	Høy risiko	Høyeste risiko		
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	7	4.704	-	-	-	-	-	4.704
Utlån til og fordringer på kunder	8							
Privatmarked		77.595	9.598	6.868	1.158	1.161	537	96.916
Næringsliv		21.054	12.788	11.514	1.573	696	2.759	50.384
Sum utlån		98.649	22.386	18.381	2.731	1.857	3.296	147.301
Finansielle investeringer	27							
Noterte stat og statsgaranterte obligasjoner		8.821	-	-	-	-	-	8.821
Noterte andre obligasjoner		13.725	325	220	-	-	-	14.269
Unoterte stat og statsgaranterte obligasjoner		3.456	-	-	-	-	-	3.456
Unoterte andre obligasjoner		4.155	61	-	-	-	-	4.216
Sum finansielle investeringer		30.157	385	220	-	-	-	30.762
Totalt		133.510	22.771	18.601	2.731	1.857	3.296	182.767

31.12.20 (mill.kr)	Noter	Verken misligholdt eller nedskrevet					Tapsutsatte og/eller misligholdte	Sum
		Laveste risiko	Lav risiko	Middels risiko	Høy risiko	Høyeste risiko		
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	7	5.091	-	-	-	-	-	5.091
Utlån til og fordringer på kunder	8							
Privatmarked		67.560	10.196	7.233	1.323	1.374	455	88.139
Næringsliv		18.248	12.823	11.169	1.702	764	1.802	46.509
Sum utlån		85.808	23.018	18.402	3.025	2.138	2.257	134.648
Finansielle investeringer	27							
Noterte stat og statsgaranterte obligasjoner		9.298	-	-	-	-	-	9.298
Noterte andre obligasjoner		9.724	3.713	473	328	-	-	14.239
Unoterte stat og statsgaranterte obligasjoner		-	-	-	-	-	-	-
Unoterte andre obligasjoner		3	3.066	-	-	-	-	3.069
Sum finansielle investeringer		19.026	6.779	473	328	-	-	26.606
Totalt		109.925	29.797	18.875	3.353	2.138	2.257	166.346

Note 14 - Markedsrisiko knyttet til renterisiko

Noten er en sensitivitetsanalyse gjort med utgangspunkt i relevante balanseposter per 31. desember og fremover i tid for det aktuelle året. Bankens renterisiko beregnes ved at det simuleres et parallelt renteskift på ett prosentpoeng for hele rentekurven på alle balanseposter.

For ytterligere detaljer vedrørende renterisiko se note 6 Risikoforhold.

Basisrisiko konsern (mill. kr)	Renterisiko, 1 prosentpoeng endring	
	2021	2020
<i>Valuta</i>		
NOK	- 22	- 8
EUR	0	0
USD	- 5	3
CHF	1	0
GBP	0	- 1
Andre	0	- 1
Total renterisiko	- 27	- 7

Total renterisiko viser for 2021 at banken vil få et tap på en renteoppgang.

Tabellen under viser hvordan rentekurven forskyver seg innenfor de ulike tidsintervallene med tilhørende gevinst og tap innenfor de enkelte løpetider.

Rentekurverisiko konsern (mill. kr)	Renterisiko, 1 prosentpoeng endring	
	2021	2020
Løpetid		
0 - 2 mnd	- 16	- 16
2 - 3 mndr	10	12
3 - 6 mndr	- 19	- 14
6 - 12 mndr	- 1	6
1 - 2 år	2	- 6
2 - 3 år	- 12	- 9
3 - 4 år	22	21
4 - 5 år	- 27	3
5 - 8 år	7	- 10
8 - 15 år	7	8
Total renterisiko	- 27	- 7

Note 15 - Markedsrisiko knyttet til valutaeksponering

Valutarisiko oppstår ved at konsernet har forskjeller mellom eiendeler og forpliktelser i den enkelte valuta. Handelsaktiviteten knyttet til omsetning av valuta skal til enhver tid skje innenfor vedtatte rammer og fullmakter. Konsernets rammer definerer kvantitative mål for maksimal nettoeksponering i valuta, målt i kroner.

Konsernet har utarbeidet rammer for netto valutaeksponering (uttrykt som den høyeste av sum lange og korte posisjoner). Overnatten kursrisiko for spothandel i valuta må ikke overstige 150 millioner kroner aggregert.

Valutarisiko har gjennom året vært lav. For ytterligere detaljer se note 6 Risikoforhold.

Morbank		Netto valutaeksponering NOK (mill. kr)	Konsern	
2020	2021		2021	2020
12	4	EUR	4	12
-1	1	USD	1	-1
-1	3	SEK	3	-1
0	0	GBP	0	0
0	0	Andre	0	0
10	8	Sum	8	10
0,4	0,2	Res. effekt e. skatt ved 3 % endring	0,2	0,4

Note 16 - Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risikoen for at konsernet ikke er i stand til å refinansiere sin gjeld eller ikke har evnen til å finansiere økninger i eiendeler. For detaljert beskrivelse henvises til note 6 Risikoforhold.

Konsern

31.12.21 (mill. kr)	På forespørsel	Under 3 måneder	3-12 måneder	1 - 5 år	over 5 år	Totalt
Kontantstrømmer knyttet til forpliktelser ²⁾						
Innskudd fra kredittinstitusjoner	11.204	1.175	684	2.074	31	15.167
Innskudd fra og gjeld til kunder	86.753	16.958	3.462	4.113	-	111.286
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	-	5.188	1.626	28.143	6.852	41.810
Derivater - kontraktsmessige kontantstrømmer ut	-	7.181	1.288	13.478	6.186	28.132
Annen gjeld	-	1.622	849	479	329	3.280
Ansvarlig lånekapital ¹⁾	-	11	816	1.025	-	1.852
Sum kontantstrøm forpliktelser	97.957	32.134	8.724	49.313	13.399	201.527
Derivater netto kontantstrømmer						
Kontraktsmessige kontantstrømmer ut	-	7.181	1.288	13.478	6.186	28.132
Kontraktsmessige kontantstrømmer inn	-	-7.014	-1.153	-12.785	-6.110	-27.062
Netto kontraktsmessige kontantstrømmer	-	166	135	692	77	1.070

Konsern

31.12.20 (mill. kr)	På forespørsel	Under 3 måneder	3-12 måneder	1 - 5 år	over 5 år	Totalt
Kontantstrømmer knyttet til forpliktelser ²⁾						
Innskudd fra kredittinstitusjoner	11.325	1.737	15	2.072	36	15.185
Innskudd fra og gjeld til kunder	76.601	13.486	2.944	4.497	-	97.529
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	-	1.174	6.509	33.396	1.804	42.884
Derivater - kontraktsmessige kontantstrømmer ut	-	2.090	10.254	20.957	1.036	34.337
Annen gjeld	-	1.582	715	468	260	3.025
Ansvarlig lånekapital ¹⁾	-	9	68	1.798	-	1.874
Sum kontantstrøm forpliktelser	87.926	20.079	20.505	63.188	3.136	194.834
Derivater netto kontantstrømmer						
Kontraktsmessige kontantstrømmer ut	-	2.090	10.254	20.957	1.036	34.337
Kontraktsmessige kontantstrømmer inn	-	-1.693	-10.240	-21.048	-1.182	-34.163
Netto kontraktsmessige kontantstrømmer	-	397	14	-92	-146	174

Inkluderer ikke verdjusteringer for finansielle instrumenter til virkelig verdi

¹⁾ For ansvarlig lånekapital benyttes call dato for kontantoppgjør

²⁾ Kontantstrømmer inkluderer beregnede renter og sum avviker derfor fra balanseført forpliktelse

Note 17 - Netto renteinntekter

Morbank			Konsern	
2020	2021	(mill. kr)	2021	2020
Renteinntekter				
171	128	Renter og lignende inntekter av utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner (amortisert kost)	33	42
1.584	1.654	Renter og lignende inntekter av utlån til og fordringer på kunder (amortisert kost)	2.169	2.120
1.519	1.285	Renter og lignende inntekter av utlån til og fordringer på kunder (virkelig verdi over andre inntekter og kostnader)	1.300	1.534
129	116	Renter og lignende inntekter av utlån til og fordringer på kunder (virkelig verdi over resultatet)	116	129
349	279	Renter og lign. inntekter av sertifikater, obligasjoner og andre rentebærende verdipapirer (virkelig verdi over resultatet)	276	346
-	-	Andre renteinntekter	23	27
3.752	3.462	Sum renteinntekter	3.916	4.197
Rentekostnader				
84	51	Renter og lignende kostnader på gjeld til kredittinstitusjoner	55	92
731	547	Renter og lignende kostnader på innskudd fra og gjeld til kunder	540	719
484	395	Renter og lignende kostnader på utstedte verdipapirer	395	484
48	33	Renter og lignende kostnader på ansvarlig lånekapital	35	50
8	8	Andre rentekostnader	20	25
67	75	Avgift Sparebankenes sikringsfond *	75	67
1.423	1.109	Rentekostnader og lignende kostnader	1.120	1.439
2.329	2.353	Netto renteinntekter	2.796	2.759

Note 18 - Netto provisjons- og andre inntekter

Morbank			Konsern	
2020	2021	(mill. kr)	2021	2020
Provisjonsinntekter				
59	76	Garantiprovisjon	73	58
-	-	Meglerprovisjon	291	251
56	63	Provisjon spareprodukter	63	56
408	450	Provisjon fra SpareBank 1 Boligkreditt	450	408
13	14	Provisjon fra SpareBank 1 Næringskreditt	14	13
393	413	Betalingsformidling	409	390
195	214	Provisjon fra forsikringstjenester	214	195
80	77	Andre provisjonsinntekter	69	71
1.205	1.306	Sum provisjonsinntekter	1.583	1.443
Provisjonskostnader				
83	84	Betalingsformidling	115	111
14	13	Andre provisjonskostnader	92	84
97	97	Sum provisjonskostnader	207	196
Andre driftsinntekter				
22	26	Driftsinntekter fast eiendom	27	21
-	-	Eiendomsforvaltning og -omsetning	150	142
-	-	Verdipapiromsetning	719	583
-	-	Regnskapsførerhonorarer	529	506
19	21	Andre driftsinntekter	31	18
41	47	Sum andre driftsinntekter	1.456	1.269
1.149	1.256	Sum netto provisjons- og andre driftsinntekter	2.832	2.516

Note 19 - Netto resultat fra finansielle eiendeler og forpliktelser

Morbank			Konsern	
2020	2021	(mill kr)	2021	2020
Vurdert til virkelig verdi over resultatet				
-74	-433	Verdiendring på renteinstrumenter	-283	103
		Verdiendring på derivater/sikring		
1	-6	Netto verdiendring på sikrede obligasjoner og derivater	-6	1
-11	12	Netto verdiendring på sikrede fastrente utlån og derivater	12	-11
32	301	Øvrige derivater	332	59
		Inntekter fra egenkapitalinstrumenter		
-	-	Inntekter fra eierinteresser	705	681
492	726	Utbytte fra eierinteresser	-	-
-15	8	Verdiendring og gevinst fra eierinteresser	13	-9
36	6	Utbytte fra egenkapitalinstrumenter	22	39
-1	-4	Verdiendring og gevinst på egenkapitalinstrumenter	163	5
460	610	Sum netto inntekter fra finansielle eiendeler og forpliktelser til virkelig verdi	959	868
Vurdert til amortisert kost				
-6	-2	Verdiendring på renteinstrumenter	-2	-6
-6	-2	Sum netto inntekter fra finansielle eiendeler og forpliktelser til amortisert kost	-2	-6
89	72	Netto inntekter fra valutahandel	70	89
542	680	Sum netto resultat fra finansielle eiendeler	1.026	951

Note 20 - Personalkostnader

For detaljert informasjon om ytelser til ledende ansatte i 2021 henvises det til lederlønsrapporten publisert på smn.no

Morbank			Konsern	
2020	2021	(mill. kr)	2021	2020
644	562	Lønn	1.703	1.685
56	60	Pensjonskostnader (Note 22)	115	105
32	27	Sosiale kostnader	64	60
732	650	Sum personalkostnader	1.882	1.850
668	670	Gjennomsnittlig antall ansatte	1.627	1.644
660	646	Antall årsverk per 31.12.	1.482	1.560
678	662	Antall ansatte per 31.12.	1.600	1.653

Note 21 - Andre driftskostnader

Morbank		Konsern	
2020	2021 (mill. kr)	2021	2020
246	265	359	334
15	10	14	19
52	53	77	73
102	95	189	164
39	44	57	62
150	143	224	217
140	134	190	186
744	745	1.111	1.054
	Godtgjørelse til revisor (i 1000 kroner)		
823	758	1.580	2.313
706	409	575	843
-	-	-	91
556	301	1.221	940
2.085	1.467	3.376	4.187

Note 22 - Pensjon

Ytelsesbasert ordning

Pensjonsordningen administreres ved egen pensjonskasse, og gir rett til bestemte fremtidige pensjonsytelser fra fylte 67 år. I ordningene inngår også barnepensjon og uførepensjon etter nærmere bestemte regler. Konsernets ytelsesbaserte pensjonsordning sikrer de fleste ansatte en pensjon på 68 prosent av sluttlønn opptil 12 G. Ytelsesordningen er lukket for nye medlemmer. I tillegg ble det i styremøte i oktober 2016 besluttet at ansatte som var igjen i den sikrede ytelsesbaserte pensjonsavtalen må gå over til innskuddsbasert pensjonsordning fra første januar 2017. Ved overgang til innskuddsbasert pensjonsordning fikk ansatte som var med i ytelsesordningen fripolise på opptjente rettigheter fra ytelsesordningen. Endringen har medført reduksjon i pensjonsforpliktelsen. Dette ble behandlet som en avviklingsgevinst og reduserte pensjonskostnaden i 2016.

Fripoliser forvaltes av pensjonskassen som fra første januar 2017 er en fripolisekasse. Det er opprettet en rammeavtale mellom SpareBank 1 SMN og pensjonskassen som blant annet omhandler finansiering, kapitalforvaltning mv. På grunn av ansvaret SpareBank 1 SMN fremdeles har, vil fremtidig forpliktelse måtte innarbeides i regnskapet. Ved utgangen av 2021 er ordningen overfinansiert med 54 millioner.

Styret i pensjonskassen skal være sammensatt av representanter fra konsernet og deltakere i pensjonsordningene i henhold til vedtektene i pensjonskassen.

I tillegg til pensjonsforpliktelsene som dekkes gjennom pensjonskassen, har konsernet udekkede pensjonsforpliktelser som ikke kan dekkes av midlene i de kollektive ordningene. Forpliktelsene gjelder personer som ikke er innmeldt i pensjonskassen, tilleggspensjoner utover 12 G, ordinære førtidspensjoner og førtidspensjoner etter AFP (Avtalefestet pensjon).

For nærmere omtale av konsernets pensjonsordninger se note 2 om regnskapsprinsipper samt note 20 personalkostnader.

Økonomiske forutsetninger	2021		2020	
	Kostnader	Forpliktelser	Kostnader	Forpliktelser
Diskonteringsrente	1,5 %	1,5 %	2,3 %	1,5 %
Forventet avkastning på midlene	1,5 %	1,5 %	2,3 %	1,5 %
Forventet fremtidig lønnsutvikling	2,00 %	2,25 %	2,00 %	2,00 %
Forventet G-regulering	2,00 %	2,25 %	2,00 %	2,00 %
Forventet pensjonsregulering	0%/2,0%	0%/2,0%	0%/2,0%	0%/2,0%
Arbeidsgiveravgift	19,1 %	19,1 %	19,1 %	19,1 %
Forventet frivillig avgang før/etter 50 år	2/0 %	2/0 %	2/0 %	2/0 %
Forventet AFP-uttak fra 62/64 år	25/50 %	25/50 %	25/50 %	25/50 %

Dødelighetstabell K2013BE
Uførhet IR73

Morbank			Konsern	
2020	2021	Netto pensjonsforpliktelse i balansen (mill kr). Finansiell status 1.1	2021	2020
608	640	Nåverdi pensjonsforpliktelse i fondsbaserte ordninger	640	608
-743	-743	Virkelig verdi av pensjonsmidler	-743	-743
-135	-104	Netto pensjonsforpliktelse i balansen før arbeidsgiveravgift	-104	-135
3	2	Arbeidsgiveravgift	2	3
-132	-102	Netto pensjonsforpliktelse i balansen etter arbeidsgiveravgift	-102	-132

Fordeling av forpliktelsen mellom usikret og sikret pensjonsordning konsern 1.1

Konsern	2021			2020		
	Sikret	Usikret	Sum	Sikret	Usikret	Sum
Nåverdi pensjonsforpliktelse i fondsbaserte ordninger	631	8	640	595	13	608
Virkelig verdi av pensjonsmidler	-743	-	-743	-743	-	-743
Korrigerings mot EK IB	-	-	-	-	-	-
Netto pensjonsforpliktelse i balansen før arbeidsgiveravgift	-112	8	-104	-148	13	-135
Arbeidsgiveravgift	-	2	2	-	3	3
Netto pensjonsforpliktelse i balansen etter arbeidsgiveravg.	-112	10	-102	-148	16	-132

2020	2021	Periodens pensjonskostnad	2021	2020
0	0	Ytelsesbasert pensjon opptjent i perioden	0	0
-3	-2	Netto renteinntekt	-2	-3
-3	-1	Netto ytelsesbasert pensjonskostnad uten arbeidsgiveravg.	-1	-3
0	0	Periodisert arbeidsgiveravgift	0	0
-3	-1	Netto resultatført ytelsesbasert pensjonskostnad	-1	-3
8	8	Avtalefestet pensjon, ny ordning	14	12
51	54	Innskuddsbasert pensjonskostnad	102	96
56	60	Periodens pensjonskostnad	115	105

Aktuarielle tap og gevinster ført over andre inntekter og kostnader

	2021			2020		
	Usikret	Sikret	Sum	Usikret	Sikret	Sum
Endring diskonteringsrente	-0	-9	-9	1	74	75
Endring i andre økonomiske forutsetningene	-	-	-	-	-	-
Endring i dødelighetstabell	-	-	-	-	-	-
Endring i andre demografiske forutsetninger	-	-	-	-	-	-
Endring i andre forhold DBO	-2	33	32	-7	-18	-25
Endring i andre forhold pensjonsmidler	-	27	27	-	-16	-16
Aktuarielle tap (gevinst) i perioden	-2	51	49	-6	40	34

2020	2021	Bevegelse i netto pensjonsforpliktelse i balansen	2021	2020
-132	-96	Netto pensjonsforpliktelse i balansen 1.1	-96	-132
34	49	Aktuarmessige tap og gevinster gjennom året	49	34
-3	-1	Netto resultatført ytelsesbasert pensjonskostnad inkl curtailment /settlement	-1	-3
-1	-1	Utbetalinger over drift	-1	-1
-102	-49	Netto pensjonsforpliktelse i balansen 31.12	-49	-102

2020	2021	Finansiell status 31.12	2021	2020
640	645	Pensjonsforpliktelse	645	640
-743	-701	Verdi av pensjonsmidler	-701	-743
-104	-56	Netto pensjonsforpliktelse før arbeidsgiveravgift	-56	-104
2	1	Arbeidsgiveravgift	1	2
-102	-54	Netto pensjonsforpliktelse etter arbeidsgiveravgift *	-54	-102

* Presenteres brutto i konsernregnskapet.

Fordeling av finansiell status 31.12 mellom sikret og usikret pensjonsordning konsern

Konsern	2021			2020		
	Sikret	Usikret	Sum	Sikret	Usikret	Sum
Pensjonsforpliktelse	639	7	645	631	8	640
Verdi av pensjonsmidler	-701	-	-701	-743	-	-743
Netto pensjonsforpliktelse før arbeidsgiveravgift	-62	7	-56	-112	8	-104
Arbeidsgiveravgift	-	1	1	-	2	2
Netto pensjonsforpliktelse etter arbeidsgiveravgift	-62	8	-54	-112	10	-102

Virkelig verdi av pensjonsforpliktelsen konsern	2021	2020
IB pensjonsforpliktelse (PBO)	640	608
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	0	0
Utbetaling/utløsning fra ordning	-27	-27
Rentekostnad på pensjonsforpliktelsen	9	14
Planendring/ avkortning	-	-
Aktuariell tap/(gevinst)	23	45
UB pensjonsforpliktelse (PBO)	645	640

Virkelig verdi av pensjonsmidlene konsern	2021	2020
IB pensjonsmidler	743	743
Innbetalinger	1	1
Utbetalinger/utløsning fra fond	-27	-27
Forventet avkastning	11	17
Planendring/ avkortning	-	-
Aktuarielle endringer	-27	10
UB markedsverdi av pensjonsmidler	701	743

Sensitivitet konsern	+ 1 %-poeng diskonterings- rente	- 1 %-poeng diskonterings- rente	+ 1 %-poeng lønns- justering	- 1 %-poeng lønns- justering	+ 1 %-poeng pensjons- regulering
2021					
Endring i opptjente pensjonsrettigheter i løpet av året	-	-	-	-	-
Endring i pensjonsforpliktelse	-89	110	0	0	111
2020					
Endring i opptjente pensjonsrettigheter i løpet av året	-	-	-	-	-
Endring i pensjonsforpliktelse	-93	117	1	-1	116

2020	2021	Medlemmer	2021	2020
740	728	Antall personer som er med i pensjonsordningen	728	740
233	220	herav aktive	220	233
507	508	herav pensjonister og uføre	508	507

Plassering av pensjonsmidlene i pensjonskassen, prosentvis fordeling	2021	2020
Omløpsobligasjoner	38 %	40 %
Anleggsobligasjoner	5 %	5 %
Pengemarked	21 %	18 %
Aksjer	29 %	28 %
Eiendom	7 %	7 %
Annet	0 %	1 %
Sum	100 %	100 %

Pensjonsordningen er plassert i egen pensjonskasse, som har en langsiktig horisont på forvaltning av kapitalen. Pensjonskassen søker å oppnå en høyest mulig avkastning ved å sette sammen en investeringsportefølje som gir den maksimale risikjusterte avkastningen. Pensjonskassen søker å spre plasseringene på ulike utstedere og aktivaklasser for å redusere den selskaps- og markeds spesifikke risikoen. Porteføljen er således sammensatt av aksjeinvesteringer i norske og utenlandske aksjer. Obligasjonsporteføljen er i all hovedsak plassert i norske obligasjoner. Bankinnskudd er plassert norske banker.

Note 23 - Skatt

Morbank			Konsern	
2020	2021	(mill. kr)	2021	2020
1.629	2.760	Resultat før skattekostnad	3.501	2.299
-436	-689	+/- permanente forskjeller	-691	-522
161	45	+/- endring midlertidige forskjeller i henhold til spesifikasjon	99	142
-	-	+ underskudd til fremføring	-307	-118
1.355	2.116	Årets skattegrunnlag/skattepliktig inntekt	2.603	1.800
339	529	Herav betalbar skatt	593	422
-14	-12	Skatt renter hybridkapital	-13	-14
-3	-4	For mye/lite skatt avsatt tidligere år	3	-
322	513	Sum betalbar skatt i balansen	583	408
339	529	Betalbar skatt av årets overskudd	593	422
-40	1	+/- endring i utsatt skatt	29	-8
-14	-12	Skatt renter hybridkapital	-13	-14
284	518	Årets skattekostnad	609	400
		Endring i netto forpliktelse ved utsatt skatt		
-14	-1	Resultatført utsatt skatt	29	-8
6	12	Utsatt skatt ført mot egenkapital	-13	-8
-	-	Korrigerende betalbar skatt/utsatt skatt tidligere år *	-3	-
-8	11	Sum endring i netto forpliktelse ved utsatt skatt	13	-16

* Skyldes endringer i midlertidige forskjeller mellom avlagt årsregnskap og endelige ligningspapirer.

2020	2021	Sammensetning av balanseført utsatt skatt	2021	2020
		Midlertidige forskjeller på:		
-	-	- Driftsmidler	25	14
-	-	- Leasingobjekter	257	321
102	54	- Netto pensjonsforpliktelse	56	104
43	52	- Verdipapirer	52	45
604	154	- Sikringsinstrumenter	154	604
-	-	- Andre midlertidige forskjeller	3	5
749	260	Sum skatteøkende midlertidige forskjeller	546	1.093
187	65	Utsatt skatt	136	273
		Midlertidige forskjeller på:		
-17	-12	- Driftsmidler	-25	-24
-	-	- Netto pensjonsforpliktelse	-2	-
-	-93	- Verdipapirer	-83	-1
-617	-136	- Sikringsinstrumenter	-136	-617
-83	-33	- Andre midlertidige forskjeller	-135	-181
-	-	- Fremførbart underskudd	-306	-470
-718	-273	Sum skattereduserende midlertidige forskjeller	-685	-1.294
-179	-68	Utsatt skattefordel	-170	-320
8	-3	Netto utsatt skatt (+)/skattefordel (-)	-34	-47

Tabellen ovenfor består av midlertidige forskjeller fra alle konsoliderte selskaper vist brutto. På selskapsnivå er skatteøkende og skattereduserende midlertidige forskjeller nettoført. På konsernivå bruttoføres dette i samsvar med IAS 12 ved at hvert selskap presenteres separat ved beregning av konsernets skattefordel og utsatt skatt:

	2021	2020
Skattefordel balanseført 31.12	90	129
Utsatt skatt balanseført 31.12	-56	-81

2020	2021	Avstemming av resultatført periodeskatt med resultat før skatt	2021	2020
407	690	25 % av resultat før skatt	880	546
-109	-172	Ikke skattepliktige resultatposter (permanente forskjeller) *	-236	-124
-14	-	- Skatteeffekt av poster ført direkte mot egenkapital	-	-14
-	-	- For lite avsatt skatt i fjor	0	-0
-	-	- Endring i ikke innregnede skattefordeler	-34	-8
284	518	Resultatført periodeskatt	609	400
17 %	19 %	Effektiv skattesats i %	17 %	17 %

* Inkluderer ikke fradragsberettigede kostnader samt fradrag for resultatandel knyttet til tilknyttede og felleskontrollerte selskaper (resultatandeler trekkes ut ettersom de allerede er skattlagt hos det enkelte selskap).

Note 24 - Klassifisering av finansielle instrumenter

Konsern	Finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet			Virkelig verdi over andre inntekter og kostnader	Finansielle instrumenter målt til amortisert kost	Total
	Øremerket virkelig verdi	Obligatorisk	Holdt for omsetning			
31.12.2021 (mill. kr)						
Eiendeler						
Kontanter og fordringer på sentralbanker	-	-	-	-	1.252	1.252
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	-	-	-	-	4.704	4.704
Utlån til og fordringer på kunder	4.198	-	-	83.055	58.637	145.890
Aksjer	-	670	1.984	-	-	2.654
Sertifikater og obligasjoner	-	30.762	-	-	-	30.762
Derivater	353	-	2.871	-	-	3.224
Opptjente ikke mottatte inntekter	-	-	-	-	186	186
Fordringer verdipapirer	-	-	-	-	300	300
SUM FINANSIELLE EIENDELER	4.551	31.432	4.855	83.055	65.081	188.974
Forpliktelseser						
Gjeld til kredittinstitusjoner	-	-	-	-	15.063	15.063
Innskudd fra og gjeld til kunder	-	-	-	-	111.286	111.286
Verdipapirgjeld	-	-	-	-	40.332	40.332
Derivater	511	-	3.398	-	-	3.909
Ansvarlig lånekapital	-	-	-	-	1.796	1.796
Egenkapitalinstrumenter	-	-	31	-	-	31
Leieforpliktelseser	-	-	-	-	476	476
Gjeld verdipapirer	-	-	-	-	351	351
SUM FINANSIELLE FORPLIKTELSEER	511	-	3.429	-	169.304	173.244

Konsern	Finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet			Virkelig verdi over andre inntekter og kostnader	Finansielle instrumenter målt til amortisert kost	Total
	Øremerket virkelig verdi	Obligatorisk	Holdt for omsetning			
31.12.20 (mill. kr)						
Eiendeler						
Kontanter og fordringer på sentralbanker	-	-	-	-	2.764	2.764
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	-	-	-	-	5.091	5.091
Utlån til og fordringer på kunder	4.285	-	-	74.761	54.086	133.131
Aksjer	-	438	1.928	-	-	2.366
Sertifikater og obligasjoner	-	26.606	-	-	-	26.606
Derivater	921	-	6.305	-	-	7.226
Opptjente ikke mottatte inntekter	-	-	-	-	185	185
Fordringer verdipapirer	-	-	-	-	678	678
Sum finansielle eiendeler	4.285	27.045	9.153	74.761	62.804	178.048
Forpliktelseser						
Gjeld til kredittinstitusjoner	-	-	-	-	15.094	15.094
Innskudd fra og gjeld til kunder	-	-	-	-	97.529	97.529
Verdipapirgjeld	-	-	-	-	41.920	41.920
Derivater	48	-	7.131	-	-	7.179
Ansvarlig lånekapital	-	-	-	-	1.795	1.795
Egenkapitalinstrumenter	-	-	-	-	-	-
Leieforpliktelseser	-	-	-	-	479	479
Gjeld verdipapirer	-	-	-	-	568	568
Sum finansielle forpliktelseser	48	-	7.131	-	157.385	164.564

Note 25 - Vurdering av virkelig verdi på finansielle instrumenter

Finansielle instrumenter til virkelig verdi klassifiseres i ulike nivåer.

Nivå 1: Verdsettelse basert på noterte priser i aktivt marked

Virkelig verdi av finansielle instrumenter som handles i aktive markeder er basert på markedspris på balansedagen. Et marked er betraktet som aktivt dersom markedskursene er enkelt og regelmessig tilgjengelig fra en børs, forhandler, megler, næringsgruppering, prissettingstjeneste eller reguleringsmyndighet, og disse prisene representerer faktiske og regelmessige forekommende markedstransaksjoner på armlengdes avstand. I kategorien inngår blant annet børsnoteerte aksjer og statskassaveksler.

Nivå 2: Verdsettelse basert på observerbare marked data

Nivå 2 består av instrumenter som verdsettes ved bruk av informasjon som ikke er noterte priser, men hvor priser er direkte eller indirekte observerbare for eiendelene eller forpliktelsene, og som også inkluderer noterte priser i ikke aktive markeder.

Nivå 3: Verdsettelse basert på annet enn observerbare data

Hvis fastsettelse av verdi ikke er tilgjengelig i forhold til nivå 1 og 2 benyttes verdsettelsesmetoder som baserer seg på ikke-observerbar informasjon.

Følgende tabell presenterer konsernets eiendeler og gjeld målt til virkelig verdi per 31. desember 2021:

Eiendeler (mill. kr)	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Total
Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet				
- Derivater	4	3.221	-	3.224
- Obligasjoner og sertifikater	2.377	28.385	-	30.762
- Egenkapitalinstrumenter	1.984	106	564	2.654
- Fastrentelån og ansvarlig lån	-	-	4.198	4.198
Finansielle eiendeler virkelig verdi over utvidet resultat				
- Utlån til kunder	-	-	83.055	83.055
Sum eiendeler	4.364	31.712	87.817	123.893
Forpliktelser	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Total
Finansielle forpliktelser til virkelig verdi over resultatet				
- Derivater	0	3.909	-	3.909
- Egenkapitalinstrumenter	31	-	-	31
Sum forpliktelser	31	3.909	-	3.940

Følgende tabell presenterer konsernets eiendeler og gjeld målt til virkelig verdi per 31. desember 2020:

Eiendeler (mill. kr)	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Total
Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet				
- Derivater	1	7.225	-	7.226
- Obligasjoner og sertifikater	4.865	21.741	-	26.606
- Egenkapitalinstrumenter	1.928	6	432	2.366
- Fastrentelån og ansvarlig lån	-	43	4.242	4.285
Finansielle eiendeler virkelig verdi over utvidet resultat				
- Utlån til kunder	-	-	74.761	74.761
Sum eiendeler	6.793	29.015	79.435	115.244
Forpliktelser	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Total
Finansielle forpliktelser til virkelig verdi over resultatet				
- Derivater	2	7.177	-	7.179
- Egenkapitalinstrumenter	-	-	-	-
Sum forpliktelser	2	7.177	-	7.179

Endringer i instrumentene klassifisert i nivå 3 per 31. desember 2021:

(mill. kr)	Egenkapital- instrumenter til virkelig verdi over resultatet	Fastrentelån	Utlån til virkelig verdi over utvidet resultat	Sum
Inngående balanse 1.1	432	4.242	74.761	79.435
Tilgang	26	1.201	40.891	42.118
Fraregning	-12	-1.150	-32.615	-33.778
Nedskrivning forventet tap på utlån	-	-	19	19
Netto gevinst/tap på finansielle instrumenter	118	-95	-1	22
Utgående balanse 31.12	563	4.198	83.055	87.817

Endringer i instrumentene klassifisert i nivå 3 per 31. desember 2020:

(mill. kr)	Egenkapital- instrumenter til virkelig verdi over resultatet	Fastrentelån	Utlån til virkelig verdi over utvidet resultat	Sum
Inngående balanse 1.1	405	4.636	71.336	76.377
Tilgang	48	731	47.183	47.962
Fraregning	-14	-1.206	-43.754	-44.973
Nedskrivning forventet tap på utlån	-	-	-13	-13
Netto gevinst/tap på finansielle instrumenter	-7	81	9	83
Utgående balanse 31.12	432	4.242	74.761	79.435

Metode for verdsettelse

Verdsettelsesmetodene som benyttes er tilpasset til hvert finansielle instrument, og har som formål å benytte mest mulig av informasjonen som er tilgjengelig i markedet.

Metode for verdsettelse av finansielle instrumenter i nivå 2 og 3 er beskrevet i det følgende:

Fastrenteutlån til kunder (nivå 3)

Utlånene består i hovedsak av fastrenteutlån i norske kroner. Verdien av fastrenteutlånene fastsettes ved at avtalte rentestrømmer neddiskonteres over løpetiden med en diskonteringsfaktor som er justert for marginkrav. Ved beregning av sensitivitet, er diskonteringsfaktor økt med 10 punkter.

Utlån til virkelig verdi over totalresultatet (nivå 3)

Boliglån med flytende rente klassifisert til virkelig verdi med verdiendring over totalresultat blir verdsatt basert på pålydende saldo og forventet tap. Utlån uten vesentlig kredittisikoforverring etter første gangs balanseføring har estimert virkelig verdi lik pålydende saldo. For utlån med en vesentlig økning i kredittisikoforverring etter innvilgelse eller objektive bevis for tap, beregnes forventet tap over instrumentenes levetid på linje med tapsnedskrivning av utlån til amortisert kost. Estimert virkelig verdi settes lik saldo fratrukket beregnet forventet livstidstap. Dersom man dobler worst case scenarioets sannsynlighet i tapsmodellen, medfører det en reduksjon i virkelig verdi på 7 millioner kroner.

Sertifikater og obligasjoner (nivå 2 og 3)

Verdivurderingen i nivå 2 baseres i hovedsak på observerbar markedsinformasjon i form av rentekurver, valutakurser og kredittmarginer til den enkelte kreditt og obligasjonens eller sertifikatets karakteristika. For papirer vurdert under nivå 3 baseres verdsettelsen på indikative priser fra tredjepart eller sammenlignbare papirer.

Aksjer (nivå 3)

Aksjer som er klassifisert i nivå 3 omfatter i det vesentligste investeringer i unoterte aksjer. Disse omfatter blant annet 477 millioner kroner i Private Equity-investeringer, eiendomsfond, hedgefond og unoterte aksjer gjennom selskapet SMN Invest. Verdsettelsene er i all hovedsak basert på rapportering fra forvaltere av fondene, som benytter kontantstrømbaserte modeller eller multipler ved fastsettelse av virkelig verdi. Konsernet har ikke full tilgang til informasjon om alle elementene i disse verdsettelsene og har derfor ikke grunnlag for å fastsette alternative forutsetninger.

Finansielle derivater (nivå 2)

Finansielle derivater i nivå 2 omfatter i hovedsak valutaterminer og rente- og valutawapper. Verdsettelsen er basert på observerbare rentekurver. I tillegg omfatter posten derivater knyttet til FRAer. Disse er verdsatt med utgangspunkt i observerbare priser i markedet. Derivater klassifisert i nivå 2 omfatter også aksjederivater knyttet til Markets' market-making aktiviteter. Hoveddelen av disse derivatene er knyttet opp mot de mest omsatte aksjene på Oslo Børs, og verdsettelsen baseres på kursutviklingen på den aktuelle/underliggende aksjen og observerbar eller beregnet volatilitet.

Sensitivitetsanalyse, nivå 3 pr 31. desember 2021:

(mill. kr)	Balanseført verdi	Effekt av mulige alternative forutsetninger
Fastrentelån	4.246	-12
Egenkapitalinstrumenter til virkelig verdi over resultatet *)	559	-
Utlån til virkelig verdi over totalresultatet	83.055	-7

*) Som beskrevet over er ikke informasjon for å foreta alternative beregninger tilgjengelig

Note 26 - Virkelig verdi av finansielle instrumenter til amortisert kost

Finansielle instrumenter til amortisert kost

Finansielle instrumenter som ikke måles til virkelig verdi regnskapsføres enten til amortisert kost eller er i sikringsrelasjon. For nærmere beskrivelse se note 2 Regnskapsprinsipper. Amortisert kost innebærer verdsetting av balanseposter etter opprinnelig avtalte kontantstrømmer, justert for nedskrivninger. Amortisert kost vil ikke alltid gi verdier som er i samsvar med markedets vurderinger av de samme finansielle instrumentene. Dette kan bl.a skyldes ulik oppfatning av markedsforhold, risikoforhold og avkastningskrav.

Hvilke metoder som ligger til grunn for å fastsette virkelig verdi for finansielle instrumenter som er vurdert til amortisert kost beskrives nedenfor:

Utlån til og fordringer på kunder

P.T. prisede utlån er utsatt for konkurranse i markedet. Dette tilsier at mulige merverdier i porteføljen ikke vil bli opprettholdt over lengre tid. Virkelig verdi av p.t.-prisede utlån er derfor satt til amortisert kost. Effekten av endringer i kredittkvaliteten i porteføljen hensyntas gjennom modellmessige nedskrivninger, og gir derfor et godt uttrykk for virkelig verdi i den delen av porteføljen hvor det ikke er foretatt individuelle nedskrivninger.

Individuelle nedskrivninger fastsettes gjennom en vurdering av fremtidig kontantstrøm, neddiskontert med effektiv rente. Nedskrevet verdi gir derfor et godt uttrykk for virkelig verdi av disse utlånene.

Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner, Opptjente ikke mottatte inntekter, Fordringer verdipapirer, Innskudd fra kredittinstitusjoner, Innskudd fra og gjeld til kunder og Gjeld verdipapirer

For utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner, innskudd fra kredittinstitusjoner og innskudd fra kunder, estimeres virkelig verdi til å samsvare med amortisert kost.

Verdipapirgjeld og ansvarlig lånekapital

Verdivurderingen i nivå 2 baseres på observerbar markedsinformasjon i form av rentekurver og kredittmarginer der det er tilgjengelig.

Morbank

(mill.kr)	Nivå ¹⁾	31.12.21		31.12.20	
		Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi
Eiendeler					
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	2	13.190	13.190	12.901	12.901
Utlån til og fordringer på kunder til amortisert kost	2	48.434	48.525	45.169	45.260
Opptjente ikke mottatte inntekter	2	152	152	135	135
Fordringer verdipapirer	2	20	20	11	11
Sum finansielle eiendeler til amortisert kost		61.796	61.887	58.216	58.307
Forpliktelseser					
Innskudd fra kredittinstitusjoner	2	14.340	14.340	14.629	14.629
Innskudd fra og gjeld til kunder	2	112.028	112.028	98.166	98.166
Verdipapirgjeld til amortisert kost	2	8.871	8.870	8.619	8.619
Verdipapirgjeld, sikring	2	31.461	31.460	33.301	33.300
Ansvarlig lånekapital til amortisert kost	2	1.753	1.752	1.752	1.752
Ansvarlig lånekapital, sikring	2	-	-	-	-
Leieforpliktelse	2	262	262	303	303
Gjeld verdipapirer	2	157	157	13	13
Sum finansielle forpliktelseser til amortisert kost		168.871	168.870	156.915	156.783

Konsern

(mill.kr)	Nivå ¹⁾	31.12.21		31.12.20	
		Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi
Eiendeler					
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	2	4.704	4.704	5.091	5.091
Utlån til og fordringer på kunder til amortisert kost	2	58.637	58.744	54.086	54.193
Opptjente ikke mottatte inntekter	2	186	186	185	185
Fordringer verdipapirer	2	300	300	678	678
Sum finansielle eiendeler til amortisert kost		63.828	63.935	60.040	60.147
Forpliktelser					
Innskudd fra kredittinstitusjoner	2	15.063	15.063	15.094	15.094
Innskudd fra og gjeld til kunder	2	111.286	111.286	97.529	97.529
Verdipapirgjeld til amortisert kost	2	8.871	8.870	8.619	8.619
Verdipapirgjeld, sikring	2	31.461	31.460	33.301	33.300
Ansvarlig lånekapital til amortisert kost	2	1.796	1.796	1.795	1.795
Ansvarlig lånekapital, sikring	2	-	-	-	-
Leieforpliktelser	2	476	476	479	479
Gjeld verdipapirer	2	351	351	568	568
Sum finansielle forpliktelser til amortisert kost		169.304	169.302	157.517	157.385

¹⁾ Virkelig verdi fastsettes etter ulike metoder innenfor tre nivåer. Se note 25 vurdering av virkelig verdi på finansielle instrumenter for nærmere definisjon av nivåene

Note 27 - Certifikater og obligasjoner

Sertifikater og obligasjoner er klassifisert til virkelig verdi over resultatet per 31. desember 2021.

Morbank		Sertifikater og obligasjoner fordelt på utstedersektor (mill. kr)	Konsern	
31.12.20	31.12.21		31.12.21	31.12.20
		Stat		
2.460	2.723	Pålydende verdi	2.723	2.460
4.838	5.237	Bokført verdi	5.237	4.838
		Annen offentlig utsteder		
7.638	10.898	Pålydende verdi	10.898	7.638
7.764	10.975	Bokført verdi	10.975	7.764
		Finansielle foretak		
13.590	12.776	Pålydende verdi	12.776	13.513
13.982	13.830	Bokført verdi	13.830	13.904
		Ikke-finansielle foretak		
10	80	Pålydende verdi	80	10
22	619	Bokført verdi	619	22
23.698	26.477	Sum rentepapirer, pålydende verdi	26.477	23.621
78	100	Påløpte renter	100	78
26.684	30.762	Sum rentepapirer, bokført verdi	30.762	26.606

Note 28 - Finansielle derivater

Alle derivater blir bokført til virkelig verdi over resultatet. Gevinster blir ført som eiendeler og tap ført som gjeld for alle rentederivater. Dette gjelder både derivater benyttet til sikringsformål og holdt for handelsformål. Banken benytter seg ikke av kontantstrømsikring.

Kontraktssum viser absoluttverdier for alle kontrakter.

For beskrivelse av motpartsrisiko og markedsrisiko se beskrivelse i note 6 risikoforhold. Ytterligere detaljer vedrørende markedsrisiko knyttet til renterisiko se note 14, og for markedsrisiko knyttet til valutaeksponering se note 15.

Morbank

Til virkelig verdi over resultatet (mill. kr)	31.12.21			31.12.20		
	Kontraktssum	Virkelig verdi		Kontraktssum	Virkelig verdi	
		Eiendeler	Forpliktelser		Eiendeler	Forpliktelser
Valutainstrumenter						
Valutaterminer (forwards)	6.834	98	-79	4.947	72	-143
Valutabytteavtaler (swap)	10.027	205	-154	9.376	295	-51
Valutaopsjoner	58	1	-1	132	1	-2
Sum valutainstrumenter	16.919	304	-235	14.455	368	-196
Renteinstrumenter						
Rentebytteavtaler (inkl. cross currency interest rate swap)	252.753	1.776	-1.866	249.493	4.924	-5.535
Korte rentebytteavtaler (FRA)	-	-	-	2.000	7	-7
Sum renteinstrumenter	252.753	1.776	-1.866	251.493	4.931	-5.542
Varerelaterte kontrakter						
Børsomsatte standardiserte forwards og futures kontrakter	814	190	-190	1.549	83	-83
Sum varerelaterte kontrakter	814	190	-190	1.549	83	-83
Sikring						
Renteinstrumenter						
Rentebytteavtaler (inkl. cross currency interest rate swap)	36.895	353	-511	37.771	921	-48
Sum renteinstrumenter	36.895	353	-511	37.771	921	-48
Sum						
Sum renteinstrumenter	289.649	2.129	-2.376	289.265	5.852	-5.590
Sum valutainstrumenter	16.919	304	-235	14.455	368	-196
Sum varerelaterte kontrakter	814	190	-190	1.549	83	-83
Påløpte renter		569	-699		872	-977
Sum finansielle derivater	307.382	3.192	-3.500	305.269	7.175	-6.845

Konsern

Til virkelig verdi over resultatet (mill. kr)	31.12.21			31.12.20		
	Kontraktssum	Virkelig verdi		Kontraktssum	Virkelig verdi	
Valutainstrumenter		Eiendeler	Forpliktelser		Eiendeler	Forpliktelser
Valutaterminer (forwards)	6.834	98	-79	4.947	72	-143
Valutabytteavtaler (swap)	10.027	205	-154	9.376	295	-51
Valutaopsjoner	58	1	-1	132	1	-2
Sum valutainstrumenter	16.919	304	-235	14.455	368	-196
Renteinstrumenter						
Rentebytteavtaler (inkl. cross currency interest rate swap)	252.753	1.776	-1.866	249.493	4.924	-5.535
Korte rentebytteavtaler (FRA)	-	-	-	2.000	7	-7
Sum renteinstrumenter	252.753	1.776	-1.866	251.493	4.931	-5.542
Egenkapitalinstrumenter						
Aksjeopsjoner	69	32	-25	21	9	-12
Aksjeterminer/futures	1.329	0	-384	1.393	42	-322
Sum egenkapitalinstrumenter	1.397	33	-409	1.414	51	-334
Varerelaterte kontrakter						
Børsomsatte standardiserte forwards og futures kontrakter	814	190	-190	1.549	83	-83
Sum varerelaterte kontrakter	814	190	-190	1.549	83	-83
Sikring						
Renteinstrumenter						
Rentebytteavtaler (inkl. cross currency interest rate swap)	36.895	353	-511	37.771	921	-48
Sum renteinstrumenter	36.895	353	-511	37.771	921	-48
Sum						
Sum renteinstrumenter	289.649	2.129	-2.376	289.265	5.852	-5.590
Sum valutainstrumenter	16.919	304	-235	14.455	368	-196
Sum egenkapitalinstrumenter	1.398	33	-409	1.414	51	-334
Sum varerelaterte kontrakter	814	190	-190	1.549	83	-83
Påløpte renter		569	-699		872	-977
Sum finansielle derivater	308.779	3.224	-3.909	306.683	7.226	-7.179

Note 29 - Regnskapsmessig sikring av gjeld ved utstedelse av verdipapirer

Banken har etablert sikringsbokføring for å oppnå en regnskapsmessig behandling som reflekterer hvordan renterisiko og valutarisiko styres for større langsiktige innlån. Sikringsobjektene består utelukkende av gjeld stiftet ved utstedelse av finansielle instrumenter og gjennomføres ihht IFRS 9 ved en virkelig verdisikring. For de gjeldsinstrumenter som inngår i sikringsporteføljen inngås separate rente og /eller valutaswapper med tilsvarende hovedstol og forfallstruktur. Ineffektivitet kan likevel oppstå som følge av tilfeldige markedsvariasjoner i evalueringen av objekt og instrument.

Sikringsinstrumentene (rente- og valutaswapper) regnskapsføres til virkelig verdi, mens sikringsobjektene blir bokført til virkelig verdi for de risikoene som sikres (rente og valuta). Sikringsineffektivitet, definert som forskjell mellom verdiregulering av sikringsinstrumenter sammenlignet med verdiregulering av de sikrede risikoer i objektene, resultatføres løpende i resultatregnskapet.

Konsern (mill kr)	Pålydende per 31.12.21			Pålydende per 31.12.20		
	Sikrings-instrument	Sikringsobjekt	Ineffektivitet	Sikrings-instrument	Sikringsobjekt	Ineffektivitet
Regnskapslinje i balansen	Derivater	Verdipapirgjeld		Derivater	Verdipapirgjeld	
Innlån til fast rente	Renteswap			Renteswap		
Pålydende NOK	8.025	8.025	-	7.943	7.550	- 393
Innlån i valuta til fast rente	Rente- og valutaswap			Rente- og valutaswap		
Pålydende EUR	21.902	21.738	- 164	22.658	22.644	- 13
Pålydende SEK	-	-	-	626	600	- 26
Pålydende CHF	1.690	1.690	-	1.696	1.696	-
	Balanseverdi per 31.12.21			Balanseverdi per 31.12.20		
	Sikrings-instrument	Sikringsobjekt	Resultatført ineffektivitet	Sikrings-instrument	Sikringsobjekt	Resultatført ineffektivitet
Bokført verdi eiendeler	353			921		
Bokført verdi gjeld	511	31.461		48	33.301	
Akkumulerte verdiendringer utgående balanse	- 30	- 88		634	570	
Akkumulerte verdiendringer inngående balanse	634	570		167	104	
Endringer i virkelig verdi	-664	-657	-6	467	465	1
Regnskapslinje i resultatet			Netto resultat fra finansielle instrumenter			Netto resultat fra finansielle instrumenter

IBOR reform

De senere årene har reform av og alternativer til IBOR-renter blitt et prioritert område for myndigheter verden over. Det er imidlertid usikkerhet rundt tidspunkt og metodikk for eventuelle endringer. Samtlige av Sparebank 1 SMN sine rentederivater har IBOR-renter som referanse, og vil således kunne bli påvirket av endringer. De vesentligste posisjonene foreligger i EURIBOR og NIBOR. Bankene følger utviklingen i markedet tett, og deltar i flere prosjekt for å overvåke og tilrettelegge for eventuelle endringer. Tabellen nedenfor viser pålydende og netto eksponering for derivater i sikringsforhold som kan bli berørt av IBOR-reform, splittet på aktuell IBOR-rente.

Rente- og valutainstrument	Pålydende		
	Sikringsobjekt	Sikrings instrument	Netto Eksponering
CHFLIB 3M	-	241	241
EURIBOR 3M	-	16.265	16.265
EURIBOR 6M	-	259	259
NIBOR 3M	-	13.542	13.542
USD LIBOR 3M	-	1.317	1.317
Sum	-	31.624	31.624

Note 30 - Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser

Morbank		Aksjer og andeler (mill. kr)	Konsern	
31.12.20	31.12.21		31.12.21	31.12.20
234	217	Til virkelig verdi over resultat	2.547	2.360
131	130	Børsnoterte	162	165
103	86	Unoterte	564	432
-	-	Sparebank 1 Markets' tradingaktivitet	1.821	1.762
234	217	Sum aksjer og andeler	2.547	2.360
		Fondsobligasjoner		
-	95	Børsnoterte	95	-
85	90	Unoterte	12	6
85	185	Sum fondsobligasjoner	106	6
		Virksomhet holdt for salg - herav aksjer		
82	98	Unoterte	59	41
82	98	Sum aksjer holdt for salg (se note 39)	59	41
131	225	Sum børsnoterte selskaper	257	165
269	275	Sum unoterte selskaper	634	479

Spesifikasjon av morbank

Børsnoterte selskap	Eierandel over 10%	Vår beholdning (antall)	Ansk. kost (1.000 kr)	Markedsverdi/bokført verdi (1.000 kr)
Solstad Farstad, A-aksjer		46.344	151	253
Visa Inc. C-aksjer		63.536	6.750	120.960
Sum børsnoterte aksjer			6.901	121.213
SpareBank 1 Nordvest		69.423	7.455	9.164
Sum børsnoterte finansinstitusjoner			7.455	9.164
Unoterte selskap				
VN Norge AS		26.373.402.000	37.338	24.416
Eksportfinans			1.857	35.723
Visa C preferanseaksje			1.298	14.877
Molde Kunnskapspark AS			2.000	2.083
Sparebankmaterieill AS Spama			2.305	1.563
Swift eur			44	1.503
Øvrige selskap			1.039	941
Sum ikke børsnoterte aksjer og andeler			59.365	81.107
SpareBank 1 Søre Sunnmøre		48.070	4.999	5.071
Sum ikke børsnoterte finansinstitusjoner			4.999	5.071
SpareBank 1 Gruppen			48.750	48.449
Jæren Sparebank			6.614	6.606
BN Bank			5.429	5.427
Andebu Sparebank			4.615	4.582
Sogn Sparebank			3.090	3.065
Landkreditt Bank			3.046	3.044
Bien Sparebank			3.041	3.035
OBOS-banken			3.023	3.020
Totens Sparebank			2.079	2.055
Nidaros Sparebank			2.063	2.040
Sparebanken Vest			2.022	2.015
Øvrige			11.442	11.343
Sum børsnoterte fondsobligasjoner			95.214	94.681
SpareBank 1 Finans Midt-Norge			77.496	78.604
Åfjord Sparebank			11.803	11.738
Sum ikke børsnoterte fondsobligasjoner			89.299	90.342
Sum aksjer, egenkapitalbevis og fondsobligasjoner morbank			263.233	401.579

Spesifikasjon av konsern

Børsnoterte selskap	Eierandel over 10%	Vår beholdning (antall)	Ansk. kost (1.000 kr)	Markedsverdi/bokført verdi (1.000 kr)
Okea		1.071.368	20.920	27.106
Havila		1.190.813	12.940	4.930
Sum børsnoterte aksjer			33.860	32.036
Unoterte selskap				
SIGNORD	17,0 %	955.039	34.745	186.233
Salvesen & Thams		27.564	45.733	115.493
Crayo Nano		1.140.683	12.586	31.939
Novelda		19.980	7.163	15.984
Sintef Venture IV		18.101	13.195	13.251
Sonoclear	12,4 %	1.282.982	5.468	12.830
Proventure Seed II		15.848.705	13.190	11.026
Norsk Innovasjonskapital III		600	7.950	10.147
Proventure Seed III	10,7 %	11.541.177	9.810	9.810
Sintef Venture V		9.000	9.949	8.740
Signord Klasse E		46.476	4.704	6.646
Vectron Biosolutions		220.000	6.000	6.600
Way		545.530	5.202	6.437
Novela Kapital		300.000	6.240	6.240
Numascale		4.530.117	7.620	5.889
Happybites		15.412	1.746	5.533
Øvrige selskap			25.311	24.705
Sum ikke børsnoterte aksjer og andeler			216.614	477.503
Beholdning av aksjer som ledd i Sparebank 1 Markets' tradingaktivitet *			1.846.486	1.821.343
Eliminering av fondsobligasjon SpareBank 1 Finans Midt-Norge			-77.496	-78.604
Sum aksjer, egenkapitalbevis og fondsobligasjoner konsern			2.282.697	2.653.857

* Denne beholdningen er knyttet til terminhandel som utøves i SpareBank 1 Markets. Disse eksponeringene representerer ingen aksjekursrisiko for SpareBank 1 Markets eller for SpareBank 1 SMN. Det er kjøper av aksjeterminene som i sin helhet har kursrisikoen på de underliggende aksjene. Kundene stiller i tillegg sikkerhet i form av kontanter, og det foretas daglig marginering mot kundene for å sikre at det ikke oppstår åpen kredittrisiko i forbindelse med terminhandelen.

Note 31 - Immaterielle eiendeler

2021

Morbank			Konsern		
Andre immaterielle eiendeler	Goodwill	Totalt (mill.kr)	Totalt	Goodwill	Andre immaterielle eiendeler
225	447	671	1.179	790	389
32	-	32	89	52	36
-233	-	-233	-251	-	-251
-	-	-	-	-	-
24	447	470	1.017	842	175
156	-	156	274	34	241
23	-	23	32	-	32
-0	-	-0	31	-	31
-166	-	-166	-173	-	-173
-	-	-	-	-	-
13	-	13	164	34	130
11	447	458	853	808	45

2020

Morbank			Konsern		
Andre immaterielle eiendeler	Goodwill	Totalt (mill.kr)	Totalt	Goodwill	Andre immaterielle eiendeler
194	447	640	1.106	767	338
32	-	32	76	22	54
-1	-	-1	-6	-	-6
-	-	-	3	-	3
225	447	671	1.179	790	389
128	-	128	233	34	199
28	-	28	44	-	44
0	-	0	0	-	0
-1	-	-1	-5	-	-5
-	-	-	3	-	3
156	-	156	274	34	241
69	447	515	905	756	149

Note 32 - Eiendom, anlegg og utstyr

2021

Morbank				Konsern		
Bygg, tomter og annen fast eiendom	Maskiner, inventar og transportmidler	Totalt (mill.kr)		Totalt	Maskiner, inventar og transportmidler	Bygg, tomter og annen fast eiendom
110	168	278	Anskaffelseskost 1.1.	574	260	314
3	39	42	Tilgang	55	50	5
-9	-74	-83	Avgang	-85	-75	-9
-	-	-	Tilgang datter	1	1	-
104	133	237	Anskaffelseskost 31.12	546	236	310
71	139	210	Akkumulert av- og nedskrivning 1.1	380	219	160
8	13	20	Årets avskrivning	32	18	14
0	-0	-0	Årets nedskrivning	1	0	1
-5	-73	-79	Avgang	-80	-75	-5
-	-	-	Tilgang datter	1	1	-
73	79	151	Akkumulert av- og nedskrivning 31.12	334	163	170
31	54	86	Balanseført verdi 31.12	212	72	139

2020

Morbank				Konsern		
Bygg, tomter og annen fast eiendom	Maskiner, inventar og transportmidler	Totalt (mill.kr)		Totalt	Maskiner, inventar og transportmidler	Bygg, tomter og annen fast eiendom
119	165	284	Anskaffelseskost 1.1.	580	255	325
3	7	9	Tilgang	19	11	8
-11	-5	-16	Avgang	-28	-8	-19
-	-	-	Tilgang datter	2	2	-
110	168	278	Anskaffelseskost 31.12	574	260	314
71	128	199	Akkumulert av- og nedskrivning 1.1	358	204	154
9	14	23	Årets avskrivning	36	20	16
-0	0	0	Årets nedskrivning	0	0	-0
-9	-3	-12	Avgang	-16	-7	-9
-	-	-	Tilgang datter	2	2	-
71	139	210	Akkumulert av- og nedskrivning 31.12	380	219	160
39	28	67	Balanseført verdi 31.12	194	41	153

Avskrivning

Med utgangspunkt i anskaffelseskost fratrukket eventuell restverdi avskrives eiendelene lineært over forventet levetid innenfor følgende rammer:

- Maskiner 3-5 år
- Inventar 5-10 år
- Teknisk anlegg 5-10 år
- Transportmidler 10 år
- Bygg og annen fast eiendom 25 år

Sikkerhetsstillelse

Konsernet har ikke pantsatt eller akseptert andre rådighetsbegrensninger for sine anleggsmidler med unntak av SpareBank 1 Markets som har sikkerhetsstilt blant annet driftsmidler til DNB i forbindelse med banktjenester tilknyttet verdipapiroppjøret.

Anskaffelseskost av avskrevne eiendeler

Anskaffelseskost av fullt ut avskrevne eiendeler som fortsatt er i bruk i banken i 2021 utgjør 180 millioner kroner (119 millioner).

Bruttoverdi av anleggsmidler som er midlertidig ute av drift

Konsernet har ikke vesentlige anleggsmidler som midlertidig er ute av drift per 31. desember 2021.

Note 33 - Leieavtaler

Morbank			Konsern	
2020	2021	Bruksretteiendeler	2021	2020
392	397	Anskaffelseskost 1. januar	636	581
-	2	Tilgang av bruksretteiendeler	115	43
-	-2	Avhendinger	-79	-
5	1	Overføringer og reklassifiseringer	9	13
397	398	Anskaffelseskost 31. desember	681	636
49	99	Akkumulerte av-og nedskrivninger 1. januar	166	82
50	53	Avskrivninger	93	84
-	-6	Avhendinger	-38	-1
99	146	Akkumulerte av- og nedskrivninger 31. desember	221	166
298	253	Balansført verdi av bruksretteiendeler 31. desember	460	470

Leieforpliktelse

2020	2021	Udiskonterte leieforpliktelse og forfall av betalinger	2021	2020
42	55	Mindre enn 1 år	99	82
37	52	1-2 år	92	71
36	44	2-3 år	78	66
28	42	3-4 år	73	54
53	40	4-5 år	68	77
170	207	Mer enn 5 år	289	230
366	440	Totale udiskonterte leieforpliktelse 31. desember	698	579

2020	2021	Endringer i leieforpliktelse	2021	2020
347	303	Ved førstegangsanvendelse 1. januar	480	505
-	6	Nye/endrede leieforpliktelse innregnet i perioden	86	52
-44	-46	Betaling av hovedstol	-89	-76
-9	-8	Betaling av renter	-7	-13
9	8	Rentekostnad tilknyttet leieforpliktelse	7	13
-	-	Andre endringer	-2	-2
303	262	Totale leieforpliktelse 31. desember	476	479
41	50	Kortsiktige leieforpliktelse (note 37)	59	63
263	213	Langsiktige leieforpliktelse (note 37)	416	416
-45	-45	Netto kontantstrøm fra leieforpliktelse	-86	-79

2020	2021	Andre leiekostnader innregnet i resultatet	2021	2020
10	15	Variable leiebetaling kostnadsført i perioden	26	20
1	4	Driftskostnader i perioden knyttet til kortsiktige leieavtaler (inkludert kortsiktige leieavtaler av lav verdi)	7	7
-	-	Driftskostnader i perioden knyttet til eiendeler av lav verdi (ekskludert kortsiktige leieavtaler over)	-	1
11	19	Totale leiekostnader inkludert i andre driftskostnader	33	28

Note 34 - Øvrige eiendeler

Morbank			Konsern	
31.12.20	31.12.21	(mill. kr)	31.12.21	31.12.20
-	3	Utsatt skattefordel	90	129
67	84	Varige driftsmidler	210	194
298	253	Bruksrett eiendom	460	470
135	152	Opptjente ikke motatte inntekter	186	185
11	20	Fordringer verdipapirer	300	678
112	62	Pensjonsmidler	62	112
340	508	Andre eiendeler	752	690
963	1.082	Sum øvrige eiendeler	2.062	2.457

Note 35 - Innskudd fra og gjeld til kunder

Morbank			Konsern	
31.12.20	31.12.21	Innskudd fra og gjeld til kunder (mill. kr)	31.12.21	31.12.20
74.542	84.984	Innskudd fra og gjeld til kunder uten avtalt løpetid	84.244	73.906
23.624	27.044	Innskudd fra og gjeld til kunder med avtalt løpetid	27.042	23.622
98.166	112.028	Sum innskudd fra og gjeld til kunder	111.286	97.529
0,8 %	0,5 %	Gjennomsnittlig rente	0,5 %	0,8 %

Av totale innskudd utgjør fastrenteinnskudd 2,2 prosent (3,4 prosent i 2020).

31.12.20	31.12.21	Innskudd fordelt på sektor og næring	31.12.21	31.12.20
40.600	44.589	Lønnstakere o.l.	44.589	40.600
12.711	16.826	Offentlig forvaltning	16.826	12.711
2.269	1.958	Jordbruk og skogbruk	1.958	2.269
1.210	991	Fiske og fangst	991	1.210
1.305	1.050	Havbruk	1.050	1.305
1.796	2.562	Industri og bergverk	2.562	1.796
3.799	5.535	Bygg, anlegg, kraft og vannforsyning	5.535	3.799
5.461	6.649	Varehandel, hotell- og restaurantvirksomhet	6.649	5.461
1.182	1.006	Sjøfart og offshore	1.006	1.182
5.821	5.692	Eiendomsdrift	5.635	5.750
9.286	11.469	Forretningsmessig tjenesteyting og lignende	11.469	9.286
8.930	9.247	Transport og annen tjenesteytende virksomhet	8.750	8.518
3.795	4.453	Øvrige sektorer	4.267	3.641
98.166	112.028	Sum innskudd fordelt på sektor og næring	111.286	97.529

31.12.20	31.12.21	Innskudd fordelt på geografiske områder	31.12.21	31.12.20
64.599	73.210	Trøndelag	72.550	64.019
16.450	18.396	Møre og Romsdal	18.396	16.450
801	1.446	Nordland	1.446	801
7.212	8.989	Oslo	8.908	7.155
8.393	9.247	Landet for øvrig	9.247	8.393
710	740	Utlandet	740	710
98.166	112.028	Sum innskudd fordelt på geografiske områder	111.286	97.529

Note 36 - Gjeld ved utstedelse av verdipapirer

Morbank			Konsern	
31.12.20	31.12.21	(mill. kr)	31.12.21	31.12.20
341	-	Sertifikater og andre kortsiktige låneopptak	-	341
40.580	36.824	Obligasjonsgjeld	36.824	40.580
999	3.508	Senior non preferred	3.508	999
41.920	40.332	Sum gjeld ved utstedelse av verdipapirer	40.332	41.920
0,3 %	0,3 %	Gjennomsnittlig rente sertifikater	0,3 %	0,3 %
1,0 %	0,9 %	Gjennomsnittlig rente obligasjonsgjeld	0,9 %	1,0 %
1,0 %	1,3 %	Gjennomsnittlig rente senior non preferred	1,3 %	1,0 %

31.12.20	31.12.21	Verdipapirgjeld fordelt på forfallstidspunkt ^{1) 2)}	31.12.21	31.12.20
7.278	-	2021	-	7.278
7.162	6.395	2022	6.395	7.162
9.297	9.069	2023	9.069	9.297
4.445	3.600	2024	3.600	4.445
1.251	2.750	2025	2.750	1.251
9.500	9.230	2026	9.230	9.500
-	2.000	2027	2.000	-
-	5.129	2028	5.129	-
505	500	2029	500	505
105	100	2030	100	105
315	299	2031	299	315
263	249	2032	249	263
315	299	2033	299	315
158	149	2034	149	158
273	259	2035	259	273
294	279	2044	279	294
43	17	Valutaagio	17	43
525	-169	Over og underkurs, markedsverdi strukturerte obligasjoner	-169	525
191	178	Påløpte renter	178	191
41.920	40.332	Sum verdipapirgjeld	40.332	41.920

¹⁾ Forfallstidspunkt er endelig forfall, ikke call-dato

²⁾ Fratrukket egne obligasjoner. Ingen egenbeholdning per 31. desember 2021 (nominell egenbeholdning 126 millioner kroner)

31.12.20	31.12.21	Verdipapirgjeld fordelt på vesentlige valutaer	31.12.21	31.12.20
15.015	15.769	NOK	15.769	15.015
24.257	22.871	EUR	22.871	24.257
2.647	1.692	Øvrige	1.692	2.647
41.920	40.332	Sum verdipapirgjeld	40.332	41.920

Morbank og konsern

Endring i verdipapirgjeld	31.12.21	Emittert	Forfalt/ innløst	Øvrige endringer	31.12.20
Sertifikatgjeld	-	-	368	28	341
Obligasjonsgjeld	36.805	5.367	6.653	-1.727	39.819
Senior non preferred	3.500	2.500	-	-	1.000
Verdijusteringer	-152	-	-	-721	569
Påløpte renter	178	-	-	-13	191
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	40.332	7.867	7.021	-2.434	41.920

Endring i verdipapirgjeld	31.12.20	Emittert	Forfalt/ innløst	Øvrige endringer	31.12.19
Sertifikatgjeld	341	368	-	-28	-
Obligasjonsgjeld	39.819	7.018	10.053	1.132	41.722
Senior non preferred	1.000	1.000	-	-	-
Verdijusteringer	569	-	-	495	74
Påløpte renter	191	-	-	-27	218
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	41.920	8.386	10.053	1.572	42.015

Note 37 - Annen gjeld og forpliktelse

Morbank		Konsern		
31.12.20	31.12.21	Annen gjeld og balanseført forpliktelse (mill. kr)		
		31.12.21	31.12.20	
8	-	Utsatt skatt	56	81
322	513	Betalbar skatt	583	408
11	12	Formuesskatt	12	11
101	120	Tidsavgrensninger	776	671
301	347	Avsetninger	347	301
81	78	Tapsavsetninger garantier og ubenyttede kreditter	78	81
10	8	Pensjonsforpliktelser	8	10
303	262	Leieforpliktelse	476	479
74	84	Trasseringsgjeld	84	74
78	92	Leverandørgjeld	150	129
13	157	Gjeld verdipapirer	351	568
-	-	Egenkapitalinstrumenter	31	-
164	185	Annen gjeld	266	271
1.466	1.857	Sum annen gjeld og balanseført forpliktelse	3.217	3.084
		Andre forpliktelser ikke balanseført		
3.408	3.467	Kredittrammer, trading	3.484	3.585
-	-	Øvrige forpliktelser	240	113
3.408	3.467	Sum andre forpliktelser	3.723	3.698
4.874	5.324	Totale forpliktelser	6.940	6.783

Pantstillelser

SpareBank 1 SMN ble fra 1. mars 2017 i henhold til EMIR pålagt å ha en CSA-avtale med daglig utveksling av marginsikkerhet mv. med alle finansielle motparter som banken handler med hjemhørende (blant annet) i et EU-land.

Emir-forordningen regulerer OTC-derivater og innebærer blant annet at SpareBank 1 SMN er pålagt å cleare visse derivattransaksjoner gjennom en sentral motpart (Central counterparty). Dette gjelder hovedsakelig rentederivater i norske kroner og euro. Derivater cleares gjennom London Clearing House som sentral motpart hvor sikkerheten per i dag kun er kontanter. SpareBank 1 SMN er ikke direkte medlem i London Clearing House, men har inngått avtale med Commerzbank og SEB som clearingbroker. Forpliktelsen er presentert brutto i tabellen.

SpareBank 1 Markets clearer ordinære aksjehandler utført på Oslo Børs gjennom CCP oppgjør. Selskapet er Direct Clearing Member på SIX X-Clear. Selskapet stiller kontanter som sikkerhet for den daglige margineringen. Clearing av norske børsnoterte derivater skjer hos LCH.

SpareBank 1 SMN er registrert som GCM på NASDAQ OMX Clearing AB. Banken tilbyr kunder clearingrepresentasjon knyttet til kundens handel av strøm- og laksederivater på NASDAQ OMX Oslo ASA og Fish Pool ASA. Clearingrepresentasjon innebærer at banken trer inn i kundens sted som motpart overfor NASDAQ OMX Clearing AB og blir forpliktet overfor NASDAQ til å stille marginsikkerhet og å gjennomføre oppgjør av kontrakter og betale gebyrer. Kundene vil for bankens eksponering stille sikkerheter bestående av kontantdepot og/eller pant i eiendeler.

Morbank			Konsern			
Kontanter	Verdipapir	Sum	Pantstillelser	Sum	Verdipapir	Kontanter
888	-	888	Pantstillelse 31.12.21	2.373	-	2.373
1.918	-	1.918	Tilhørende forpliktelse 31.12.21	2.746	-	2.746
1.446	-	1.446	Pantstillelse 31.12.20	2.386	-	2.386
3.992	-	3.992	Tilhørende forpliktelse 31.12.20	4.512	-	4.512

Pågående rettstvister

Konsernet er ikke part i rettstvister med et økonomisk omfang som vurderes til å ha vesentlig betydning for konsernets økonomiske stilling. Det er ikke foretatt tapsavsetninger per 31. desember 2021.

Avsetninger

Konsernet har gjort avsetninger for pensjonsforpliktelser (se note 22), tap på garantier (se note 10), restruktureringskostnader og gavefond. Avsetning for restruktureringskostnader er gjort med bakgrunn i nedbemanningsplan. Avsetning til gavefond er den delen av tidligere års overskudd som skal deles ut til almennyttige formål. Mer om dette under Samfunnsutbytte.

Morbank/konsern (mill. kr)	Pensjons- forpliktelser	Restrukturerings- kostnader	Gavefond
Balanseført verdi 1.1.21	10	83	217
Ekstra avsetninger foretatt i perioden	-	-	200
Beløp som er benyttet i perioden	-	-50	-103
Ubenyttede beløp som er reversert i perioden	-	-	-
Økningen i løpet av perioden i det diskonterte beløpet som oppstår over tid, samt virkningen av eventuelle endringer i diskonteringsrenten	-	-	-
Andre bevegelser	-2	-	-2
Balanseført verdi 31.12.21	8	33	314

Morbank/konsern (mill. kr)	Pensjons- forpliktelser	Restrukturerings- kostnader	Gavefond
Balanseført verdi 1.1.20	16	6	121
Ekstra avsetninger foretatt i perioden	-	83	200
Beløp som er benyttet i perioden	-1	-6	-104
Ubenyttede beløp som er reversert i perioden	-	-	-
Økningen i løpet av perioden i det diskonterte beløpet som oppstår over tid, samt virkningen av eventuelle endringer i diskonteringsrenten	-6	-	-6
Andre bevegelser	-	-	-
Balanseført verdi 31.12.20	10	83	217

Note 38 - Ansvarlig lånekapital og fondsobligasjonslån

Morbank				Konsern	
31.12.20	31.12.21 (mill. kr)			31.12.21	31.12.20
Tidsbegrenset ansvarlig lånekapital					
-	-	2026 SpareBank 1 Finans Midt-Norge 16/26		43	43
150	150	2027 flytende rente NOK (Call 2022)		150	150
600	600	2027 flytende rente NOK (Call 2022)		600	600
250	250	2028 flytende rente NOK (Call 2023)		250	250
500	500	2028 flytende rente NOK (Call 2023)		500	500
250	205	2029 flytende rente NOK (Call 2024)		250	250
2	3	Påløpte renter		3	3
1.752	1.753	Sum tidsbegrenset ansvarlig lånekapital		1.796	1.795
2,4 %	1,9 %	Gjennomsnittlig rente NOK		1,9 %	2,4 %
Hybridkapital					
-	-	5/99 SpareBank 1 Finans Midt-Norge flytende rente NOK (Call 2022)		43	43
300	300	5/99 flytende rente NOK (Call 2023)		300	300
200	200	7/99 fast rente 5,0 % NOK (Call 2025) ^{*)}		200	200
300	300	5/99 flytende rente NOK (Call 2023)		300	300
200	200	5/99 flytende rente NOK (Call 2023)		200	200
250	250	5/99 flytende rente NOK (Call 2024)		250	250
1.250	1.250	Sum hybridkapital		1.293	1.293
4,5 %	3,8 %	Gjennomsnittlig rente NOK		3,8 %	4,5 %

^{*)} Fastrentefinansieringen er gjort om til flytende rente ved bruk av rentebytteavtaler

Konsern

	31.12.21	Emittert - nominell verdi	Forfalt/ innløst- nominell verdi	Valuta- endringer og over-/ underkurs	31.12.20
Endringer i ansvarlig lånekapital og fondsobligasjonslån	31.12.21				
Tidsbegrenset ansvarlig lånekapital, NOK	1.793	-	-	-	1.793
Påløpte renter	3	-	-	0	3
Sum ansvarlig lånekapital og fondsobligasjonslån	1.796	-	-	0	1.795

	31.12.21	Emittert - nominell verdi	Forfalt/ innløst- nominell verdi	Valuta- endringer og over-/ underkurs	31.12.20
Endringer i hybridkapital	31.12.21				
Fondsobligasjonslån, NOK	1.293	-	-	-	1.293
Sum hybridkapital	1.293	-	-	-	1.293

	31.12.20	Emittert - nominell verdi	Forfalt/ innløst- nominell verdi	Valuta- endringer og over-/ underkurs	31.12.19
Endringer i ansvarlig lånekapital og fondsobligasjonslån	31.12.20				
Tidsbegrenset ansvarlig lånekapital, NOK	1.793	-	-	-	1.793
Fondsobligasjonslån, NOK	-	-	287	-	287
Verdijusteringer	-	-	-	-1	1
Påløpte renter	3	-	-	-7	10
Sum ansvarlig lånekapital og fondsobligasjonslån	1.795	-	287	-8	2.090

	31.12.20	Emittert - nominell verdi	Forfalt/ innløst- nominell verdi	Valuta- endringer og over-/ underkurs	31.12.19
Endringer i hybridkapital	31.12.20				
Fondsobligasjonslån, NOK	1.293	-	-	-	1.293
Sum hybridkapital	1.293	-	-	-	1.293

Note 39 - Investering i eierinteresser

Datterselskaper, tilknyttede selskaper, felleskontrollert virksomhet og selskaper holdt for salg.

Firma	Org.nr	Forretningskontor	Eierandel i prosent
Investering i datterselskaper			
EiendomsMegler 1 Midt-Norge	936159419	Trondheim	87,0
SpareBank 1 Regnskapshuset SMN	936285066	Trondheim	88,7
SpareBank 1 Invest	990961867	Trondheim	100,0
SpareBank 1 Finans Midt-Norge	938521549	Trondheim	56,5
SpareBank 1 SMN Kvartalet	990283443	Trondheim	100,0
SpareBank 1 Bygget Steinkjer	934352718	Trondheim	100,0
St. Olavs Plass	999263380	Trondheim	100,0
SpareBank 1 Bilplan	979945108	Trondheim	100,0
SpareBank 1 Markets	992999101	Oslo	66,7
Aksjer eid av datter- og datterdatterselskaper			
GMA Invest	994469096	Trondheim	100,0
Sentrumsgården	975856828	Leksvik	35,3
Aqua Venture	891165102	Trondheim	37,5
Omega-3 Invest	996814262	Namsos	33,6
Tjeldbergodden Utvikling	979615361	Aure	23,0
Grilstad Marina	991340475	Trondheim	35,0
GMN 6	994254707	Trondheim	30,0
GMN 51	996534316	Trondheim	30,0
GMN 52	996534413	Trondheim	30,0
GMN 53	996534502	Trondheim	30,0
Grilstad N8 AS	926281070	Trondheim	35,0
Brauten Eiendom	917066221	Trondheim	100,0
Mavi XXIX AS	827074462		100,0
SpareBank 1 Capital Markets		New York	100,0
Leksvik Regnskapskontor	980491064	Leksvik	50,0
SpareBank 1 Mobilitet Holding	927249960	Hamar	33,0
Investeringer i felleskontrollert virksomhet			
SpareBank 1 Gruppen	975966372	Tromsø	19,5
SpareBank 1 Utvikling	986401598	Oslo	18,0
Investeringer i tilknyttede selskaper			
SpareBank 1 Boligkreditt	988738387	Stavanger	20,9
BN Bank	914864445	Trondheim	35,0
SpareBank 1 Næringskreditt	894111232	Stavanger	12,8
SpareBank 1 Kreditt	975966453	Trondheim	19,2
SpareBank 1 Betaling	919116749	Oslo	21,5
SpareBank 1 Gjeldsinformasjon	924911719	Oslo	16,9
SpareBank 1 Forvaltning	925239690	Oslo	19,9
SpareBank 1 Kundepleie	927467380	Trondheim	26,7
Investering i selskaper holdt for salg			
Mavi XV	890899552	Trondheim	100,0
Byscenen Kongensgt 19	992237899	Trondheim	94,0
Bjerkeløkkja	998534976	Oppdal	95,0

Aksjer i datterselskaper morbank

Investeringen er bokført til anskaffelseskost i morbanken. Det foretas full konsolidering i konsernregnskapet. Sum kostnader er inkludert skattekostnad. Bokført verdi av datterselskaper i tabellene under er morbankens bokførte verdi. Resultatkolonnen viser selskapets årsresultat.

2021 (mill. kr)	Selskapets aksjekapital (1.000 kr)	Antall aksjer	Pålydende verdi (1.000 kr)	Eiendeler	Gjeld	EK	IKE av EK *)	Sum inntekter	Sum kostnader	Resultat	IKE av res. *)	Bokført 31.12
SpareBank 1 Finans Midt-Norge	1.000.000	56.300	17,8	10.372	8.893	1.479	595	364	179	185	81	666
Sum investeringer i kredittinstitusjoner												666
EiendomsMegler 1 Midt-Norge	105.960	4.788	22,1	436	168	267	35	453	396	58	8	189
SpareBank 1 SMN Kvartalet	30.200	30.200	1,0	101	16	85	-	9	6	3	-	126
SpareBank 1 Regnskapshuset SMN	20.349	211	96,4	625	198	428	48	522	456	66	8	298
SpareBank 1 Invest	457.280	914.560	0,5	717	47	670	-	194	6	188	-	540
SpareBank 1 Bygget Steinkjer	1.000	100	10,0	36	1	36	-	0	-1	1	-	40
St. Olavs Plass	1.000	100.000	0,0	51	0	51	-	2	3	0	-	50
SpareBank 1 Bilplan	5.769	41.206	0,1	8	0	8	-	0	0	0	-	9
SpareBank 1 Markets	529.221	2.113.736	0,3	2.820	1.881	994	313	887	679	208	69	456
Sum investering i andre datterselskaper												1.708
Sum investeringer i konsernselskap morbank												2.374

*) IKE : Ikke-kontrollerende eier-interesser

2020 (mill. kr)	Selskapets aksjekapital (1.000 kr)	Antall aksjer	Pålydende verdi (1.000 kr)	Eiendeler	Gjeld	EK	IKE av EK *)	Sum inntekter	Sum kostnader	Resultat	IKE av res. *)	Bokført 31.12
SpareBank 1 Finans Midt-Norge	922.590	56.262	16,4	9.598	8.263	1.335	474	349	218	131	60	666
Sum investeringer i kredittinstitusjoner												666
EiendomsMegler 1 Midt-Norge	66.611	4.788	13,9	357	148	210	27	394	354	41	5	155
SpareBank 1 SMN Kvartalet	30.200	30.200	1,0	117	24	93	-	9	5	4	-	126
SpareBank 1 Regnskapshuset SMN	19.992	211	94,7	592	172	420	48	533	446	86	10	276
SpareBank 1 Invest	457.280	914.560	0,5	538	38	500	-	4	-2	6	-	540
SpareBank 1 Bygget Steinkjer	1.000	100	10,0	38	2	36	-	4	3	1	-	40
St. Olavs Plass	1.000	100.000	0,0	56	3	53	-	6	5	2	-	50
SpareBank 1 Bilplan	5.769	41.206	0,1	9	0	9	-	0	1	0	-	9
SpareBank 1 Markets	529.221	2.113.736	0,2	3.265	2.395	870	290	830	676	154	51	456
Sum investering i andre datterselskaper												1.652
Sum investeringer i konsernselskap morbank												2.317

*) IKE: Ikke-kontrollerende eier-interesser

Investeringer i tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet

Tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet er bokført til anskaffelseskost i selskapsregnskapet. Konserntall er presentert etter egenkapitalmetoden.

Morbank			Konsern	
31.12.20	31.12.21	(mill. kr)	31.12.21	31.12.20
4.525	4.933	Balanseført verdi per 1.1	7.324	6.467
423	-341	Tilgang/avgang	-228	430
-15	-2	Nedskrivning	-30	-12
-	-	EK-føringer	25	30
-	-	Resultatandel	711	681
-	-	Utbetalt utbytte	-418	-272
4.933	4.590	Balanseført verdi per 31.12	7.384	7.324

Spesifikasjon av årets endring på konsern	Tilgang/avgang	EK-endring
SpareBank 1 Gruppen	-	-95
SpareBank 1 Boligkreditt	-166	15
SpareBank 1 Næringskreditt	-375	-
SpareBank 1 Kredittkort	17	8
SpareBank 1 Betaling	16	0
BN Bank	-	0
Øvrige selskaper	280	96
Sum	-228	25

Utbytte fra investeringer i tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet

(mill. kr)	2021	2020
SpareBank 1 Gruppen	366	195
SpareBank 1 Boligkreditt	18	19
BN Bank	-	37
SpareBank 1 Næringskreditt	20	21
SpareBank 1 Kredittkort	14	-
Sum utbytte fra tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet	418	272

Konsernets eierandeler i tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet

Tabellene nedenfor inneholder selskaps- eller konsernregnskapstall hundre prosent andel, med unntak av resultatandel som oppgis som SMN-konsernets andel. Badwill og amortiseringseffekter knyttet til oppkjøp er inkludert i resultatandelen. Bokført verdi er konsernverdi i SMN-konsernet.

2021 (mill. kr)	Eiendeler	Gjeld	Inntekter	Kostnader	Resultatandel	Bokført verdi 31.12	Antall aksjer
SpareBank 1 Gruppen	124.215	109.076	38.441	35.192	471	2.175	420.498
SpareBank 1 Boligkreditt	258.239	245.820	155	48	16	2.412	16.325.637
SpareBank 1 Næringskreditt	11.473	9.399	69	24	7	265	2.074.836
SpareBank 1 Kredittkort	5.855	4.826	438	371	13	197	553.058
SpareBank 1 Betaling	778	3	-	69	-15	167	4.298.503
BN Bank	41.875	36.859	899	421	164	1.678	4.943.072
Øvrige selskaper					49	491	
Sum					705	7.384	

2020 (mill. kr)	Eiendeler	Gjeld	Inntekter	Kostnader	Resultatandel	Bokført verdi 31.12	Antall aksjer
SpareBank 1 Gruppen	108.461	93.894	24.580	23.176	534*)	2.164	420.498
SpareBank 1 Boligkreditt	271.286	258.919	260	92	18	2.564	17.431.133
SpareBank 1 Næringskreditt	12.000	9.911	92	30	18	648	2.496.504
SpareBank 1 Kredittkort	5.831	4.839	438	473	2	173	504.277
SpareBank 1 Betaling	772	3	-	8.550	-2	165	4.012.753
BN Bank	35.767	31.219	768	441	120	1.514	4.943.072
Øvrige selskaper					-11	96	
Sum					680	7.324	

*) Inkl gevinst Fremtind Forsikring 340 mill. kr

Selskaper holdt for salg

SpareBank 1 SMNs strategi er at eierskap som følge av misligholdte engasjementer i utgangspunktet skal ha kort varighet, normalt ikke lengre enn ett år. Investeringene bokføres til virkelig verdi i morbankens regnskap, og klassifiseres som holdt for salg.

SpareBank1 Kapitalforvaltning, datterselskap av SpareBank 1 Markets, ble klassifisert som holdt for salg fra andre kvartal 2021 ettersom det ble solgt til SpareBank1 Forvaltning i tredje kvartal 2021. Resultatet for første halvår er inkludert på linjen for holdt for salg. Historikk er omarbeidet.

Selskapet SpareBank 1 Forvaltning eies av SpareBank1 bankene og omfatter datterselskapene ODIN Forvaltning, SpareBank 1 Kapitalforvaltning og SpareBank 1 Verdipapirservice.

2021 (mill. kr)	Eiendeler	Gjeld	Inntekter	Kostnader	Resultatandel	Eierandel
Mavi XV AS konsern	59	1	10	11	-1	100 %
SpareBank 1 Kapitalforvaltning	-	-	36	26	10	
Sum holdt for salg	59	1	46	37	10	

2020 (mill. kr)	Eiendeler	Gjeld	Inntekter	Kostnader	Resultatandel	Eierandel
Mavi XV AS konsern	41	1	4	4	1	100 %
SpareBank 1 Kapitalforvaltning	-	-	67	59	8	
Sum Holdt for salg	41	1	71	63	9	

Note 40 - Oppkjøp av virksomheter og virksomhetssammenslutning

Generelt

Ved oppkjøp av selskaper utarbeides oppkjøpsanalyse i samsvar med IFRS 3 hvor identifiserbare eiendeler og forpliktelser vurderes til virkelig verdi på overtakelsestidspunktet.

Oppkjøp av regnskapskontor

SpareBank 1 Regnskapshuset SMN har i 2021 overtatt samtlige aksjer i Kjeøy Regnskap AS, Experto Credite Holding AS og Lesjar Regnskap og Rådgivning AS. Selskapene innfusjoneres og integreres fullt ut i SpareBank 1 Regnskapshuset SMN AS fra 2022.

Skjåk Regnskap AS, Orion Regnskap AS og Orkla Økonomi AS er innfusjonert i 2021.

Det er utarbeidet oppkjøpsanalyser i samsvar med IFRS 3 hvor identifiserbare eiendeler og forpliktelser er vurdert til virkelig verdi på overtakelsestidspunktet. Forskjellen mellom konsernets anskaffelseskost og bokført verdi av netto eiendeler er allokert til goodwill.

Note 41 - Vesentlige transaksjoner med nærstående selskaper

Med nærstående parter menes her datterselskaper, tilknyttede selskaper, felleskontrollerte virksomheter og selskaper holdt for salg hvor morbanken har betydelig innflytelse. I tillegg medregnes SpareBank 1 SMN Pensjonskasse og selskaper eid av morbankens personlige nærstående. Morbankens mellomværende med ansatte og medlemmer av styret vises i note 8 utlån til og fordringer på kunder samt i lederlønnsrapport publisert på smn.no. Inngående balanse kan avvike fra utgående balanse året før da utgående balanse kan inkludere selskaper som i løpet av regnskapsåret er kommet til som bankens nærstående.

Lån (mill. kr)	Datterselskaper		Øvrige nærstående selskaper	
	2021	2020	2021	2020
Lån utestående pr 1.1	8.508	7.850	4.643	4.581
Lån innvilget i perioden	1.014	619	98	5
Tilbakebetaling	852	0	111	3
Lån per 31.12	8.670	8.468	4.629	4.582
Renteinntekter	108	147	6	6
Obligasjoner og ansvarlige lån pr. 31.12	157	157	614	1.509
Innskudd (mill. kr)				
Innskudd per 1.1	1.445	1.547	2.037	961
Nye innskudd i perioden	51.267	46.949	425.269	290.229
Uttak	51.286	47.032	426.062	289.255
Innskudd per 31.12	1.426	1.464	1.244	1.934
Rentekostnader	9	14	3	8
Verdipapirhandel	73	8	-	-
Provisjonsinntekt SpareBank 1 Boligkreditt	-	-	449	408
Provisjonsinntekt SpareBank 1 Næringskreditt	-	-	14	13
Utstedte garantier og kausjonsansvar	6	110	20	20

Lån og innskudd

Alle lån og innskudd for nærstående parter er bokført i morbanken.

Handel med verdipapirer

SpareBank 1 SMNs finansavdeling og SpareBank 1 Markets, via utkontrahert virksomhet, utfører et betydelig antall transaksjoner med bankens nærstående selskaper. Det gjøres løpende transaksjoner innenfor rente- og valutaområdet, betalingsformidling, obligasjonshandel mv. Disse inngår som en del av den ordinære bankdrift og alle avtaler er inngått på markedsmessige vilkår. Rapporterte tall i tabellen ovenfor inkluderer nettoinvestering i derivater, kjøp og salg av obligasjoner og deposit.

Andre transaksjoner

SpareBank 1 SMN har inngått leveranseavtaler med med flere nærstående selskaper for å sikre ordinær bankdrift og videreutvikling av SpareBank 1-alliansen. Dette omfatter utvikling av datatekniske løsninger i alliansesamarbeidet, provisjoner fra forsikrings- og spareprodukter, administrative tjenester, leie av lokaler mv. Avtalene er vurdert å være på markedsmessige vilkår. I tillegg deltar banken i kapitalforhøyelser i nærstående selskaper, se note 39 om investering i eierinteresser.

Note 42 - Eierandelskapital- og eierstruktur

Eierandelskapital

Bankens eierandelskapital utgjør 2.596.728.860 kroner fordelt på 129 836 443 egenkapitalbevis, hvert pålydende 20,00 kroner. Per 31. desember 2021 var det 14 754 egenkapitalbevisiere (12 379 per 31. desember 2020).

Eierandelskapitalen er tatt opp på følgende måte (i hele kroner):

År	Endring	Endring i eierandelskapital	Total eierandelskapital	Antall egenkapitalbevis
1991	Rettet emisjon	525.000.000	525.000.000	5.250.000
1992	Rettet emisjon	75.000.000	600.000.000	6.000.000
2000	Ansatt emisjon	5.309.900	605.309.900	6.053.099
2001	Ansatt emisjon	4.633.300	609.943.200	6.099.432
2002	Ansatt emisjon	4.862.800	614.806.000	6.148.060
2004	Fondsemisjon	153.701.500	768.507.500	7.685.075
2005	Rettet emisjon	217.424.200	985.931.700	9.859.317
2005	Ansatt emisjon	23.850.000	1.009.781.700	10.097.817
2005	Splitt	-	1.009.781.700	40.391.268
2005	Fortrinnsemisjon	252.445.425	1.262.227.125	50.489.085
2007	Utbytteemisjon	81.752.950	1.343.980.075	53.752.203
2007	Ansatt emisjon	5.420.000	1.349.400.075	53.976.003
2008	Utbytteemisjon	90.693.625	1.440.093.700	57.603.748
2008	Ansatt emisjon	6.451.450	1.446.545.150	57.861.806
2009	Fondsemisjon	289.309.025	1.735.854.175	69.434.167
2010	Ansatt emisjon	12.695.300	1.748.549.475	69.941.979
2010	Fortrinnsemisjon	624.082.675	2.372.632.150	94.905.286
2011	Fortrinnsemisjon	625.000	2.373.257.150	94.930.286
2012	Nedsettelse av pålydende	-474.651.430	1.898.605.720	94.930.286
2012	Fortrinnsemisjon	569.543.400	2.468.149.120	123.407.456
2012	Ansatt emisjon	16.220.200	2.484.369.320	124.218.466
2012	Rettet emisjon	112.359.540	2.596.728.860	129.836.443

20 største eiere 31.12.2021	Antall	Andel
Sparebankstiftelsen SMN	3.965.391	3,05 %
VPF Odin Norge	3.342.919	2,57 %
VPF Alfred Berg Gambak	3.253.934	2,51 %
State Street Bank and Trust Comp	3.233.788	2,49 %
VPF Pareto Aksje Norge	2.888.391	2,22 %
Danske Invest Norske aksjer institusjon II.	2.482.168	1,91 %
State Street Bank and Trust Comp	2.369.206	1,82 %
J. P. Morgan Chase Bank, N.A., London	2.356.443	1,81 %
VPF Eika Egenkapitalbevis	2.247.536	1,73 %
VPF Nordea Norge	2.036.248	1,57 %
Forsvarets personellservice	1.973.646	1,52 %
Pareto Invest AS	1.957.702	1,51 %
The Bank of New York Mellon SA/NV	1.529.058	1,18 %
J. P. Morgan Bank Luxembourg S.A.	1.479.700	1,14 %
J. P. Morgan Bank Luxembourg S.A.	1.374.065	1,06 %
MP pensjon PK	1.352.771	1,04 %
Spesialfondet Borea utbytte	1.295.225	1,00 %
VPF Nordea avkastning	1.249.111	0,96 %
VPF Alfred Berg Norge	1.205.659	0,93 %
J. P. Morgan Bank Luxembourg S.A.	1.197.153	0,92 %
Sum 20 største eiere	42.790.114	32,96 %
Øvrige eiere	87.046.329	67,04 %
Utstedte egenkapitalbevis	129.836.443	100,00 %

Utbyttepolitikk

SpareBank 1 SMN sitt mål er å forvalte konsernets ressurser på en måte som gir egenkapitalbeviserne en god, stabil og konkurransedyktig avkastning i form av utbytte og kursstigning på egenkapitalbevisene.

Årsoverskuddet vil bli fordelt mellom eierkapitalen (egenkapitalbeviserne) og grunnfondskapitalen (tidligere sparebankens fond) i samsvar med deres andel av bankens egenkapital.

SpareBank 1 SMN legger til grunn at om lag halvparten av eierkapitalens andel av overskuddet utbetales som utbytte, og tilsvarende at om lag halvparten av grunnfondskapitalens andel av overskuddet utbetales som gaver eller overføres til en stiftelse. Dette forutsatt at soliditeten er på et tilfredsstillende nivå. Ved fastsettelse av utbyttet blir det tatt hensyn til forventet resultatutvikling i en normalisert markedssituasjon, eksterne rammebetingelser og behov for kjernekapital.

Note 43 - Resultat per aksje

Egenkapitalbeveiseiernes andel av resultatet er beregnet som resultat etter skatt fordelt i forhold til gjennomsnittlig antall egenkapitalbevis i regnskapsåret. Det foreligger ikke opsjonsavtaler knyttet til egenkapitalbevisene slik at utvannet resultatet er overensstemmende med resultat pr. egenkapitalbevis.

(mill. kr)	2021	2020
Grunnlag resultat som fordeles mellom EK-beveiseiere og grunnfondskapital 1)	2.692	1.793
Resultat til egenkapitalbeveiseiere, fordelt etter egenkapitalbevisbrøk 2)	1.722	1.147
Gjennomsnittlig antall utstedte egenkapitalbevis fratrukket egne bevis	129.339.665	129.358.537
Resultat per egenkapitalbevis	13,31	8,87

1) Korrigert resultat	2021	2020
Konsernets resultat i perioden	2.902	1.978
-ikke-kontrollerende eierinteressers andel av periodens resultat	-160	-126
- korrigert for renter på hybridkapital ført direkte mot EK	-50	-59
Korrigert resultat i perioden	2.692	1.793

2) Beregning av egenkapitalbevisbrøk (morbank)

(mill. kr)	31.12.21	31.12.20
Eierandelskapital	2.597	2.597
Utjevningsfond	7.007	6.556
Overkursfond	895	895
Fond for urealiserte gevinster	109	153
Annen egenkapital	-	-
A. Sum egenkapitalbeveiseiernes kapital	10.609	10.201
Grunnfondskapital	5.918	5.664
Fond for urealiserte gevinster	62	86
Annen egenkapital	-	-
B. Sum grunnfondskapital	5.980	5.750
Avsetning gaver	547	321
Avsatt utbytte	970	569
Egenkapital ekskl. hybridkapital	18.106	16.842
Egenkapitalbevisbrøk A/(A+B)	64,0 %	64,0 %
Egenkapitalbevisbrøk til disponering	64,0 %	64,0 %

Note 44 - Utbytte/konsernbidrag fra datterselskaper

(Mill. kr)	2021	2020
SpareBank 1 Finans Midt-Norge	76	65
EiendomsMegler 1 Midt-Norge	34	-
SpareBank 1 Markets	100	-
SpareBank 1 Regnskapshuset SMN	74	74
SpareBank 1 SMN Invest	18	70
SpareBank 1 SMN Kvartalet	4	7
St. Olavs Plass 1 SMN	2	3
Sparebank 1 Bygget Steinkjer	1	1
Sum utbytte	309	220